УзССР Давлат китоб палатаси
Гос. книжная палата УзССР
Е 910 98

Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

1998 йил 2 июнь сешанба

Сотувда эркин нархда
№ 109-110 (1890-91)

Ўзбекистон Республикасининг
ҚОНУНИ

Ўзбекистон Республикасининг Ер кодексини тасдиқлаш тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ**:

Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси тасдиқлансин.

Ўзбекистон Республикасининг Президенти
И.КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

(Ушбу Кодекс матни газетанинг 2, 3, 4, 5-саҳифаларида берилмоқда).

ПРЕЗИДЕНТ ҲУЗУРИДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 1 июнь куни АҚШнинг Экспорт-Импорт банки президенти ҳамда бошқаруви раиси Жеймс Ҳармонни қабул қилди.

Мазкур банк АҚШ ташқи савдосини ривожлантириш, саноат корхоналарининг иқтисодий фаоллигини рағбатлантириш, аҳоли иш билан бандлиги кўрсаткичини ошириш мақсадида ташкил этилган. У қисқа, ўрта ва узоқ муддатли кредитлар бериш йўли билан технологиялар, товар ва хизматлар экспорти ҳажмини оширишга кўмаклашади. Эксимбанк Ўзбекистон билан ҳам истиқболли ҳамкорлик алоқаларини ўрнатган.

— Айни вақтда банкингиз умумий ҳажми қарийб 800 миллион АҚШ долларига тенг миқдордаги кредити билан Ўзбекистонда ўндан ортиқ лойиҳани амалга оширишда иштирок этмоқда, — деди Ислом Каримов учрашувда. — Улар орасида Бухородаги нефтни қайта ишлаш заводи, Кўкдумалоқдаги компрессор станцияси, Шўртан газ-кимё мажмуи сингари мамлакатимиз истиқболи учун муҳим аҳамият касб этадиган иншоотларнинг лойиҳалари бор.

Дарҳақиқат, Ўзбекистон билан АҚШнинг Эксимбанки ўртасидаги ҳамкорлик изчил ривожланиб бормоқда. Дастлаб, озиқ-овқат маҳсулотлари импорти учун қисқа муддатли кредитлар берган мазкур муассаса айни кунда нефт-газ саноати, агросаноат мажмуи, болалар учун озиқ-овқат ишлаб чиқариш соҳаларини ривожлантиришда,шунингдек, "Боинг" русумли самолётлардан фойдаланиш бўйича лизинг операциялари, ахборот алмашиш тармоқларини барпо этиш борасида ҳамкорлик қилмоқда. Бундан ташқари, Ўзбекистон билан мазкур банк ўртасида аккумулятор ва бошқа электротехника жиҳозлари, қишлоқ хўжалиги машинасозлиги учун дизел двигателлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш, Қизилқум фосфор заводининг биринчи навбатини кенгайтириш ва фосфор ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш, "Фарғонаазот" ишлаб чиқариш бирлашмасини қайта таъмирлаш, Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотларининг рақобатбардошлигини оширишга қаратилган лойиҳалар бўйича ҳамкорликни йўлга қўйиш мўлжалланмоқда.

Суҳбат чоғида мавжуд лойиҳаларнинг бажарилиш жараёни, янгиларини амалга ошириш имкониятлари кўриб чиқилди, ўзаро ҳамкорликнинг истиқболдаги устувор йўналишлари хусусида фикр алмашилди.

Қабул маросимида Президентнинг Давлат маслаҳатчиси В. Голишев, ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки бошқаруви раиси Р. Азимов иштирок этди.

(ЎзА)

СУРАТДА: қабул пайти.
А. ТЎРАЕВ олган сурат.

ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИДА УЧРАШУВ

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган АҚШнинг Экспорт-Импорт банки (Эксимбанк) делегацияси аъзолари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига ташриф буюрди. Учрашувда Бош вазир Ўткир Султонов Эксимбанк вакилларининг Ўзбекистонга ушбу ташрифи мамлакатимиз билан Америка Қўшма Штатлари ўртасидаги иқтисодий алоқаларни янада мустаҳкамлашда муҳим ҳисса қўшажагини таъкидлади.

Эксимбанк Марказий Осиё мамлакатлари ичида Ўзбекистон учун йирик сармоя ажратаётган АҚШнинг етакчи молиявий муассасаларидан биридир. Мазкур сармоя миқдори айни вақтда салкам 800 миллион АҚШ доллари миқдорига тенг. Биз ушбу кўрсаткични янада ошириш учун бор имкониятдан фойдаланамиз, деди музокаралар чоғида Эксимбанк президенти ва бошқарувининг раиси Жеймс Ҳармон.

Учрашувда Ўзбекистон билан Эксимбанк ўртасида кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, ўз навбатида узоқ муддатли йирик лойиҳалар бўйича ҳамкорлик қилиш билан боғлиқ масалалар хусусида фикр алмашилди. Ҳозир АҚШнинг Экспорт-Импорт банки Ўзбекистонда Кўкдумалоқ компрессор станцияси, Шўртан газ ва кимё мажмуи қурилиши бўйича йирик лойиҳаларни амалга оширишда фаол иштирок этаяпти.

Учрашувда Бош вазир ўринбосари Б. Ҳамидов, ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки бошқарувининг раиси Р. Азимов иштирок этди.

(ЎзА).

АМЕРИКАЛИК БАНКИРЛАР ЎЗБЕКИСТОНДА

Мамлакатимизда меҳмон бўлиб турган АҚШ Экспорт-Импорт банки (Эксимбанк) президенти ҳамда бошқаруви раиси Жеймс Ҳармон раҳбарлигидаги делегация аъзолари Ўзбекистон нефт ва газ саноати Миллий корпорациясида Бош вазир ўринбосари, ушбу корпорация раиси Қ. Ҳаққулов билан учрашди. Суҳбат чоғида меҳмонлар мамлакатимизда нефт ва газ қазиб олиш, уни қайта ишлаш соҳаларида амалга оширилган ишлар, соҳани ривожлантириш борасида ўтказилаётган ислоҳотлар жараёни билан таништирилди. Хусусан, Ўзбекистон ёқилғи энергетикаси саноатини ривожлантиришда АҚШдаги мазкур банк билан фаол ҳамкорлик ўрнатилгани таъкидланди.

Ўзбекистон истиқлолга эришгач, қисқа давр ичида энергетика мустақиллигини таъминлади. Соҳани янада ривожлантириш ишлари давом этмоқда. Хорижлик ҳамкорлар, хусусан, АҚШнинг Эксимбанки билан биргаликда талай муҳим лойиҳалар ҳаётга жорий қилинмоқда. Жумладан, Кўкдумалоқ компрессор станцияси, Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи қурилишида ҳам мазкур банкнинг ҳиссаси бор.

Яна бир мисол: Андижон вилоятида жорий йилда ишга тушириш мўлжалланган Хўжаобод ерости газ омбори бир кунда 7 миллион куб метр газни ҳайдаш қувватига эга бўлади. Бу Андижон вилоятини йил бўйи газ билан таъминлаш имконини беради. Эксимбанкнинг ҳиссаси бўлган яна бир иншоот — жадал суръатлар билан қурилаётган Шўртан газ-кимё мажмуи ҳам сарф этилаётган сармоя ҳамда ишлаб чиқариш кўлами жиҳатидан мамлакатимиздаги энг йирик корхоналардан бири бўлади. У ерда йилига 125 минг тонна полиэтилен, 137 минг тонна суюлтирилган газ, 37 минг тонна енгил конденсат ишлаб чиқарилади. Ушбу корхонанинг қуриб битказилиши 2000 йилга мўлжалланган.

Суҳбат чоғида томонлар мазкур лойиҳаларнинг ҳаётга жорий қилиниши, "Ўзбекнефтгаз" корпорациясининг бу борадаги фаолияти, мазкур соҳадаги хусусийлаштириш жараёни, шунингдек, нефт-газ саноати соҳасида Ўзбекистон билан АҚШ тадбиркорлари ўртасида ҳамкорлик истиқболлари билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр алмашди.

Шу куни Эксимбанк делегацияси аъзолари Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банкига ташриф буюрди. Мулоқот асносида томонлар ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш учун амалга оширилиши зарур бўлган чора-тадбирлар юзасидан фикр алмашди. Ўзбекистон Ташқи иқтисодий фаолият Миллий банки билан АҚШнинг Эксимбанк ўртасида имзоланган ўзаро ҳамкорлик тўғрисидаги Меморандум музокараларда баён этилган фикрларни ҳаётга тадбиқ этиш учун ҳуқуқий асос яратади. Ҳужжатни Миллий банк бошқаруви раиси Р. Азимов ва Эксимбанк президенти ҳамда бошқаруви раиси Ж. Ҳармон имзолади.

Америкалик меҳмонлар республика энергетика ва электрлаштириш вазирлиги ҳамда "Ўзбекистон ҳаво йўллари" Миллий авиакомпаниясида ҳам бўлиб, ўзаро ҳамкорлик муносабатларини ривожлантириш билан боғлиқ масалалар юзасидан музокаралар ўтказди.

(ЎзА)

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚЎМИТАЛАРИДА

ДАВЛАТ РАМЗЛАРИ — МУҚАДДАС

Ҳар қандай мустақил давлат ўз байроғи, герби ва мадҳиясига эга. Булар ўша давлатни жаҳонга танитадиган, номини англатадиган муҳим белгилари ҳисобланади. Мамлакатлар борки, давлат рамзлари миллий ифтихор, ғурур даражасигача кўтарилган. Ва бу ҳақдаги қонунларга қатъий амал қилинади.

Биз ҳам бундай қонунлардан тўла воқиф бўлишимиз, Давлат мадҳиясини ҳаммамиз ҳам ёд билишимиз, уни ижро этиш тартибларини англашимиз билан она-Ватанга ҳурматимизни кўрсатишимиз ниятимиздир.

Олий Мажлис Фан, таълим, маданият ва спорт масалалари қўмитасининг давлат рамзлари — Ўзбекистон Республикасининг Давлат байроғи, Давлат герби, Давлат мадҳияси тўғрисидаги қонунларнинг Андижон вилоятидаги ижросига бағишланган йиғилишида масаланинг асосан ана шу жиҳатларига эътибор қаратилди.

Йиғилишни қўмита раиси Пиримқул Қодиров олиб борди. Давлат рамзлари тўғрисидаги қонунларнинг Андижон вилоятидаги ижроси ҳақида вилоят ҳокими муовини Н. Саидов маъруза қилди.

Йиғилишда таъкидланганидек, ушбу қонунларнинг ижросини назорат қилиш, уларнинг аҳамиятини кенг оммага тушунтириш мақсадида вилоят миқёсида 50 дан зиёд тадбирлар ўтказилган. Давлат байроғини жойларда ўрнатишда Қонуннинг 5-моддасида белгиланган қоидаларга амал қилинмоқда.

Давлат Герби масаласида талай ишлар амалга оширилган.

Вилоятда Давлат рамзлари тўғрисидаги қонунларни ўрганиш, тарғиб қилиш юзасидан, айниқса, оммавий-ахборот воситалари, нашриётлар кўмагида ўрнак бўларли ишлар амалга оширилмоқда. Айниқса, вилоят ҳокимлигининг Андижон давлат университети ва Тиллар педагогика институти билан ҳамкорликда жорий йилда чоп этилган «Озод ва обод Ватан рамзлари» номли рисолани алоҳида таъкидламоқ керак.

Айни вақтда йиғилишда ютуқлар билан биргаликда тегишли қонун-қоидаларнинг айрим моддалари бўйича бир қатор камчиликларга ҳам йўл қўйилаётганлиги кўрсатиб ўтилди.

Йиғилишда барча вилоят ҳокимларининг ўринбосарлари иштирок этиб, ушбу қонунлар ижроси билан боғлиқ масалалар юзасидан фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Йиғилишда кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилишда Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Акмал Қосимов, республика Бош вазирининг ўринбосари Дилбар Ғуломова сўзга чиқди.

И. ХУДОЁРОВ,
«Халқ сўзи» мухбири.

ҚОНУН ҚАНДАЙ ИЖРО ЭТИЛАЯПТИ?

Кеча Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитасининг йиғилиши бўлиб ўтди. Унда Самарқанд вилоятида «Муаллифлик ҳуқуқи ва турдош ҳуқуқлар тўғрисида»ги, «Ахборот олиш кафолатлари ва эркинлиги тўғрисида»ги ҳамда «Оммавий ахборот воситалари тўғрисида»ги қонунларнинг ижроси ҳақидаги масала кўриб чиқилди.

Қўмита раиси У.Ҳошимов Самарқанд вилоятида қонунларнинг ижросини ўрганиб чиққан комиссия хулосалари ҳақида ахборот берар экан, вилоятда тўпланган бой тажриба билан бир қаторда бу борада кўзга ташланган камчиликлар хусусида батафсил тўхталиб ўтди.

Айни пайтда Самарқанд вилоятида 44 та газета, 3 та журнал нашр этилмоқда, 6 та телевидение канали фаолият кўрсатмоқда. Шуниси диққатга сазоворки, аҳоли талаб ва эҳтиёжлари инобатга олинган ҳолда, бу нашрлар, эшиттиришлар, кўрсатувлар ўзбек, тожик, рус тилларида олиб борилмоқда. Вилоят, шаҳар, туман ҳокимликлари имкониятлардан келиб чиққан ҳолда нашрларга моддий ва маънавий ёрдам кўрсатишга ҳаракат қилмоқдалар.

Аксарият туманларда матбуот билан яқин ҳамкорлик, қонунга қатъий амал қилиш кузатилса-да, қатор ҳолларда матбуот ишига асоссиз аралашиш ахборот олиш кафолатларини бузиш ҳоллари ҳам учраб турибди. Шуниси диққатга сазоворки, бундай қонунбузарлик рўй берган ҳолларда журналистларнинг ўзлари танқидий мақолалар билан чиқиб, нохуш ҳолатлар пайини қирқмоқдалар. Вилоят раҳбарлари эса қонунбузарликка йўл қўйган мансабдор шахсларни жазолаб, қонун ҳамма учун баробар эканлигини амалда кўрсатмоқдалар.

Йиғилишда сўзга чиққан Олий Мажлис депутатлари И.Ғофуров, Х.Дўстмуҳаммедов ва бошқалар комиссия амалга оширган ишларни маъқулладилар ва келгусида қонун ижросини назорат этишга қаратилган бундай текширувларни янада жонлантириш зарурлигини таъкидлаб ўтдилар.

Қўмита йиғилишида Олий Мажлис Раисининг ўринбосари Б.Шодиева иширок этди.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ТАШҚИ ИШЛАР ВАЗИРЛИГИ БАЁНОТИ

Халқаро ахборот агентликларининг хабарларига қараганда, 1998 йил 28 май куни Покистон Ислом Республикасида туркум ядро портлатишлари амалга оширилган. Бу воқеа Ўзбекистонда катта ташвиш ва хавотир билан кутиб олинди ҳамда Марказий Осиё минтақаси хавфсизлигига жиддий таҳдид, бутун жаҳон ҳамжамиятини масъулиятсизларча менсимаслик, деб баҳоланди.

Дунёнинг аҳоли энг зич жойлашган минтақаларидан бири — Марказий Осиё билан бевосита чегарадош бўлган Покистондаги ядро портлатишлари бутун жаҳон ҳамжамияти Ҳиндистонда ўтказилган шундай ядро синовларини қоралаганидан сўнг амалга оширилгани алоҳида ташвиш туғдирмоқда.

Бир вақтлар Жанубий Осиёда ядросиз зонани барпо этишга даъват қилган Покистон ҳозир ўзининг ташқи сиёсий мавқеини тубдан ўзгартиргани ҳам қаттиқ ташвишга солмоқда. Воқеаларнинг бундай давом этиши минтақада ядровий қуролланиш пойгасининг янги даврасига олиб келиши мумкин.

Ўзбекистон Жанубий Осиёда ядро қуроли синовларини ўтказиш халқаро ҳамжамиятнинг барқарор ва хавфсиз дунёни қуриш йўлидаги куч-ғайратларига путур етказади, ядро қуролини ишлаб чиқариш ва тарқатишни изчиллик билан тақиқлашгина XXI аср бўсағасида умумий хавфсизликнинг ишончли негизи бўлиши мумкин ва лозим, деган қатъий фикрга асосланади.

Марказий Осиёда ядро қуролидан холи зонани барпо этиш ташаббускори ва ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги ҳамда ядро синовларини бутунлай тақиқлаш ҳақидаги шартномаларнинг иштирокчиси бўлган Ўзбекистон дунёда оммавий қирғин қуроллари тарқалишига қарши чиқмоқда ва қандай ниятларга асосланган бўлмасин, ҳар қандай ядро синовларини қатъиян қоралайди.

Ўзбекистон БМТ Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилиб, махсус мажлис чақиришни ҳамда Жанубий Осиёда юз берган вазиятга баҳо беришни илтимос қилади.

Ўзбекистон Республикаси ҳукумати Покистон Ислом Республикаси ҳукуматини ўз мамлакатининг Ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги шартнома ҳамда Ядро қуролини бутунлай тақиқлаш тўғрисидаги шартномада белгиланган доирадаги ядро қуролини тарқатмаслик ва ядровий қуролсизланишнинг умумий режимига тезроқ қўшилиши учун барча зарур чораларни кўришга даъват этади.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 29 май.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг
ҚАРОРИ

Алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва уларнинг айланиши устидан давлат монополиясини кучайтириш ҳамда Ўзбекистон Республикаси ҳудудида алкоголли ва тамаки маҳсулотларини сотишдан бюджетга тушумни кўпайтириш юзасидан қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Сифатсиз ва қалбаки маҳсулотлар кириб келишидан истеъмолчилар ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, алкоголли ва тамаки маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва уларнинг айланиши устидан давлат назоратини кучайтириш, уларни олиб келиш, ишлаб чиқариш ва сотишдан бюджетга даромадлар кафолатли тушишини таъминлаш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси **ҚАРОР ҚИЛАДИ**:

1. Белгилаб қўйилсинки:

1998 йил 1 июлдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудига олиб келинадиган алкоголли маҳсулотларга акциз солиғи, уни ҳисоблаб чиқаришнинг амалдаги тартибини сақлаб қолган ҳолда, 90 фоизли ставка бўйича ундирилади;

маркаланадиган товарларни импорт қилувчилар акциз солиғини тўлиқ миқдорда тўлаганларидан кейин акциз маркаларини сотиб оладилар;

алкоголли маҳсулотларни қуйиш учун идишлар, маркалайдиган ва тиқинлаб беркитиш материаллари фақат алкоголли ичимликлар ишлаб чиқариш ҳуқуқини берувчи махсус рухсатнома (лицензия)га эга бўлган юридик шахслар, шунингдек, "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компаниясининг ташқи савдо ташкилотлари томонидан белгиланган тартибда импорт қилинади;

Ўзбекистон Республикаси Ҳукуматининг айрим қарорлари билан импорт қилувчиларга бож тўловлари бўйича берилган имтиёзлар улар томонидан Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудудига алкоголли ва тамаки маҳсулотлари олиб келинишига жорий этилмайди;

Ўзбекистон Республикаси божхона ҳудуди орқали транспортнинг барча турлари билан алкоголли ва тамаки маҳсулотларини транзит қилиш фақат божхона назорати остида ва уларни кейинчалик чегарадош давлатларнинг ваколатли органларига топшириб, Ўзбекистон Республикаси ҳудуди орқали божхона кузатувига олганлик учун 200 ЭКЮ миқдорида тўлов ундирилган ҳолда амалга оширилади.

2. Белгилансинки, акциз маркалари расмий ҳужжат ҳисобланади, уларни қалбакилаштириш амалдаги қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгарликка олиб келади.

"Давлат белгиси" давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси томонидан Ўзбекистон Республикаси Давлат солиқ қўмитаси ва Давлат божхона қўмитаси билан биргаликда алкоголли ва тамаки маҳсулотлари учун ҳимоялаш даражаси кучайтирилган акциз маркаларининг янги намуналари тайёрланганлиги маълумот учун қабул қилинсин.

1998 йил 1 июлдан бошлаб олиб келинаётган ва ишлаб чиқарилаётган алкоголли ва тамаки маҳсулотларига янги намунадаги акциз маркалари жорий этилсин ҳамда 1998 йил 1 сентябрдан бошлаб илгари амалда бўлган акциз маркалари билан маркаланган алкоголли ва тамаки маҳсулотларини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида сотиш тақиқлансин.

Акциз маркалари тизимини жорий этиш бўйича идоралараро комиссия (Ҳамидов Б. С.) алкоголли ва тамаки маҳсулотларига янги намунадаги акциз маркаларини жорий этиш тартибини ўн кун муддатда тасдиқласин.

"Ўзкимёсаноат" уюшмаси "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компанияси билан биргаликда акциз маркаларини елимлаш учун юқори ва паст ҳароратга ҳамда турли даражадаги намликка чидамли махсус елимни бир ой муддатда ишлаб чиқсин ва ишлаб чиқаришга жорий этсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси спирт ва акциз маркалари билан маркаланадиган маҳсулотларнинг республика ҳудудига ноқонуний олиб келинишининг олдини олиш юзасидан таъсирчан чора-тадбирлар кўрсин. Божхона постларини мустаҳкамлаш юзасидан бир ой муддатда таклифлар киритсин.

4. "Ўздавстандарт" маркази "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компанияси ва "Давлат белгиси" давлат ишлаб чиқариш бирлашмаси билан биргаликда алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналар учун ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини назорат қилишни таъминлаш мақсадида қалбакилаштиришдан ҳимояланган мувофиқлик белгилари (этикетка ва тиқинларда)ни жорий этсин ва алкоголли маҳсулотларни кўрсатиб ўтилган мувофиқлик белгилари билан маркалаш тартибини бир ой муддатда тасдиқласин.

1998 йил 1 сентябрдан бошлаб Ўзбекистон Республикаси ҳудудида ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан мувофиқлик белгилари мавжуд бўлмаган алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқарилиши тақиқлансин.

5. "Ўздавстандарт" маркази "Ўзкимёсаноат" уюшмаси, "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компанияси, Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги ва Давлат солиқ қўмитаси билан биргаликда спирт ва алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқарилишини, идишларга қуйилишини, сақланишини ва улгуржи сотилишини ҳисобга олиш ва назорат қилиш юзасидан Низом ишлаб чиқсин ва тасдиқлаш учун Вазирлар Маҳкамасига киритсин.

6. Ҳисобга олинмаган алкоголли маҳсулотлар ва спирт ишлаб чиқарилишининг олдини олиш мақсадида "Ўзкимёсаноат" уюшмаси "Ўзмевасабзавотузумсаноат-холдинг" компанияси билан биргаликда спирт ва алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқариш технология линияларини бу маҳсулотларни ҳисобга олиш приборлари билан жиҳозлашни ташкил этиш тўғрисида икки ой муддатда Вазирлар Маҳкамасига таклифлар киритсин.

7. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги Давлат солиқ қўмитаси, Ички ишлар вазирлиги ва "Ўздавстандарт" маркази билан биргаликда спирт ва алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналарни, ҳисобга олинмаган маҳсулотлар ишлаб чиқариш ва уларни сотиш йўлларини аниқлаш учун зарур ҳолларда уларни ишлаб чиқариш учун хомашё етказиб берувчи корхоналарда ҳам муқобил текширишларни назарда тутган ҳолда, шунингдек фойдаланилган хомашё миқдори ва сифати ишлаб чиқарилган маҳсулот миқдори ва сифатига мувофиқлигини ялпи текширишдан ўтказсинлар.

Текшириш натижалари тўғрисида 1998 йил 1 августгача Вазирлар Маҳкамасига ахборот берилсин.

8. Белгилаб қўйилсинки, алкоголли маҳсулотлар фақат юридик шахслар томонидан турғун савдо тармоғи орқали сотилади. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари:

1998 йил 1 июндан бошлаб алкоголли маҳсулотларнинг майда чакана савдо тармоқлари (савдо залига эга бўлмаган дўконлар, киоскалар ва палаткалар)да, деҳқон бозорларида ва улгуржи бозорларда сотилишини тўхтатиш чора-тадбирларини кўрсинлар;

акциз маркалари билан маркаланмаган алкоголли маҳсулотларни сотганлик учун юридик шахсларни алкоголли маҳсулотлар сотиш ҳуқуқини берувчи рухсатнома /лицензия/лардан маҳрум қилсинлар.

9. Белгилаб қўйилсинки:

спирт ва алкоголли маҳсулотлар ишлаб чиқарувчи корхоналар раҳбарлари - хомашё ресурсларини сарфлаш ва уларни сақлаш, ишлаб чиқаришни ҳисобга олиш ҳамда уни назорат қилиш тартиби бузилганлиги, белгиланган стандартларга мувофиқ келмайдиган маҳсулотлар ишлаб чиқарилганлиги, уларни акциз маркалари билан маркалаш қоидаларига риоя қилинмаганлиги учун;

юридик шахсларнинг раҳбарлари ҳамда тегишли мансабдор шахслари ва жисмоний шахслар — ишлаб чиқарувчи корхоналар томонидан акциз солиғи солинадиган маркаланмаган маҳсулотлар ортиб жўнатилганлиги учун, шунингдек, уларнинг ноқонуний тайёрланганлиги, олиб келинганлиги, сақланганлиги, транспортда ташилганлиги ва сотилганлиги учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда жиноий жавобгарликкача бўлган жавобгарликка тортиладилар.

Савдо тармоқларида акциз маркаси бўлмаган алкоголли ва тамаки маҳсулотлари сотилганлиги учун маҳаллий давлат солиқ хизмати органи раҳбарлари ва мансабдор шахсларига эгаллаб турган лавозимидан бўшатишгача бўлган жавобгарлик юклансин.

10. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 26 ноябрдаги 418-сон қарорига қўшимчалар ва ўзгартириш киритилсин.

Ўзбекистон Республикаси Молия вазири акциз солиғи солинадиган маҳсулотлар ишлаб чиқарадиган корхоналарда молия инспекторлари таркибини қайта кўриб чиқсин ва бир ой муддатда ушбу лавозимларни юқори малакали мутахассислар билан бутласин.

11. "Ўзтелерадио" компанияси, Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси Давлат солиқ қўмитаси ва Давлат божхона қўмитаси билан биргаликда акциз солиғи солинадиган маҳсулотларни олиб келиш, транспортда ташиш, ишлаб чиқариш ва сотиш тартибига риоя қилишга оид олиб борилаётган тадбирларни ва қонун бузувчиларга нисбатан кўрилаётган жавобгарлик чора-тадбирларини кенг ёритсинлар.

12. Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги манфаатдор вазирликлар ва идоралар билан биргаликда икки ҳафта муддатда Ҳукуматнинг тегишли қарорларига ўзгартиришлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида таклиф киритсин.

13. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир Ў. Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси
И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 21 май.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЕР КОДЕКСИ

1-БОБ. УМУМИЙ ҚОИДАЛАР

1-модда. Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг асосий вазифалари

Ер умуммиллий бойликдир, Ўзбекистон Республикаси халқи ҳаёти, фаолияти ва фаровонлигининг асоси сифатида ундан оқилона фойдаланиш зарур ва у давлат томонидан муҳофаза қилинади.

Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг асосий вазифалари ҳозирги ва келажак авлодларнинг манфаатларини кўзлаб ердан илмий асосланган тарзда, оқилона фойдаланиш ва уни муҳофаза қилишни, тупроқ унумдорлигини тиклаш ва оширишни, табиий муҳитни асраш ва яхшилашни, хўжалик юритишнинг барча шаклларини тенг ҳуқуқлилик асосида ривожлантириш учун шароит яратишни, юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини ҳимоя қилишни таъминлаш мақсадида ер муносабатларини тартибга солишдан, шунингдек бу соҳада қонунийликни мустаҳкамлашдан иборат.

2-модда. Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларининг асосий принциплари

Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари қуйидаги асосий принципларга асосланади:

энг муҳим табиий ресурс, фуқаролар ҳаётий фаолиятининг асоси тариқасида ер фондини асраш, тупроқ сифатини яхшилаш ҳамда унинг унумдорлигини ошириш;

ерлардан оқилона, самарали ва белгиланган мақсадда фойдаланишни таъминлаш;

қишлоқ хўжалиги учун мўлжалланган ерларнинг, энг аввало суғориладиган ерларнинг алоҳида муҳофаза этилишини, кенгайтириб борилишини ҳамда улардан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланишни таъминлаш;

қишлоқ хўжалиги ерларининг унумдорлигини ошириш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини яхшилаш ҳамда ерларни муҳофаза қилиш тадбирларини амалга оширишни давлат йўли билан ва бошқа тарзда қўллаб-қувватлаш;

ерга ва бутун атроф табиий муҳитга зарар етказилишининг олдини олиш, экологик хавфсизликни таъминлаш;

ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш шаклларининг хилма-хиллиги, ер муносабатлари иштирокчиларининг тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш ҳамда уларнинг қонуний ҳуқуқ ва манфаатларини ҳимоя этиш;

ердан фойдаланганлик учун ҳақ тўлаш;

ерларнинг ҳолати ҳақидаги ахборотнинг тўлиқ бўлишини ҳамда ундан эркин фойдаланишга йўл қўйилишини таъминлаш.

3-модда. Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари

Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари ушбу Кодексдан ва ер муносабатларини тартибга солувчи бошқа қонун ҳужжатларидан иборат.

Қорақалпоғистон Республикасида ер муносабатлари Қорақалпоғистон Республикасининг қонун ҳужжатлари билан ҳам тартибга солинади.

Тоғ, ўрмон ва сув билан боғлиқ муносабатлар, тупроқ, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсидан, шунингдек атмосфера ҳавосидан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишга оид муносабатлар махсус қонун ҳужжатлари билан тартибга солинади.

Агар Ўзбекистон Республикасининг халқаро шартномасида Ўзбекистон Республикасининг ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларидагидан бошқача қоидалар белгиланган бўлса, халқаро шартнома қоидалари қўлланилади.

4-модда. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатларига киради:

ерлардан оқилона фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш соҳасидаги ягона давлат сиёсатини амалга ошириш;

ушбу Кодексга, бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ ер муносабатларини тартибга солиш тўғрисида норматив ҳужжатлар қабул қилиш;

тупроқ унумдорлигини ошириш, табиатни муҳофаза қилиш соҳасидаги бошқа тадбирлар билан яхлит тарзда ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш юзасидан маҳаллий давлат ҳокимияти органлари билан биргаликда давлат дастурларини ишлаб чиқиш ва уларни амалга ошириш;

қишлоқ хўжалигининг табиий мослашуви жиҳатидан ерларни районлаштириш, ер тузишни, ер мониторинги ўтказилишини ва давлат ер кадастри юритилишини ташкил этиш;

давлат мулкидаги ерларни тасарруф этиш;

ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишда вазирликлар ҳамда идораларнинг фаолиятини мувофиқлаштириш;

ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқларини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини белгиланган тартибда ушбу Кодекснинг 36-моддасига мувофиқ бекор қилиш;

ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини ташкил этиш;

ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ваколатларига кирадиган бошқа масалаларни ҳал қилиш.

5-модда. Вилоятлар, Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти органларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар вилоятлар, Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига киради:

тупроқ унумдорлигини ошириш, ерлардан оқилона фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш бўйича ҳудудий дастурлар ишлаб чиқиш ва амалга ошириш;

ер ресурсларидан белгиланган мақсадда, оқилона ва самарали фойдаланиш, ерларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга ошириш;

ер тузишни, ер мониторинги ўтказилишини ва давлат ер кадастри юритилишини ташкил этиш;

юридик шахсларга қишлоқ хўжалик эҳтиёжлари ҳамда бошқа давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага ер бериш;

ўлчамидан қатъи назар барча ерларни олиб қўйиш, алоҳида қимматга эга бўлган унумдор суғориладиган ерлар, алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар эгаллаган ерлар, шаҳар атрофи ерлари ва шаҳарларнинг яшил зоналари ерлари, илмий-тадқиқот ташкилотлари ва ўқув юртларининг тажриба майдонлари, ўрмон ўсимликлари билан қопланган ерлар бундан мустасно;

дипломатия ваколатхоналари ҳамда уларга тенглаштирилган, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган халқаро ташкилотларга мазкур ваколатхоналарнинг биноларини, шу жумладан ваколатхона бошлиғи қароргоҳини қуриш учун ер участкаларини мулк этиб реализация қилиш;

ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқларини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини белгиланган тартибда ушбу Кодекснинг 36-моддасига мувофиқ бекор қилиш;

ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида вилоятлар, Тошкент шаҳар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига кирадиган бошқа масалаларни ҳал қилиш.

6-модда. Туманлар давлат ҳокимияти органларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар туманлар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига киради:

тупроқ унумдорлигини ошириш, ерлардан оқилона ва самарали фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш тадбирларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш;

ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга ошириш;

фуқароларга, юридик шахсларга эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага ер бериш, шунингдек тубдан яхшилаш ишлари амалга оширилган суғориладиган ерлар, пичанзорлар ва яйловлардан ташқари ерларни, ўрмон ўсимликлари билан қопланган ерлардан ташқари ўрмон фонди ерларини, саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадлар учун мўлжалланган ерларни, сув фонди ерларини олиб қўйиш — ҳар бир ер эгасига ва ердан фойдаланувчига ўн гектаргача ўлчамда;

фуқароларга фермер хўжалиги юритиш учун ерларни ижарага бериш;

фуқароларга, юридик шахсларга захира ерлардан ер участкасининг ўлчамидан қатъи назар, эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага ер бериш;

ер участкаларини савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари билан биргаликда юридик ва жисмоний шахсларга мулк этиб реализация қилиш;

ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини ким ошди савдоси асосида фуқароларга реализация қилиш;

ер тузишни, ер мониторинги ўтказилишини ва давлат ер кадастри юритилишини ташкил этиш;

ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни, ерни ижарага бериш шартномаларини, шунингдек сервитутлар тўғрисидаги келишувларни давлат рўйхатига олиш;

ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқларини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини белгиланган тартибда ушбу Кодекснинг 36-моддасига мувофиқ бекор қилиш;

қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ташкил этилган, қайта ташкил этилган ва тугатилган ҳолларда, уларнинг ерга эгалик қилиши ва ердан фойдаланиши масалаларини ҳал этиш;

ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида туманлар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига кирадиган бошқа масалаларни ҳал қилиш.

7-модда. Шаҳарлар давлат ҳокимияти органларининг ер муносабатларини тартибга солиш соҳасидаги ваколатлари

Ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида қуйидагилар шаҳарлар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига киради:

ерлардан оқилона ва самарали фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш тадбирларини ишлаб чиқиш ҳамда амалга ошириш;

ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга ошириш;

ер участкасининг ўлчамидан қатъи назар, шаҳар чегараси доирасида эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага ер бериш, шунингдек ерни олиб қўйиш, қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерлари бундан мустасно;

ер участкаларини савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари билан биргаликда юридик ва жисмоний шахсларга мулк этиб реализация қилиш;

ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини ким ошди савдоси асосида фуқароларга реализация қилиш;

ер тузишни, ер мониторинги ўтказилишини ва давлат ер кадастри юритилишини ташкил этиш;

ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни, ерни ижарага бериш шартномаларини, шунингдек сервитутлар тўғрисидаги келишувларни давлат рўйхатига олиш;

ерга эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқларини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини белгиланган тартибда ушбу Кодекснинг 36-моддасига мувофиқ бекор қилиш;

ер муносабатларини тартибга солиш соҳасида шаҳарлар давлат ҳокимияти органларининг ваколатларига кирадиган бошқа масалаларни ҳал қилиш.

2-БОБ. ЕР ФОНДИ

8-модда. Ер фонди тоифалари

Ўзбекистон Республикасида ер фонди ерлардан фойдаланишнинг белгиланган асосий мақсадига кўра қуйидаги тоифаларга бўлинади:

1) қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар — қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ёки ана шу мақсадга мўлжалланган ерлар. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар суғориладиган ва суғорилмайдиган (лалмикор) ерлар, ҳайдаладиган ерлар, пичанзорлар, яйловлар, кўп йиллик мевали дов-дарахтлар ва токзорлар эгаллаган ерларга бўлинади;

2) аҳоли пунктларининг (шаҳарлар, посёлкалар ва қишлоқ аҳоли пунктларининг) ерлари — шаҳарлар ва посёлкалар, шунингдек қишлоқ аҳоли пунктлари чегараси доирасидаги ерлар;

3) саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар — кўрсатилган мақсадларда фойдаланиш учун юридик шахсларга берилган ерлар;

4) табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар — алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар эгаллаган, табиий даволаш омилларига эга бўлган ерлар, шунингдек оммавий дам олиш ва туризм учун фойдаланиладиган ерлар;

5) тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар — тарихий-маданий ёдгорликлар жойлашган ерлар;

6) ўрмон фонди ерлари — ўрмон билан қопланган, шунингдек ўрмон билан қопланмаган бўлса ҳам, ўрмон хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ерлар;

7) сув фонди ерлари — сув объектлари, сув хўжалиги иншоотлари эгаллаган ерлар ва сув объектларининг қирғоқлари бўйлаб ажратилган минтақадаги ерлар;

8) захира ерлар.

9-модда. Ерларни тоифаларга бўлиш ва бир тоифадан бошқасига ўтказиш

Ерлар асосий фойдаланиш мақсадига қараб ер фонди тоифаларига бўлинади.

Ерлардан асосий фойдаланиш мақсади — ерлардан ер-кадастр ҳужжатларида акс эттириладиган аниқ мақсадларни кўзлаб фойдаланишнинг қонун ҳужжатларида белгиланган тартиби ва шартларидир.

Ерларни ер фондининг бир тоифасидан бошқасига ўтказиш ерлардан асосий фойдаланиш мақсади ўзгарган тақдирда амалга оширилади.

Ерларни ер фонди тоифаларига бўлиш ва бир тоифадан бошқасига ўтказиш ерни эгалик қилишга ва фойдаланишга бериш ҳуқуқига эга бўлган органлар томонидан амалга оширилади.

Ер фондининг тоифаси ерни эгалик қилишга ва фойдаланишга бериш ҳуқуқига эга бўлган органлар томонидан қабул қилинадиган ер участкаларини бериш тўғрисидаги қарорларда, ерга эгалик қилиш ва ердан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқловчи гувоҳномаларда, шартномаларда, бошқа ҳужжатларда, давлат ер кадастри ҳужжатларида, ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиш ҳужжатларида кўрсатилади.

Ерларни бир тоифадан бошқасига ўтказишнинг белгиланган тартибини бузиш бундай ўтказиш фактларини ғайриқонуний деб ва улар асосида тузилган ер участкаларига доир битимларни ҳақиқий эмас деб топишга, шунингдек ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олишни рад этишга асос бўлади.

10-модда. Ер участкаси

Ер участкаси — ер фондининг қайд этилган чегарага, майдонга, жойлашиш манзилига, ҳуқуқий режимга ҳамда ер участкасига бўлган ҳуқуқларнинг давлат ер кадастрида ва давлат рўйхатига олиш ҳужжатларида акс эттириладиган бошқа хусусиятларига эга бўлган қисмидир.

Ер участкасининг чегараси планларда (чизмаларда) қайд этилади ва натурада (жойнинг ўзида) белгиланади. Ер участкасининг майдони натурада (жойнинг ўзида) чегара белгиланганидан кейин аниқланади.

Ер участкаси бўлинадиган ва бўлинмайдиган бўлиши мумкин.

Ўзининг асосий фойдаланиш мақсадини ўзгартирмаган ва ёнғинга қарши, санитария, экологияга оид, шаҳарсозлик ҳамда бошқа мажбурий нормалар ва қоидаларни бузмаган ҳолда қисмларга бўлиш мумкин бўлган ва бу иш амалга оширилганидан кейин ҳосил бўлган қисмларнинг ҳар бири мустақил ер участкасини ташкил этиши мумкин бўлган ер участкаси бўлинадиган ер участкаси ҳисобланади.

Фойдаланиш мақсадига кўра мустақил ер участкаларига бўлиниши мумкин бўлмаган ер участкаси бўлинмайдиган ер участкаси ҳисобланади.

3-БОБ. ЕР ТУЗИШ

11-модда. Қишлоқ хўжалигининг табиий мослашуви жиҳатидан ерларни районлаштириш

Қишлоқ хўжалигининг табиий мослашуви жиҳатидан ерларни районлаштириш — ҳудудларнинг табиий шароитларни ва қишлоқ хўжалиги ўсимликлари агробиологик талабларини ҳисобга олган ҳолда бўлинишидир.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш қишлоқ хўжалигининг табиий мослашуви жиҳатидан ерларни районлаштиришга мувофиқ амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалигининг табиий мослашуви жиҳатидан ерларни районлаштириш тўғрисидаги норматив ҳужжатларнинг талаблари ер участкаларини қонуний сақлаш вазифаларига таллуқли бўлиб, юридик ва жисмоний шахсларга ана шу участкаларни бериш шартлари жумласига киритилади.

12-модда. Ер тузишнинг вазифалари ва мазмуни

Ер тузиш ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишни ташкил этишга, ер ресурсларини ҳисобга олиш ва баҳолашга, қулай экологик муҳитни вужудга келтиришга ва табиий ландшафтларни яхшилашга, ер тузишнинг ҳудудий ва ички хўжалик режаларини тузишга қаратилган тадбирлар тизимини ўз ичига олади.

Ер тузиш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, маҳаллий давлат ҳокимияти органи қарорига ёки юридик ва жисмоний шахсларнинг талабномаларига мувофиқ ер тузиш хизмати органлари томонидан амалга оширилади.

Ер тузиш истиқболга мўлжалланган, лойиҳалаш олдидан, хўжаликлараро ҳамда ички хўжалик ер тузиш турларига бўлинади.

Истиқболга мўлжалланган ва лойиҳалаш олдидан амалга ошириладиган ер тузишга қуйидагилар киради:

1) республика ва унинг минтақаларининг ер-сув ресурсларидан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш чизмаларини ишлаб чиқиш;

2) туманлар ва вилоятларнинг ер тузилиши чизмаларини ишлаб чиқиш;

3) тупроқ унумдорлигини ошириш, ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш билан боғлиқ истиқбол режаларини, республика миқёсидаги ва ҳудудий дастурларни ишлаб чиқиш;

4) алоҳида муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларнинг жойлашиши ва чегаралари белгиланишини асослаш.

Хўжаликлараро ер тузишга қуйидагилар киради:

1) жойнинг ўзида овуллар, қишлоқлар, посёлкалар, туманлар, шаҳарлар, вилоятларнинг чегараларини белгилаш;

2) ерларнинг жойлашишидаги ноқулайликларни бартараф этган ҳолда ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачиларнинг ва мулкдорларнинг янги ер участкаларини ташкил этиш ҳамда мавжуд ер участкаларини тартибга солиш лойиҳаларини тузиш;

3) янги ташкил этилаётган, қайта ташкил этилаётган қишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларига ер ажратиб бериш лойиҳаларини тузиш;

4) корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиладиган ерларни ажратиб бериш лойиҳаларини тузиш;

5) ер участкаларини натурада (жойнинг ўзида) ажратиб бериш, ерга эгалик қилиш ҳуқуқини ва ердан фойдаланиш ҳуқуқини, ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини тасдиқловчи ҳужжатларни тайёрлаш;

6) янги ерларни ўзлаштириш, қишлоқ хўжалик ерларини яхшилаш, тупроқ унумдорлигини сақлаш ва ошириш, бузилган ерларни рекультивация қилиш, тупроқни сув ва шамол эрозиясидан, селлардан, кўчкилардан, сув босишдан, захлашдан, қақраб қолишдан, зарангланишдан, ишлаб чиқариш чиқиндилари, радиоактив ва кимёвий моддалар билан ифлосланишдан ҳимоя қилиш бўйича ишчи лойиҳаларини ишлаб чиқиш;

7) барча ерларни рўйхатга олиш ҳамда фойдаланилмаётган, самарасиз фойдаланилаётган ёки белгиланган мақсадда фойдаланилмаётган ерларни доимий аниқлаб бориш;

8) ерларни ресурс жиҳатидан баҳолаш, ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш юзасидан ер тузиш ҳужжатларини ишлаб чиқиш;

9) ерларни баҳолаш тадбирларини ўтказиш.

Хўжаликлараро ер тузиш туманлар ёки бир-бирлари билан ўзаро боғлиқ қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари гуруҳларининг маъмурий чегаралари доирасида қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Хўжаликлараро ер тузиш лойиҳалари бошқа туманлар ёки шаҳар ва посёлкалар ҳудудига тегишли бўлган ҳолларда, уларнинг чегараларини ўзгартириш масалалари маъмурий-ҳудудий бирликларнинг чегараларини жойнинг ўзида белгилаш тартибида ҳал қилинади.

Хўжаликлараро ер тузиш лойиҳалари тасдиқланганидан кейин натурага (жойнинг ўзига) кўчирилиб, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачилар ва мулкдорлар ер участкаларининг чегаралари белгиланган намунадаги марза белгилари билан ажратилади.

Ички хўжалик ер тузиш тури қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ҳудудини ички хўжалик негизида белгилаб олиб, илмий асосланган алмашлаб экишни жорий қилишни, барча қишлоқ хўжалик ерларини (пичанзорлар, яйловлар, боғлар, токзорлар ва бошқаларни) жойлаштиришни, тупроқ эрозиясига қарши кураш тадбирларини ишлаб чиқишни, шунингдек суғориладиган ерларни тўла реконструкциялашни ўз ичига олади.

Ички хўжалик ер тузиш тури лойиҳаларининг амалга оширилиши устидан ер тузишнинг таркибий қисми бўлган муаллифлик назорати олиб борилади.

Ер тузиш тартибида ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш билан боғлиқ бошқа лойиҳалар ҳам ишлаб чиқилиши мумкин.

Ер тузиш таркибида топография-геодезия, картография, тупроқ, агрокимё, геоботаника жиҳатидан, тарихий-маданий ва бошқа йўналишда текширишлар ҳамда изланишлар олиб бориш назарда тутилади.

13-модда. Ер тузиш лойиҳасини кўриб чиқиш ва тасдиқлаш

Маъмурий-ҳудудий бирликларнинг чегараларини жойнинг ўзида белгилашга доир материаллар, шунингдек истиқболга мўлжалланган ҳамда лойиҳалаш олдидан ер тузиш ишларига доир бошқа материаллар қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда кўриб чиқилади ва тасдиқланади.

Хўжаликлараро ва хўжалик ичидаги ер тузиш лойиҳалари қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари мол-мулкининг мулкдорлари ёки улар ваколат берган органлар томонидан кўриб чиқилади ва қабул қилинади, шунингдек манфаатдор ташкилотлар билан келишилади.

Хўжаликлараро ер тузиш лойиҳалари вилоят ҳокими томонидан тасдиқланади. Юридик ва жисмоний шахсларга ер ажратиб бериш лойиҳалари Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, вилоят, туман ва шаҳар ҳокимлари томонидан тасдиқланади.

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ички хўжалик ер тузиш лойиҳалари туман ҳокими томонидан тасдиқланади. Ер тузиш лойиҳаларига ўзгартишлар ушбу лойиҳаларни тасдиқлаган органларнинг рухсати билан киритилади.

Ер тузишни ер тузиш хизмати органлари давлат бюджети маблағлари ҳисобидан амалга оширади. Қишлоқ хўжалик экинзорларини жойлаштириш, ерларни яхшилаш ва муҳофаза қилиш, эрозияга қарши ва мелиорация тадбирларини амалга ошириш борасидаги ер тузиш лойиҳаларини ишлаб чиқиш юридик ва жисмоний шахсларнинг талабномаларига мувофиқ улар ҳисобидан амалга оширилиши мумкин.

14-модда. Ер мониторинги

Ер мониторинги ер таркибидаги ўзгаришларни ўз вақтида аниқлаш, ерларга баҳо бериш, салбий жараёнларнинг олдини олиш ва оқибатларини тугатиш учун ер фондининг ҳолатини кузатиб туриш тизимидан иборат.

Давлат ер кадастрини юритишни, ердан фойдаланишни, ер тузишни, ер фондидан белгиланган мақсадда ва оқилона фойдаланиш устидан давлат назоратини амалга оширишни, ерларни муҳофаза қилишни ахборот билан таъминлаш ер мониторинги асосида амалга оширилади.

Ер мониторингини ўтказиш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

15-модда. Давлат ер кадастри

Давлат ер кадастри ерларнинг табиий, хўжалик ва ҳуқуқий режими, уларнинг тоифалари, сифат кўрсаткичлари ва баҳоси, ер участкаларининг жойлашган манзили ва ўлчамлари, уларни ер эгаларига, ердан фойдаланувчиларга, ижарачиларга ҳамда мулкдорларга тақсимлаш тўғрисидаги зарур, ишончли маълумотлар ва ҳужжатлар тизимидан иборат.

Давлат ер кадастри Ўзбекистон Республикаси давлат кадастрларининг ягона тизимига кирувчи давлат ва тармоқ табиат ресурслари кадастрларининг асосидир.

Давлат ер кадастри ер муносабатларини тартибга солиш, ердан оқилона фойдаланиш ва уни муҳофаза қилиш, ер тузишни ташкил этиш, ер учун тўланадиган ҳақ миқдорини асослаш, хўжалик фаолиятига баҳо бериш мақсадида Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, манфаатдор юридик ва жисмоний шахсларни ер тўғрисидаги маълумотлар билан таъминлашга мўлжаллангандир.

Давлат ер кадастри ернинг қиймат баҳосини аниқлаш учун асос бўлади.

Давлат ер кадастрининг маълумотлари ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилишда, ер участкалари бериш (реализация қилиш) ва уларни олиб қўйишда, ер учун тўланадиган ҳақ миқдорларини белгилашда, ер тузиш ишларини ўтказишда, хўжалик фаолиятига баҳо беришда ҳамда ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш юзасидан бошқа тадбирларни амалга оширишда мажбурий тартибда татбиқ этилади.

Давлат ер кадастри бутун республика учун ягона тизим асосида давлат бюджети маблағлари ҳисобидан давлат кадастри ва ер тузиш хизмати органлари томонидан юритилади.

Давлат ер кадастрини юритиш топография-геодезия, картография, тупроқ, агрокимё, геоботаника жиҳатидан ва бошқа йўналишда текшириш ва изланишлар олиб бориш, ерларни ҳисобга олиш ва уларга баҳо бериш, ер эгаларининг, ердан фойдаланувчиларнинг, ижарачиларнинг ҳамда мулкдорларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқларини рўйхатга олиш билан таъминланади.

Давлат ер кадастрини юритиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

4-БОБ. ЕРГА БЎЛГАН МУЛКЧИЛИК. ЮРИДИК ВА ЖИСМОНИЙ ШАХСЛАРНИНГ ЕР УЧАСТКАЛАРИГА БЎЛГАН ҲУҚУҚЛАРИ

16-модда. Ўзбекистон Республикасида ерга бўлган мулкчилик

Ер давлат мулки — умуммиллий бойликдир, ундан оқилона фойдаланиш зарур, у давлат томонидан муҳофаза этилади ҳамда олди-сотди қилинмайди, айирбошланмайди, ҳадя этилмайди, гаровга қўйилмайди, Ўзбекистон Республикасининг қонунларида белгиланган ҳоллар бундан мустасно.

17-модда. Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари

Юридик шахслар ушбу Кодекс ва бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ доимий эгалик қилиш, доимий фойдаланиш, муддатли (вақтинча) фойдаланиш, ижарага олиш ва мулк ҳуқуқи асосида ер участкаларига эга бўлишлари мумкин.

Жисмоний шахслар ушбу Кодекс ва бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш, доимий фойдаланиш, муддатли (вақтинча) фойдаланиш, ижарага олиш ва мулк ҳуқуқи асосида ер участкаларига эга бўлишлари мумкин.

18-модда. Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқининг вужудга келиши

Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари улар жойлашган ер участкалари билан бирга хусусийлаштирилганда қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда вужудга келади.

Дипломатия ваколатхоналари ва уларга тенглаштирилган, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган халқаро ташкилотларнинг ер участкаларига мулк ҳуқуқи уларга ўзлари ваколатхона биноси сифатида фойдаланаётган иморат ёки иморатнинг қисмлари, шу жумладан ваколатхона бошлиғининг қароргоҳи улар жойлашган ер участкалари билан бирга, шунингдек мазкур ваколатхоналарнинг иморатларини қуриш учун ер участкалари қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда реализация қилинганда вужудга келади.

Чет эллик юридик ва жисмоний шахсларнинг — дипломатия корпуси ходимларининг, Ўзбекистон Республикасида аккредитация қилинган матбуот вакилларининг, фирмалар, компаниялар ва халқаро ташкилотлар доимий ваколатхоналари ходимларининг, чет эл инвестицияси иштирокидаги корхоналарда доимий асосда ишловчи шахсларнинг, шунингдек республикада доимий истиқомат қилувчи ва яшаш учун гувоҳномаси бўлган шахсларнинг ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи уларга уй-жой бинолари шу бинолар жойлашган ер участкалари билан бирга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда реализация қилинганда вужудга келади.

19-модда. Ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи

Ўзбекистон Республикасининг фуқаролари:

деҳқон хўжалиги юритиш учун;

якка тартибда уй-жой қуриш ва уй-жойни ободонлаштириш учун;

жамоа боғдорчилиги ва узумчилиги юритиш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга ер участкаси олиш ҳуқуқига эгадирлар.

Ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа ҳолларда ҳам берилиши мумкин.

Фуқароларнинг ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи Ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан тасдиқланади.

Ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжатининг шакли, уни рўйхатга олиш ва бундай ҳужжатни бериш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

20-модда. Ер участкаларига доимий ва муддатли (вақтинча) эгалик қилиш ҳамда улардан доимий ва муддатли (вақтинча) фойдаланиш ҳуқуқи

Ер участкалари юридик ва жисмоний шахсларга доимий ва муддатли (вақтинча) эгалик қилишга ҳамда улардан доимий ва муддатли (вақтинча) фойдаланишга берилиши мумкин.

Ер участкалари корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга қишлоқ ва ўрмон хўжалиги юритиш учун, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда эса, бошқа мақсадлар учун ҳам доимий эгалик қилишга берилади.

Доимий ёки муддатли (вақтинча) фойдаланиш учун ер участкалари:

Ўзбекистон Республикасининг фуқароларига;

саноат, транспорт ҳамда бошқа ноқишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига;

чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарга, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларга;

чет эллик юридик ва жисмоний шахсларга берилади.

Қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда ер участкалари фойдаланиш учун бошқа ташкилотлар ва шахсларга ҳам берилади.

Ер участкасига доимий эгалик қилиш ҳуқуқи Ер участкасига доимий эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан тасдиқланади.

Ер участкасидан доимий фойдаланиш ҳуқуқи Ер участкасидан доимий фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати билан тасдиқланади.

Давлат ҳужжатларининг шакллари, уларни рўйхатга олиш ва бундай ҳужжатларни бериш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Ер участкаларидан муддатли фойдаланиш қисқа муддатли — уч йилгача ва узоқ муддатли — уч йилдан ўн йилгача бўлиши мумкин. Ишлаб чиқариш зарурияти тақозо этганда бу муддатлар тегишинча қисқа муддатли ёки узоқ муддатли вақтинча фойдаланиш муддатларидан ортиқ бўлмаган даврга узайтирилиши мумкин. Ер участкаларидан вақтинча фойдаланиш муддатларини узайтириш шу участкаларни берган органлар томонидан амалга оширилади.

Яйлов чорвачилиги учун ер участкалари қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига йигирма беш йилгача муддатга берилиши мумкин.

21-модда. Биргаликда эгалик қилинадиган ёки фойдаланиладиган ер участкалари

Ер участкасини ушбу Кодекс 10-моддасининг бешинчи қисмига асосан бўлишнинг имконияти бўлмаса, бундай ер бир неча юридик ва жисмоний шахслар томонидан биргаликда эгалик қилинадиган ва фойдаланиладиган ер участкаси деб эътироф этилади, бу ҳол ер участкаларига доимий эгалик қилиш ҳуқуқини ёки ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқловчи давлат ҳужжатларида акс эттирилади.

22-модда. Ер участкасига эгалик қилиш ва ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқининг бошқа шахсга ўтиши

Корхона, бино, иншоот ёки бошқа кўчмас мол-мулкка нисбатан мулк ҳуқуқи, хўжалик юритиш ҳуқуқи ёки уларни оператив бошқариш ҳуқуқи бошқа шахсга ўтган тақдирда, ана шу объектлар билан биргаликда мазкур объектлар жойлашган ҳамда улардан фойдаланиш учун зарур бўлган ер участкасига эгалик қилиш ва ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқи ҳам ўтади.

Уй-жойга, чорбоғга бўлган мулк ҳуқуқи (сотиб олиш, ҳадя ёки мерос бўйича олиш ва бошқа ҳолларда) жисмоний шахсга ўтган тақдирда, ана шу иморатларга мулк ҳуқуқи билан биргаликда мазкур иморатлар жойлашган барча ер участкасига эгалик қилиш ва ундан фойдаланиш ҳуқуқлари ҳам ўтади.

Корхона, бино, иншоот ёки бошқа кўчмас мол-мулк жойлашган ер участкасига эгалик қилиш ва ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқининг бошқа шахсга ўтиши мулкдорларнинг ёки улар ваколат берган органлар ҳамда шахсларнинг тегишинча шартномалари, қарорлари асосида туман, шаҳар ер-кадастр дафтарига ернинг янги эгаси ёки ердан янги фойдаланувчи тўғрисидаги маълумотларни киритиш ва уларга ер участкасига доимий эгалик қилиш, ундан доимий фойдаланиш ёки ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжатларини топшириш йўли билан расмийлаштирилади.

Корхонанинг, бинонинг, иншоотнинг ёки бошқа кўчмас мол-мулкнинг бир қисмига нисбатан мулк ҳуқуқи, хўжалик юритиш ҳуқуқи, уларни оператив бошқариш ҳуқуқи янги мулкдорга ёки бошқа ашёвий ҳуқуқларнинг эгасига ўтган тақдирда, унга ер участкасининг корхонанинг, бинонинг, иншоотнинг ёки бошқа кўчмас мол-мулкнинг улушига мутаносиб бўлган қисмига эгалик қилиш ва ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқи ҳам ўтади, ер участкасини бундай ажратиш мумкин бўлмаган ҳолларда, шунингдек ушбу модданинг учинчи қисмида назарда тутилган масалалар юзасидан низолашилган ҳолларда ер участкасининг бўлиниши давлат кадастри ва ер тузиш хизмати органлари томонидан амалга оширилиб, туман, шаҳар ҳокимининг қарори билан тасдиқланади ва шундан кейин ер участкасига эгалик қилиш ва ундан доимий фойдаланиш ҳуқуқи давлат рўйхатига олиниб, тегишли давлат ҳужжатлари берилади.

23-модда. Ер участкаларини эгалик қилиш ва фойдаланиш учун бериш (реализация қилиш)

Ер участкаларини эгалик қилиш ва фойдаланиш учун бериш (реализация қилиш) ер ажратиш тариқасида амалга оширилади.

Ер участкаларини ажратиб бериш Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси, вилоятлар, Тошкент шаҳри, туманлар, шаҳарлар ҳокимлари томонидан қонун ҳужжатларида белгиланадиган тартибда амалга оширилади.

Эгаликдаги ёки фойдаланишдаги ер участкасини бошқа шахсларга бериш (реализация қилиш) фақат шу участка белгиланган тартибда олиб қўйилганидан кейин амалга оширилади.

Саноат корхоналари, темир йўллар ва автомобиль йўллари, алоқа ва электр узатиш линиялари, магистрал трубопроводлар қуриш учун, шунингдек қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ бўлмаган бошқа эҳтиёжлар учун қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ерлар ёки қишлоқ хўжалиги учун яроқсиз бўлган ерлар ёхуд қишлоқ хўжалигининг сифати ёмон ерлари берилади (реализация қилинади). Ўрмон фондига қарашли ерлардан мазкур мақсадлар учун ер участкалари бериш (реализация қилиш) асосан ўрмон билан қопланмаган майдонлар ёки бута ва арзонбаҳо дов-дарахтлар билан қопланган майдонлар ҳисобидан амалга оширилади.

Ер тузиш хизмати органлари берилган (реализация қилинган) ер участкасининг чегараларини натурада (жойнинг ўзида) белгилагунларига ва ерга эгалик қилиш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқини тасдиқлайдиган ҳужжатлар берилгунига қадар ана шу участкага эгалик қилиш ва ундан фойдаланишга киришиш тақиқланади.

Ер участкаларини эгалик қилиш ва фойдаланиш учун бериш (реализация қилиш) тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

24-модда. Ер участкаси ижараси

Ер участкасининг ижараси ер участкасига ижара шартномаси шартларида муддатли, ҳақ эвазига эгалик қилиш ва фойдаланишдан иборатдир.

Ер участкасини шартнома асосида қуйидагилар ижарага берадилар:

Ўзбекистон Республикаси фуқароларига ва юридик шахсларига — туман ва шаҳар ҳокимлари;

чет эл инвестициялари иштирокидаги корхоналарга, халқаро бирлашмалар ва ташкилотларга, чет эллик юридик ва жисмоний шахсларга — Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ер участкаларини ички хўжалик ижараси тартибида фақат қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши учун ижарачиларга бириктириб қўйиши мумкин.

Ижарага берилган ер участкаси ёки унинг бир қисмини иккиламчи ижарага бериш тақиқланади.

Ижарага берилган ер участкалари олди-сотди, гаров, ҳадя, айирбошлаш объекти бўлиши мумкин эмас. Ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқи кредитлар олиш учун гаровга қўйилиши мумкин. Ижарачи фақат қонунда ёки ижара шартномасида назарда тутилган ҳоллардагина ер участкасига

(Давоми 3-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЕР КОДЕКСИ

(Давоми. Боши 2-бетда).

бўлган ўзининг ижара ҳуқуқларини ижарага берувчининг розилигисиз гаровга қўйишга ҳақлидир.

Ер участкалари ижарасининг шартлари ва муддатлари тарафларнинг келишувига биноан белгиланади ва шартномада мустаҳкамлаб қўйилади. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар ижарага эллик йилгача бўлган, бироқ ўн йилдан кам бўлмаган муддатга берилиши мумкин.

Ижарачи ер участкалари ижара шартномасининг амал қилиш муддати тугаганидан кейин шартномани янгилашда бошқа тенг шароитларда устун ҳуқуққа эга.

Ер участкаларини ижарага олганлик учун ҳақ тўлаш тартиби ва унинг миқдори ижара шартномасида қонун ҳужжатларига мувофиқ белгиланади.

Ер участкаларини ижарага олиш шартномасини муддатидан олдин бекор қилиш тарафларнинг келишуви билан, бундай келишувга эришилмаган тақдирда эса, суднинг ҳал қилув қарори билан амалга оширилади.

Ер участкаларини ижарага бериш тартиби Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси томонидан белгиланади.

25-модда. Ер участкаларидан қидирув ишлари учун фойдаланиш

Геология-суратга олиш, қидириш, геодезия ва бошқа қидирув ишларини амалга оширувчи корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар бу ишларни белгиланган тартибда қабул қилинган қарорлар ва тузилган шартномалар асосида барча тоифадаги ерларда ,ер эгаларидан, ердан фойдаланувчилардан, ижарачилардан ҳамда мулкдорлардан ер участкаларини олиб қўймаган ҳолда амалга оширишлари мумкин.

Суғориладиган ҳайдов ерларида, боғларда, токзорлар, тутзорлар, мевазорлар, тубдан яхшилаш ишлари амалга оширилган пичанзорлар ва яйловларда, ўрмон ўсимликлари билан қопланган ерларда, шунингдек алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудларнинг ерларида қидирув ишларини амалга ошириш учун рухсатномани вилоят ҳокими, бошқа ерларда эса, туман ва шаҳар ҳокимлари бир йилдан ортиқ бўлмаган муддатга берадилар, зарур ҳолларда бу муддатни узоғи билан яна бир йилга узайтиришга йўл қўйилади.

Қидирув ишларини олиб борувчи корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар иш давомида бузилган ер участкаларини белгиланган мақсадларда фойдаланиш учун ўз ҳисобларидан яроқли ҳолатга келтиришлари ва ер эгаларига, ердан фойдаланувчиларга, ер участкаларининг ижарачиларига ҳамда мулкдорларига топширишлари, ерлар, экинзорлар, дов-дарахтлар, ўрмонлар, сувлар ва бошқа табиат объектларининг, трубопроводлар, канализация, мелиорация тармоқлари ва бошқа иншоотларнинг яроқли ҳолда сақланишини таъминлаш чораларини кўришлари, шунингдек ер участкаларини вақтинча эгаллаб туриш муносабати билан ер эгаларига, ердан фойдаланувчиларга, ер участкаларининг ижарачиларига ҳамда мулкдорларига етказилган зарарни (шу жумладан, бой берилган фойдани) қоплашлари шарт.

26-модда. Ер участкаларидан иморат қуриш учун фойдаланиш

Ер участкаларини (ҳайдаладиган ерлар бундан мустасно) доимий эгалик қилишга ва фойдаланишга, мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга, узоқ муддатли вақтинча фойдаланишга, ижарага ва мулк қилиб олган юридик ва жисмоний шахслар қонун ҳужжатларига мувофиқ ер участкасини сақлаш вазифасига оид мажбуриятлар бажарилган тақдирда ўзлари олган корхоналар, бинолар, иморатлар, иншоотларни белгиланган тартибда қуриш, бузиш ёки реконструкция қилишга ҳақлидир.

27-модда. Ўзбекистон Республикаси фуқароларига якка тартибда уй-жой қуриш ва уй-жойни ободонлаштириш учун ер участкалари бериш ёки реализация қилиш

Шаҳарлар ва посёлкаларда, шунингдек қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг эгалигидаги ерлар таркибига кирмаган қишлоқ аҳоли пунктларида доимий яшаб турган Ўзбекистон Республикаси фуқароларига якка тартибда уй-жой қуриш ва уй-жойни ободонлаштириш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳар бир оилага 0,06 гектаргача ер участкалари берилади.

Якка тартибда уй-жой қуриш учун 0,04 гектаргача доирада ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи белгиланган тартибда ким ошди савдоси асосида реализация қилинади.

28-модда. Ер учун ҳақ тўлаш

Ўзбекистон Республикасида ердан фойдаланганлик учун ҳақ тўланади.

Ўз эгалигида ва фойдаланишида ҳамда мулкида ер участкалари бўлган юридик ва жисмоний шахслар ер учун ҳақ тўлайдилар. Ер учун ҳақ ҳар йили тўланадиган ер солиғи шаклида олинади, унинг миқдори ер участкасининг сифатига, жойлашишига ва сув билан таъминланиш даражасига қараб белгиланади.

Ер солиғининг ставкалари, уни ҳисоблаш ва тўлаш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Ер участкалари ижарага берилганда ер учун ҳақ ижара ҳақи шаклида олинади, унинг миқдори тарафларнинг келишувига мувофиқ белгиланади, лекин у ер солиғи ставкасининг бир бараваридан кам ва уч бараваридан кўп бўлмаслиги керак, ердан қишлоқ хўжалик эҳтиёжлари учун фойдаланилган тақдирда ер солиғи ставкасининг бир баравари миқдорида бўлади.

29-модда. Ер участкасини сақлаш вазифаси

Эгалик қилишга, фойдаланишга, ижарага берилган ёки бошқа асосларга биноан олинган ер участкасини сақлаш вазифаси қонун ҳужжатларига мувофиқ қуйидаги мажбуриятлар билан таъминланиши мумкин:

ер участкасини сотиш ёки ўзгача тарзда бошқаларга ўтказишни тақиқлаш;

ер участкасини иккиламчи ижарага ва ёрдамчи пудратга, ушбу Кодекс 51-моддасининг ўнинчи қисмида назарда тутилган ҳолатда эса, ижарага беришни тақиқлаш;

ер участкасидан асосий фойдаланиш мақсадини ўзгартиришни тақиқлаш;

фаолиятнинг айрим турларини тақиқлаш; белгиланган тартибда келишувсиз кўчмас мол-мулкнинг ташқи кўринишини ўзгартиришни, иморат, бино, иншоотни реконструкция қилиш ёки бузишни тақиқлаш;

ер унумдорлигини сақлаш ва ошириш, ирригация ва мелиорация тизимларини соз ҳолатда сақлаш чора-тадбирларини амалга ошириш;

ер участкасида қурилиш қилишни ёки уни ўзлаштиришни белгиланган муддатлар мобайнида бошлаш ва тугаллаш;

табиатни муҳофаза қилиш талабларига риоя қилиш ёки муайян ишларни бажариш, шу жумладан ер участкасидаги тупроқ қатламини, ноёб ўсимликларни, табиат, тарих ва маданиятга тааллуқли давлат ёдгорликларини асраш.

Ер участкасини сақлаш вазифаси қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа мажбуриятлар, чеклашлар ёки шартлар билан ҳам таъминланиши мумкин.

Ер участкасини сақлаш вазифаси шартлари унинг ҳуқуқий мақомига киритилиб, давлат рўйхатига олиниши лозим ва у ер участкаси бошқа шахсга ўтганида сақлаб қолинади.

Ер участкасини сақлаш вазифасининг тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

30-модда. Ўзганинг ер участкасидан чекланган тарзда фойдаланиш ҳуқуқи (сервитут)

Ўзганинг ер участкасидан чекланган тарзда фойдаланиш ҳуқуқи (сервитут) — қўшни бўлган бир ёки бир неча ер участкаларидан чекланган тарзда фойдаланиш ҳуқуқидир.

Сервитут қуйидаги мақсадларда белгиланиши мумкин:

ўзганинг ер участкаси орқали пиёда ёки транспортда ўтиш; ўзганинг ер участкасида дренаж ишлари ўтказиш;

ўзганинг ер участкасидан электр узатиш, алоқа линиялари ва трубопроводлар, ирригация, муҳандислик ва бошқа линиялар ҳамда тармоқлар ўтказиш ва улардан фойдаланиш;

ўзганинг ер участкасидан экинзор ва молларни суғориш учун сув олиш;

молларни ўзганинг ер участкаси орқали ҳайдаб ўтиш;

ўзганинг ер участкасидан қидирув, тадқиқот ва бошқа ишларни бажариш учун вақтинча фойдаланиш;

ўзганинг ер участкасида иҳота дарахтлари экиш ва табиатни муҳофаза қилишга тааллуқли бошқа объектлар барпо этиш.

Сервитут бошқа мақсадларда ҳам белгиланиши мумкин.

Сервитут, уни белгилашни талаб қилган шахслар билан ўзга ер участкасининг эгалик қилувчиси, фойдаланувчиси, ижарачиси ва мулкдори ўртасидаги келишувга мувофиқ, келишувга эришилмаган тақдирда эса, суднинг ҳал қилув қарорига биноан белгиланади.

Сервитут тўғрисидаги келишув давлат рўйхатига олиниши лозим ва у ер участкаси бошқа шахсга ўтган вақтда сақланиб қолади. Сервитут тўғрисидаги келишув уни белгилашга сабаб бўлган асослар барҳам топса, бекор қилиниши мумкин.

31-модда. Ер участкасига бўлган ҳуқуқнинг вужудга келиши

Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкасига бўлган ҳуқуқи жойнинг ўзида чегаралар белгиланганидан, ер участкаларининг планлари (чизмалари) ва тавсифлари тузилиб, ер участкаларига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатлар давлат рўйхатига олинганидан кейин вужудга келади.

32-модда. Ер участкасининг плани. Ер участкасининг чегараларини жойнинг ўзида белгилаш

Ер участкасининг плани - ер участкасининг топографик плани бўлиб, қабул қилинган белгиларга мувофиқ унда муайян ер участкасининг чегаралари, вақт жиҳатидан энг сўнгги ер тузилиши лойиҳасига мувофиқ сўнгги бор суратга олинган пайтдаги бутун вазият ва рельеф кўрсатилади.

Ер участкасининг чегараларини жойнинг ўзида ва хариталарда дастлабки тарзда белгилаш ажратиб бериш учун ер участкаси танланган вақтда уни бериш тўғрисида қарор қабул қилингунига қадар амалга оширилади.

Ер участкасининг планини ва тавсифини тузиш, жойнинг ўзида унинг чегараларини белгилаш ишлари ер тузиш хизмати органлари томонидан бажарилади ва маҳаллий давлат ҳокимияти органлари томонидан тасдиқланади.

Ер участкасининг тасдиқланган плани ер участкасига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатларнинг ажралмас қисми бўлиб қолади. Ер участкалари планларининг асли кадастр ишига доир ҳужжатлар орасида сақланади, нусхалари эса ер участкаси олувчига берилади.

Ер участкасининг плани ва тавсифини тайёрлаш, марза белгиларини ўрнатиш, агар қонун ҳужжатларида бошқача қоида белгиланган бўлмаса, ер участкаси олувчининг маблағлари ҳисобидан амалга оширилади.

33-модда. Ер участкасига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатлар

Ер участкасига доимий эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати, ер участкасидан доимий фойдаланиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати, ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати, ер участкасига бўлган мулк ҳуқуқини берувчи давлат ордери, ер участкаси ижараси шартномаси ёки ер участкасидан муддатли фойдаланиш шартномаси ер участкасига бўлган ҳуқуқни тасдиқловчи ҳужжатлардир. Бу ҳужжатларда ер участкаси қайси ҳуқуққа асосан берилаётганлиги, ер участкасидан фойдаланишнинг белгиланган мақсади, уни ўзлаштириш муддатлари, ер участкасини сақлаш вазифалари ва сервитутлар кўрсатилади.

34-модда. Ер участкалари бериш (реализация қилиш) масалаларини кўриб чиқиш комиссиялари

Ер участкаларини эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага бериш (реализация қилиш) масалаларини кўриб чиқиш учун маҳаллий давлат ҳокимияти органлари ҳузурида ҳокимлар бошчилигидаги доимий ишлайдиган комиссиялар тузилиб, улар таркибига давлат кадастри ва ер тузиш хизмати, табиатни муҳофаза қилиш, архитектура, санитария-эпидемиология хизмати органлари, фуқаролар йиғинларининг вакиллари ва бошқа шахслар киритилади.

35-модда. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиш

Юридик ва жисмоний шахсларнинг ер участкаларига бўлган ҳуқуқлари давлат рўйхатига олиниши керак.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиш ер участкалари жойлашган ерда амалга оширилади. Давлат реестрига қуйидагилар киритилади:

1) ер участкасига бўлган ҳуқуқни олган шахс тўғрисидаги маълумотлар;

2) ер участкасининг тавсифи (ерларнинг тоифаси, фойдаланиш мақсади, майдонининг тури, сатҳи, биргаликда эгалик қилиш ёки фойдаланиш улуши, чегаралари, кадастр тартиб рақами ва бошқа тавсифномалари);

3) ер участкаси бериш тўғрисидаги шартнома талабларига, ер участкасини сақлаш вазифалари ва сервитутларга оид маълумотлар;

4) ваколатли органларнинг ер участкасини давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун ажратиб олиш зонасига киритиш тўғрисидаги қарорлари;

5) қонун ҳужжатларида белгиланган бошқа маълумотлар.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиш ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар тўғрисидаги зарур ҳужжатлар келиб тушган пайтдан эътиборан ўн кунлик муддат ичида маҳаллий давлат ҳокимияти органи томонидан амалга оширилади.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқлар давлат рўйхатига олингани тўғрисида рўйхатга олинган сана ва тартиб рақами кўрсатилган ҳолда гувоҳнома берилади.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олишни рад этиш учун қуйидагилар асос бўлади:

1) ер участкасига бўлган ҳуқуқ тўғрисидаги зарур ҳужжатларнинг йўқлиги;

2) тақдим этилган ҳужжатларда ушбу модданинг учинчи қисмида назарда тутилган маълумотларнинг йўқлиги;

3) ер участкасининг асосий фойдаланиш мақсади белгиланган қоидаларни бузган ҳолда ўзгартирилганлиги;

4) ер участкаси умумий майдонининг белгиланган нормалари келишув натижасида бузилганлиги;

5) давлат рўйхатига олиш органида мазкур ер участкаси кимга тегишли эканлиги тўғрисида низо борлигидан далолат берувчи ҳужжатлар мавжудлиги;

6) давлат рўйхатига олиш органида савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектларини, уй-жой биноларини, бошқа бинолар ва иншоотларни мусодара қилиш тўғрисида суднинг ҳал қилув қарори мавжудлиги;

7) рўйхатга олиш йиғими тўланганлиги тўғрисида ҳужжат йўқлиги, агар қонун ҳужжатларида бошқача ҳол назарда тутилган бўлмаса;

8) ер участкаларини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш тўғрисидаги белгиланган тартибда қабул қилинган қарор.

Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларни давлат рўйхатига олиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

36-модда. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг бекор қилиниши

Бутун ер участкасига ёки унинг бир қисмига эгалик қилиш ҳуқуқи ёхуд ундан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқи, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқи қуйидаги ҳолларда бекор қилинади:

1) ер участкасидан ихтиёрий воз кечилганда;

2) ер участкаси берилган муддат тугаганда;

3) юридик шахс тугатилганда;

4) ерларни ижарага олиш шартномаси бекор қилинганда ёки бекор бўлганда;

5) хизматда фойдаланиш учун чек ер бериб қўйишга асос бўлган меҳнатга оид муносабатлар бекор бўлганда, агар қонун ҳужжатларида бошқача ҳол назарда тутилган бўлмаса;

6) ер участкасидан белгиланганидан бошқа мақсадларда фойдаланилганида;

7) ер участкасидан оқилона фойдаланилмаганда, бу қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар учун ҳосилдорлик даражаси уч йил мобайнида нормативдан (кадастр баҳосига кўра) паст бўлишида ифодаланганда;

8) ер участкасидан тупроқ унумдорлиги пасайишига, унинг кимёвий ва радиоактив моддалар билан ифлосланишига, экологик вазиятнинг ёмонлашувига олиб келадиган усуллар билан фойдаланилган тақдирда;

9) қонун ҳужжатларида белгиланган муддатларда ер солиғи, шунингдек ижарага олиш шартномасида белгиланган муддатларда ижара ҳақи мунтазам тўланмай келинганда;

10) қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун бериб қўйилган ер участкасидан бир йил мобайнида ва қишлоқ хўжалиги соҳасига тааллуқли бўлмаган эҳтиёжлар учун бериб қўйилган ер участкасидан икки йил мобайнида фойдаланилмаганида;

11) мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи ордер ким ошди савдоси асосида сотиб олинганидан кейин ер участкасидан икки йил мобайнида фойдаланилмаганида, ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи гаровда бўлган тақдирда эса, — гаров шартномаси муддати мобайнида фойдаланилмаганида. Фойдаланилмаётган ер участкалари аввалги эгаларидан улар тўлаган ҳақ қиймати қопланган ҳолда олиб қўйилади;

12) ер участкаси ушбу Кодексда назарда тутилган тартибда олиб қўйилганида.

Қонун ҳужжатларида ер участкаларига эгалик қилиш ҳуқуқи, ер участкаларидан доимий фойдаланиш ҳуқуқи ва ер участкаларини ижарага олиш ҳуқуқини бекор қилишнинг бошқа ҳоллари ҳам назарда тутилиши мумкин.

Ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқи қуйидаги ҳолларда бекор қилинади:

1) савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари, шунингдек уй-жой бинолари ва бошқа бинолар ёки биноларнинг бир қисми шу бинолар жойлашган ер участкалари билан бирга сотилганда;

2) давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари, шунингдек уй-жой бинолари ва бошқа бинолар ёки биноларнинг бир қисми улар жойлашган ер участкалари билан биргаликда қайта сотиб олинганда;

3) қонунда белгиланган ҳолларда савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектлари, шунингдек уй-жой бинолари ва бошқа иморатлар ёки иморатларнинг бир қисми улар жойлашган ер участкалари билан бирга мусодара этилганда.

Ушбу модданинг биринчи қисми 1-11-бандларида ва учинчи қисми 2-бандида кўрсатилган ҳолларда ер участкасига эгалик қилиш ҳуқуқини ёки ер участкасидан доимий ёхуд муддатли фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини ва ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини бекор қилиш ер тузиш хизмати органларининг ёки ердан фойдаланиш ҳамда уни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширувчи органларнинг тақдимномасига мувофиқ ҳуқуқлар бекор қилинишининг асослари тўғрисидаги тасдиқловчи ҳужжатлар бўйича тегишинча туманлар, шаҳарлар, вилоятлар ҳокимларининг қарорлари ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарори билан амалга оширилади. Ер участкаларига эгалик қилиш ҳуқуқини, ер участкаларидан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ер участкаларини ижарага олиш ҳуқуқини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини бекор қилиш ҳақидаги Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ва мазкур мансабдор шахсларнинг қарорларига рози бўлмаган юридик ва жисмоний шахслар бу қарорлар устидан суд тартибида шикоят қилишлари мумкин.

Ер участкаларига эгалик қилиш ҳуқуқи ва ер участкаларидан доимий ёки муддатли фойдаланиш ҳуқуқини, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини ҳамда ер участкаларига бўлган мулк ҳуқуқини бекор қилиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Ер участкасининг эгалик қилувчиси, фойдаланувчиси, ижарачиси ҳамда мулкдори ер участкасига бўлган ҳуқуқлардан воз кечишидан яққол далолат берувчи хатти-ҳаракатлар (чет элга жўнаб кетганлик, ер участкасидан белгиланганидан кўпроқ муддат давомида фойдаланмаслик) содир этган тақдирда, бу ер участкаси қонун ҳужжатлари билан белгиланган тартибда эгасиз мол-мулк тариқасида ҳисобга олинади.

Ер участкасига бўлган ҳуқуқлардан воз кечиш мазкур ер участкасининг эгалик қилувчиси, фойдаланувчиси, ижарачиси ҳамда мулкдори мажбуриятларининг, ер участкаси бошқа шахсга берилгунга қадар, бироқ воз кечилган пайтдан ёки эгасиз мол-мулк тариқасида давлат рўйхатига олинган кундан эътиборан узоғи билан бир йил мобайнида бекор қилинишига сабаб бўлмайди.

37-модда. Ер участкасини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш, қайта сотиб олиш

Ер участкаси ёки унинг бир қисми давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун ер эгасининг розилиги билан ёки ердан фойдаланувчи ва ижарачи билан келишилган ҳолда тегишинча туман, шаҳар, вилоят ҳокимининг қарорига ёхуд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан олиб қўйилади.

Ер эгаси, ердан фойдаланувчи ва ижарачи ер участкасини олиб қўйиш ҳақидаги тегишинча туман, шаҳар, вилоят ҳокимининг қарорига ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига рози бўлмаган тақдирда, бу қарорлар устидан судга шикоят қилиниши мумкин.

Корхоналар, бинолар ва иншоотлар қуриш учун ер участкаларини олиб қўйишдан манфаатдор бўлган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар лойиҳалаш бошлангунга қадар ҳудудни комплекс ривожлантиришни таъминлашни инобатга олган ҳолда объект қуриладиган жойни, участканинг тахминий ўлчами ва уни ажратиш шартларини ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар, шунингдек тегишинча туман, шаҳар, вилоят ҳокими ёки Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан олдиндан келишиб олишлари шарт. Бундай тарзда олдиндан келишиб олинмагунга қадар лойиҳа ишларини молиялашга йўл қўйилмайди.

Ер участкасини давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйиш ҳамда объект қуриладиган жойни олдиндан келишиб олиш, шунингдек ер ажратиб беришни расмийлаштириш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

Юридик ва жисмоний шахсларнинг, шу жумладан чет эллик юридик ва жисмоний шахсларнинг мулки бўлган ер участкасини савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объекти ёки уй-жой биноси ва бошқа бино ёки бинонинг бир қисми билан бирга давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун қайта сотиб олиш ушбу Кодекснинг 41-моддасида назарда тутилган кафолатлар таъминланган ҳолда тегишинча туман, шаҳар, вилоят ҳокимининг қарорига ёхуд Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан амалга оширилади.

38-модда. Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилганда ер участкасини олиб қўйиш

Ушбу Кодекс 36-моддаси биринчи қисмининг 6 - 11-бандларида назарда тутилган ҳолларда, шунингдек ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилган бошқа ҳолларда ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширувчи орган ер эгасини ёки ердан фойдаланувчини олдиндан огоҳлантирганидан кейин ер участкасини берган органга ер участкасини олиб қўйиш ҳақида тақдимнома киритади. Ер участкасини берган орган тақдимнома асосида бир ойлик муддатда ер участкасини олиб қўйиш ҳақида қарор чиқаради. Ер участкасини олиб қўйиш масаласини ҳал қилиш ваколат доирасига кирувчи орган, зарур ҳолларда, ер участкасининг ҳолатини ҳамда ер эгаси ёки ердан фойдаланувчи томонидан ерлардан оқилона фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш юзасидан амалга оширилаётган чора-тадбирларнинг сифатини қўшимча равишда текширишни тайинлашга ҳақли.

5-БОБ. ЕР ЭГАСИ, ЕРДАН ФОЙДАЛАНУВЧИ, ИЖАРАЧИ ВА ЕР УЧАСТКАСИ МУЛКДОРИНИНГ ҲУҚУҚ ВА МАЖБУРИЯТЛАРИ

39-модда. Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдорининг ҳуқуқлари

Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдори қуйидаги ҳуқуқларга эга:

1) ер участкасида ундан фойдаланиш мақсадига мувофиқ мустақил хўжалик юритиш;

2) қишлоқ хўжалик экинзорлари ва кўчатзорлари ҳамда дов-дарахтларга, етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулоти ва уни реализация қилишдан олинган даромадга бўлган мулк ҳуқуқи;

3) ер участкасидаги мавжуд кенг тарқалган фойдали қазилмалар, ўрмонзорлар, сув объектларидан хўжалик эҳтиёжлари учун белгиланган тартибда фойдаланиш, шунингдек ернинг бошқа фойдали хоссаларини ишга солиш;

4) ерларни суғориш ва уларнинг захини қочириш, агротехника ва бошқа мелиорация ишлари ўтказиш;

5) қишлоқ хўжалик экинларини, дов-дарахтларни суғориш ҳамда бошқа мақсадлар учун суғориш манбаларидан лимитларга мувофиқ сув олиш;

6) белгиланган тартибда уй-жой бинолари, ишлаб чиқариш, маданий-маиший ҳамда бошқа иморатлар ва иншоотларни барпо этиш, ер участкаларидан фойдаланиш мақсади ва лойиҳа ҳужжатларига мувофиқ уларни қайта қуриш ва бузиб ташлаш. Ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар бу ишларни ер эгалари билан келишиб амалга оширишга ҳақли;

7) ер участкаси олиб қўйилган тақдирда унга етказилган зарарнинг (шу жумладан бой берилган фойданинг) қопланишини ёки ер участкасидан ихтиёрий равишда воз кечилганида сарфланган харажатларнинг тўланишини талаб қилиш;

8) ер участкасини ёки унинг бир қисмини қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда вақтинча фойдаланишга ва ички хўжалик ижарасига бериш.

Ер эгаси бўлган фуқаро ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини, шу жумладан ким ошди савдоси асосида олинган шундай ҳуқуқни деҳқон хўжалиги юритиш, якка тартибда уй-жой қуриш мақсадида кредитлар олиш учун гаровга қўйиши мумкин.

Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдори қонун ҳужжатларига мувофиқ бошқа ҳуқуқларга ҳам эга бўлиши мумкин.

40-модда. Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдорининг мажбуриятлари

Ер эгаси, ердан фойдаланувчи, ижарачи ва ер участкаси мулкдори қуйидагиларни бажариши шарт:

1) ердан белгиланган мақсадга мувофиқ оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини ошириш, ишлаб чиқаришнинг табиатни муҳофаза қилувчи технологияларини қўллаш, ўз хўжалик фаолияти натижасида ҳудудда экологик вазиятнинг ёмонлашувига йўл қўймаслик;

2) ишлаб турган ирригация ва мелиорация тармоқлари, муҳандислик коммуникацияларини соз ҳолатда сақлаб туриш;

3) ерларни муҳофаза қилишга оид, ушбу Кодекснинг 79-моддасида назарда тутилган туркум тадбирларни амалга ошириш;

4) ер солиғини ёки ер учун ижара ҳақини ўз вақтида тўлаш;

5) бошқа ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг ҳуқуқларини бузмаслик;

6) фойдали қазилма конларини ишлатиш, қурилиш ва бошқа ишларни амалга ошириш учун берилган қишлоқ хўжалик ерлари ва ўрмонзорларни уларга эҳтиёж қолмаганидан кейин ўз ҳисобидан қишлоқ хўжалиги, ўрмон хўжалиги ёки балиқ хўжалигида фойдаланиш учун яроқли ҳолатга, мазкур ишлар бошқа ерларда амалга оширилган ҳолларда эса, белгиланган мақсадда фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтириш;

7) фойдали қазилма конларини ишлатиш чоғида, шунингдек бошқа ишларни амалга ошириш пайтида ўзларига эгалик қилишга ва фойдаланишга ҳамда мулк этиб берилган (реализация қилинган) ер участкалари ҳудудидан ташқаридаги қишлоқ хўжалик экинзорлари, ўрмонзорлар ва бошқа ерларга салбий таъсир кўрсатишнинг олдини олиш ёки уни мумкин қадар чеклаш чора-тадбирларини амалга ошириш;

8) маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ердан фойдаланиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларида белгиланган маълумотларни ўз вақтида тақдим этиш;

9) бошқа ер эгаларига, ердан фойдаланувчиларга, ер участкаларининг ижарачиларига ва мулкдорларига етказилган зарарни белгиланган тартибда қоплаш.

Қонун ҳужжатларига мувофиқ ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкаларининг ижарачилари ва мулкдорлари бошқа мажбуриятларга ҳам эга бўлишлари мумкин.

41-модда. Ер участкаларига бўлган ҳуқуқларнинг кафолатлари

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкаларининг ижарачилари ва мулкдорлари фаолиятига давлат, хўжалик органлари ва бошқа органлар ҳамда ташкилотларнинг, шунингдек улар мансабдор шахсларининг аралашуви тақиқланади, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно.

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг бузилган ҳуқуқлари қонун ҳужжатларида назарда тутилган тартибда тикланиши керак.

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорлари ҳуқуқларининг бузилиши натижасида етказилган зарар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда қопланиши керак.

Жисмоний шахсларга берилган ер участкалари давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун мазкур шахсларнинг хоҳишига кўра туман, шаҳар, вилоят ҳокимининг қарори билан аввалги ер участкаси билан айнан бир хил ер участкаси ажратилгач, шу ер участкаси олиб берилаётган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар олиб қўйилаётган ер участкасининг ўрнига янги жойда уй-жой, ишлаб чиқариш бинолари ва бошқа иморатларни қуриб берганидан кейин ҳамда ушбу Кодекснинг 86-моддасига мувофиқ бошқа барча зарарлар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда қопланганидан кейин олиб қўйилиши мумкин.

Давлат ёки жамоат эҳтиёжлари учун қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналарининг, қишлоқ хўжалиги илмий-тадқиқот муассасаларининг, тажриба ва ўқув хўжаликларининг ерлари уларнинг хоҳишига кўра олиб қўйилаётган иморатлар ўрнига уй-жойлар, ишлаб чиқариш бинолари ва бошқа иморатлар қуриб берилганидан кейин ҳамда ушбу Кодекснинг 86-моддасига мувофиқ бошқа барча зарар (шу жумладан бой берилган фойда) тўла ҳажмда қопланганидан кейин олиб қўйилиши мумкин.

Юридик ва жисмоний шахслар мулкида бўлган савдо ва хизмат кўрсатиш соҳаси объектини, шунингдек уй-жой бинолари ҳамда бошқа биноларни ёки биноларнинг бир қисмини улар жойлашган ер участкаси билан бирга давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун қайта сотиб олиш, шунингдек уларни мусодара қилиш қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда амалга оширилади.

42-модда. Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорлари ҳуқуқларининг чекланиши

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг ҳуқуқлари давлат манфаатларини, атроф муҳитни муҳофаза қилиш, муҳандислик коммуникациялари қуриш ва улардан фойдаланиш манфаатларини, бошқа ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг манфаатларини, шунингдек фуқаролар хавфсизлигини кўзлаб фақат қонунда назарда тутилган ҳолларда чекланиши мумкин.

6-БОБ. ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЕРЛАР

43-модда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларнинг таркиби

Қишлоқ хўжалиги эҳтиёжлари учун бериб қўйилган ёки ана шу мақсадлар учун белгиланган ерлар қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар ҳисобланади.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қишлоқ хўжалигини юритиш учун зарур бўлган қишлоқ хўжалиги ерлари ва дарахтзорлар, ички хўжалик йўллари, коммуникациялар, ўрмонлар, ёпиқ сув ҳавзалари, бинолар, иморатлар ва иншоотлар эгаллаган ерларга ажралади.

Ҳайдаладиган ерлар, пичанзорлар, яйловлар, ташландиқ ерлар, кўп йиллик дов-дарахтлар (боғлар, токзорлар, тутзорлар, мевали дарахт кўчатзорлари, мевазорлар ва бошқалар) эгаллаган ерлар қишлоқ хўжалиги ерлари жумласига киради. Қишлоқ хўжалиги ерлари махсус муҳофаза қилиниши лозим.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни қишлоқ хўжалигидан ўзга эҳтиёжлар учун бошқа тоифадаги ерларга ўтказишга алоҳида ҳолларда ушбу Кодекс ва бошқа қонун ҳужжатларига мувофиқ йўл қўйилади.

Қишлоқ хўжалиги ерларини ирригация ва сувдан фойдаланиш тизимига асосланган сунъий суғориш қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ташкил этишнинг асоси ва ерлардан самарали фойдаланиш ҳамда уларнинг унумдорлигини ошириш шартидир.

44-модда. Суғориладиган ерлар

Қишлоқ хўжалигида фойдаланиш ва суғориш учун яроқли бўлган, сув ресурслари шу ерларни суғоришни таъминлай оладиган суғориш манбаи билан боғланган доимий ёки муваққат суғориш тармоғига эга бўлган ерлар суғориладиган ерлар жумласига киради.

Қишлоқ ва сув хўжалиги органлари суғориладиган ери бўлган ер эгалари ва ердан фойдаланувчиларни суғориш ишлари учун манбаларнинг сервсувлигини ҳисобга олган ҳолда жорий этилган лимитлар бўйича сув тўғрисидаги қонун ҳужжатлари билан белгиланадиган тартибда сув билан таъминлашлари шарт.

Суғориладиган ерлар махсус муҳофаза қилиниши лозим. Бундай ерларни суғорилмайдиган ерлар сирасига ўтказиш алоҳида ҳолларда, тупроқмелиоратив ва иқтисодий шароитларни ҳамда ерларнинг сув билан таъминланганлигини, улардаги мавжуд сув ресурсларини ва бу сувларга белгиланган лимитларни инобатга олиб, Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси билан келишилган ҳолда вилоят ҳокими қарорига биноан амалга оширилади.

45-модда. Алоҳида қимматга эга бўлган унумдор суғориладиган ерлар

Кадастр баҳоланишига кўра ўртача туман бонитет баллидан 20 фоиздан кўп бўлган суғориладиган қишлоқ хўжалиги ерлари алоҳида қимматга эга бўлган унумдор суғориладиган ерлар жумласига киради.

Алоҳида қимматга эга бўлган унумдор суғориладиган ерлар махсус муҳофаза қилиниши лозим ва уларнинг суғорилмайдиган ерлар жумласига ўтказилишига йўл қўйилмайди.

Алоҳида қимматга эга бўлган унумдор суғориладиган қишлоқ хўжалик ерларини корхоналар, бинолар ва иншоотлар қурилиши учун беришга алоҳида ҳолларда Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг қарорига биноан йўл қўйилади.

46-модда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни бериш

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қуйидагиларга берилади:

1) қишлоқ хўжалиги кооперативларига (ширкат хўжаликларига), бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига — товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини юритиш учун;

2) тажриба-ишлаб чиқариш, ўқув, ўқув-тажриба ва ўқув-ишлаб чиқариш хўжаликлари, илмий-тадқиқот ва бошқа қишлоқ хўжалик муассасалари ва ташкилотларига — илмий-тадқиқот ва таълим мақсадлари, товар қишлоқ хўжалигини юритиш ва илғор тажрибани тарғиб қилиш учун;

3) Ўзбекистон Республикаси фуқароларига — фермер хўжаликларини юритиш учун;

4) Ўзбекистон Республикаси фуқароларига — деҳқон хўжаликларини, якка тартибда боғдорчилик, полизчилик ва чорвачиликни юритиш учун;

5) Ўзбекистон Республикаси фуқароларига — жамоа боғдорчилиги, полизчилиги ва узумчилиги учун;

6) қишлоқ хўжалиги билан шуғулланмайдиган корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга — ёрдамчи қишлоқ хўжалигини юритиш учун.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда юридик ва жисмоний шахсларга қишлоқ хўжалигини юритиш, шунингдек ўзга мақсадлар учун берилиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги ерлари ўзга мақсадларда, қоида тариқасида, кейинчалик қишлоқ хўжалик мақсадларида фойдаланиш учун яроқли ҳолга келтириш шарти билан вақтинча фойдаланишга берилади.

47-модда. Қишлоқ хўжалиги товар маҳсулоти етиштирувчилар ва уларга ер участкаларини бериш

Қуйидагилар товар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштирувчилар жумласига киради:

қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари), бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари, шу жумладан қишлоқ хўжалик маҳсулоти етиштириш ва уни реализация қилишни амалга оширувчи қишлоқ хўжалигига ихтисослашган хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотлар;

ўзларига узоқ муддатли ижарага берилган ер участкаларидан фойдаланган ҳолда товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан шуғулланувчи, юридик шахс ҳуқуқига эга мустақил хўжалик юритувчи субъект бўлган фермер хўжаликлари;

ўзига берилган ер участкасида оила аъзоларининг шахсий меҳнати асосида майда товар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиришни ва уни реализация қилишни амалга оширувчи деҳқон хўжаликлари;

жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилиги маҳсулотини етиштириш ҳамда реализация қилишни амалга оширувчи боғдорчилик-узумчилик ва полизчилик ширкатлари;

ўзлари етиштирган қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг бир қисмини реализация қилган тақдирда ноқишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ёрдамчи хўжаликлари.

Фойдаланилиши йирик товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини (пахта ва бошоқли дон экинлари етиштиришни) ташкил этиш билан боғлиқ қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар устувор равишда пай усулига асосланган қишлоқ хўжалиги кооперативларига (ширкат хўжаликларига) доимий эгалик қилишга берилади.

Сабзавот-полиз экинлари, картошка етиштириш, боғдорчилик ва узумчилик учун, шунингдек чорвачилик эҳтиёжлари учун белгиланган қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар юридик ва жисмоний шахсларга эгалик қилишга (шу жумладан фуқароларнинг мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишига), фойдаланишга ёки ижарага берилиши мумкин.

48-модда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш соҳасида ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг мажбуриятлари

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлардан фойдаланувчи ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар:

1) бизнес-режаларда тупроқ унумдорлигини ошириш ва ерлардан оқилона фойдаланиш юзасидан аниқ тадбирларни назарда тутишлари;

2) зона шароити ва хўжаликнинг

(Давоми 4-бетда).

(Давоми. Боши 2, 3-бетларда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЕР КОДЕКСИ

ихтисослашувига мувофиқ илмий асосланган алмашлаб экишни, деҳқончиликнинг энг самарали ва иқтисодий жиҳатдан оқилона тизимларини жорий этишлари;

3) ҳайдаладиган ерлар асралиши ва кенгайтирилишини таъминлашлари;

4) мелиоратив жиҳатдан нобоп суғориладиган ерларни комплекс реконструкция қилишлари, пичанзор ва яйловларга сув чиқаришлари ҳамда уларнинг ҳолатини яхшилашлари;

5) хўжаликнинг бутун ички суғориш ва коллектор-дренаж тармоғини ҳамда ундаги иншоотларни техникавий жиҳатдан соз ҳолатда сақлашлари;

6) қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини суғориладиган ерларнинг шўр босиши ва захланишига, ерларнинг ва сув манбаларининг ифлосланиши ва зарарланишига йўл қўймайдиган усуллар билан амалга оширишлари;

7) қишлоқ хўжалик экинлари ва дов-дарахтларни парвариш қилишнинг сув тежаладиган технологияларини, суғоришнинг илғор усулларини жорий этишлари;

8) ушбу Кодексга ҳамда бошқа қонун ҳужжатларига биноан ерларни муҳофаза қилиш чора-тадбирларини кўришлари шарт.

49-модда. Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари), бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерга эгалик қилиши

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) — товар қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш мақсадида пай усулига асосланган қишлоқ хўжалиги корхонасининг асосий ташкилий-ҳуқуқий шакли.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) кооперативнинг (ширкатнинг) ишлаб чиқариш фаолиятида, асосан оила (жамоа) пудрати асосида шахсан иштирок этувчи мулкий пай эгалари бўлган аъзоларини бирлаштиради.

Қишлоқ хўжалиги кооперативида (ширкат хўжалигида) унинг юқори бошқарув органи қарори билан қуйидагилардан таркиб топадиган устав жамғармаси (капитали) шакллантирилади:

пай жамғармаси;

тупроқ унумдорлигини ошириш тадбирларини ўтказиш, ирригация иншоотларини сақлаш, янги ирригация-мелиорация тармоқларини лойиҳалаш ва қуриш, техника олиш, ижтимоий ва ишлаб чиқариш инфратузилмасини ривожлантириш, бошқа умумий ижтимоий ва хўжалик вазифаларини ҳал этиш бўлинмас жамғармаси.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари қонун ҳужжатларида назарда тутилган акциядорлик жамиятлари, масъулияти чекланган жамиятлар, ширкатлар ва бошқа ташкилий-ҳуқуқий шаклларда ҳам тузилиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари ерни қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини юритиш учун белгиланган мақсадда доимий эгалик қилишга олади. Мазкур корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар ер участкаларидан оқилона ва самарали фойдаланган тақдирда, ер участкаларини қўшимча равишда ижарага ёки вақтинча фойдаланишга олишлари мумкин.

Қишлоқ хўжалиги кооперативларига (ширкат хўжаликларига) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларига берилган ерлар жамоат эгалигидаги ерлардан ва фуқароларга деҳқон хўжалигини юритиш учун берилган ерлардан иборат бўлади ҳамда улардан фақат белгиланган мақсадда фойдаланилади.

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қишлоқ хўжалиги кооперативларига (ширкат хўжаликларига) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларига доимий эгалик қилишга туман ёки вилоят ҳокимининг қарорига биноан ер участкасига доимий эгалик қилиш ҳуқуқини берувчи давлат ҳужжати топширган ҳолда берилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг ерга эгалик қилиш ҳуқуқи улар уюшмалар, агросаноат бирлашмалари, комбинатлари, агрофирмалар ва бошқа тузилмалар таркибига кирганида сақланиб қолади.

50-модда. Ерларни пай жамғармасига бериш. Қишлоқ хўжалиги кооперативида (ширкат хўжалигида) мулкий пай

Қишлоқ хўжалиги кооперативига (ширкат хўжалигига) доимий эгалик қилиш учун берилган ер участкалари қиймати унинг пай жамғармасининг таркибий қисми ҳисобланади.

Пай жамғармасига қўшиладиган ер участкаларининг қиймат баҳоси давлат ер кадастри асосида ва қонун ҳужжатлари билан белгиланадиган табақалаштирилган қийматни баҳолаш коэффициентлари асосида чиқарилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) пай жамғармаси ер участкаларининг қиймат баҳосини ва асосий жамғармаларнинг қийматини ҳамда кооперативнинг (ширкатнинг) мажбуриятлардан холи бошқа активлари қийматини ўз ичига олади, бўлинмас жамғармани шакллантиришга йўналтириладиган маблағлар бундан мустасно. Пай ва бўлинмас жамғармаларнинг миқдори қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) уставида белгилаб қўйилади.

Пай жамғармаси қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) аъзолари ўртасида мулкий пайларга тақсимланиши лозим.

Мулкий пай қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) ҳар бир аъзосининг кооператив (ширкат) пай жамғармаси қийматидаги улушини белгилайди ва кооператив (ширкат) аъзосига қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) якуний даромадидан (фойдасидан) дивидендлар тариқасида тегишли улуш олиш ҳуқуқини беради.

Мулкий пай миқдорини аниқлаш, пайлар бўйича дивидендлар тўлаш тартиби ва шартлари қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) ҳар бир аъзоси мулкий пайининг аниқ миқдори қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) аъзосига унинг мол-мулкнинг муайян улушига ҳамда хўжалик оладиган умумий даромаднинг (фойданинг) тегишли қисмига бўлган ҳуқуқини белгилаб қўювчи, номи ёзилган гувоҳнома берган ҳолда қишлоқ хўжалиги кооперативининг (ширкат хўжалигининг) юқори бошқарув органи қарори билан белгиланади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) даромадининг (фойдасининг) пайлар бўйича дивидендлар тўлаш учун мўлжалланган қисми йил якунларига кўра тақсимланади ва мулкий пайнинг миқдорига мутаносиб равишда тўланади.

51-модда. Ер участкаларини хўжалик ичида тақсимлаш. Оила (жамоа) пудрати

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларида ер участкалари, қоида тариқасида, оилаларга қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш учун вақтинча фойдаланишга оила пудрати шартномаси шартлари асосида берилади.

Ер участкалари муайян турдаги қишлоқ хўжалиги ишларини бажариш учун қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) аъзоларининг ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари ходимларининг гуруҳларига ҳам вақтинча фойдаланишга жамоа пудрати шартномаси шартлари асосида берилиши мумкин.

Оила пудрати — қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхонаси, муассасаси ҳамда ташкилоти томонидан оилага вақтинча фойдаланишга оила пудрати шартномаси шартлари асосида берилган ер участкаларида қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиришда оила аъзоларининг бевосита иштирок этишига асосланган ишлаб чиқариш ва меҳнатни хўжалик ичида ташкил этиш шаклидир.

Оила (жамоа) пудрати шартномаси ҳар йили қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги), бошқа жамоа қишлоқ хўжалиги корхонаси бошқарув органлари орқали шу кооператив (ширкат), жамоа корхонаси билан ёки бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг иш берувчиси (маъмурияти) билан оила бошлиғи (жамоанинг ваколат берилган вакили) ўртасида тузилади.

Оила (жамоа) пудрати шартномасида қуйидагилар назарда тутилади:

ер участкасининг ўлчами, жойлашган ери ва ҳолати;

ер участкасидан фойдаланиш шартлари, тарафларнинг алмашлаб экиш схемасига мувофиқ ернинг ҳосилдорлиги ва сифатини ошириш борасидаги, тупроқ унумдорлигини сақлаш ва ошириш борасидаги мажбуриятлари;

етиштириладиган қишлоқ хўжалик маҳсулотининг миқдори ва турлари, унинг сифати;

етиштирилган қишлоқ хўжалик маҳсулотининг баҳоси, унга ҳақ тўлаш ва уни реализация қилиш шартлари;

суғориш учун сув ва моддий-техника ресурслари билан пудратчини таъминлаш;

тарафларнинг шартнома мажбуриятларини бажармаганлик учун жавобгарлиги ва уларнинг хоҳишига кўра бошқа шартлар.

Оила (жамоа) пудрати шартлари асосида бериладиган ер участкаларидан қатъий белгиланган мақсадда фойдаланилади, бунда ҳайдаладиган ерлар майдони ўлчамларининг камайтирилишига йўл қўйилмайди.

Ер участкасининг ўлчамлари ва унинг чегаралари тарафларнинг келишувига кўра ўзгартирилиши мумкин.

Оила (жамоа) пудратида меҳнатга ҳақ тўлаш якуний натижаларга кўра — етиштирилган маҳсулотнинг шартномада назарда тутилган миқдори, сифати ва баҳосига кўра амалга оширилади. Шу билан бирга оила аъзолари (пудратчилар) — пай эгалари хўжаликнинг йил давомидаги фаолияти якуний натижаларига кўра аниқланадиган дивидендлар оладилар.

Оила (жамоа) пудрати шартлари асосида берилган ер участкаси учун пудратчидан ер ҳақи ундирилмайди. Бу участкалардан олинадиган ер солиғини қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) ва бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари белгиланган тартибда тўлайди.

Пудрат шартномаси шартлари асосида олинган ер участкасини ижарага ёки ёрдамчи пудратга бериш тақиқланади.

Ер участкаси давлат ва жамоат эҳтиёжлари учун олиб қўйилган тақдирда пудратчи зарар ва бошқа харажатлар ушбу Кодекс 86-моддасига мувофиқ қопланишини талаб қилиш ҳуқуқига эга.

52-модда. Хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотларга ер бериш

Қишлоқ хўжалигига ихтисослашган хўжаликлараро корхоналар ва ташкилотларга қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги), бошқа жамоа қишлоқ хўжалиги корхонаси юқори бошқарув органининг, бошқа қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари иш берувчисининг (маъмуриятининг) қарорига биноан, ушбу Кодекснинг 58-моддасида белгиланган тартиб ва шартларда берилади.

53-модда. Фермер хўжалигини юритиш учун ер участкалари бериш

Фермер хўжалиги ўзига узоқ муддатли ижарага берилган ер участкаларидан фойдаланган ҳолда товар қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши билан шуғулланувчи фермер хўжалиги аъзоларининг биргаликдаги фаолиятига асосланган, юридик шахс ҳуқуқларига эга мустақил хўжалик юритувчи субъектдир.

Фермер хўжаликларига заҳирадаги ерлар, махсус республика фонди ерлари, меҳнат ресурслари етарли бўлмаган хўжаликлардаги ва суғориладиган янги мавзелардаги ерлар берилади. Уларга зарар кўриб ишлаётган ёки кам рентабелли қишлоқ хўжалиги корхоналарининг ерлари ҳам берилиши мумкин. Қишлоқ хўжалиги кооперативларининг (ширкат хўжаликларининг) ерлари фермер хўжаликларига кооперативлар (ширкатлар) аъзолари умумий мажлисининг қарорига биноан берилиши мумкин, мазкур қарор асосида туман ҳокими тегишли қарор қабул қилади.

Илмий-тадқиқот муассасаларига, олий ўқув юртларига, академик лицейлар, касб-ҳунар коллежларига ва умумтаълим мактабларига ўқув, тажриба, нав синаш мақсадлари учун берилган ерлар ҳамда сув фонди ерлари фермер хўжаликларига берилмайди.

Фуқароларга фермер хўжалиги юритиш учун ер участкалари ижарага эллик йилгача бўлган, лекин ўн йилдан кам бўлмаган муддатга берилади.

Фермер хўжалиги юритиш учун ер участкасининг ўлчами ер участкасини берадиган орган томонидан ҳар бир муайян ҳолатда маҳаллий шароитларни, шунингдек фермер хўжалигида ишловчилар сонини ҳисобга олган ҳолда белгиланади.

Фермер хўжалиги ишлаб чиқариш мақсадлари учун қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ва шартларда ер участкаларини қўшимча ижарага олиши мумкин.

Фермер хўжалиги ихтиёрий равишда, фермер хўжалиги бошлиғининг қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) бошқарувига, туман ҳокимига ёзма мурожаати асосида ташкил этилади ва фермер хўжалиги ҳамда ер участкасини ижарага олиш шартномаси давлат рўйхатига олинган пайтдан бошлаб ташкил этилган деб ҳисобланади. Фермер хўжалиги туман ҳокимлигида рўйхатга олинганидан кейин юридик шахс мақомига эга бўлади.

Фермер хўжалиги юритиш учун фуқароларга ер участкалари бериш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Фермер хўжалигига берилган ер участкалари хусусийлаштирилиши ва олди-сотди, гаров, ҳадя, айирбошлаш объекти бўлиши мумкин эмас.

Кредитлар олиш учун фермер хўжалиги ўз мол-мулкини, шунингдек ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқини гаровга қўйишга ҳақли. Фермер хўжалиги ер участкасига бўлган ижара ҳуқуқларини ижарага берувчининг розилигисиз фақат қонунда ёки ижара шартномасида назарда тутилган ҳолларда гаровга қўйишга ҳақли.

54-модда. Қишлоқ хўжалиги корхоналари ва ташкилотларининг бўлинмалари негизида ташкил этиладиган кооперативларга (ширкатларга) ер участкалари бериш

Қишлоқ хўжалиги корхоналари ва ташкилотларининг (илмий-тадқиқот, ўқув, ёрдамчи қишлоқ хўжалик корхоналари ва ташкилотларидан ташқари) бўлинмалари негизида ташкил этиладиган ҳамда улар таркибидан чиқадиган кооперативларга (ширкатларга) хўжалик юритишнинг тенг шароитлари яратилиши зарурлигини эътиборга олган ҳолда ўзлари илгари фойдаланиб келган ерлардан вилоят ёки туман ҳокимининг қарорига биноан ер участкалари берилади. Бу участкалар мазкур корхоналар ва ташкилотларнинг ерлари таркибидан олиб қўйилиши лозим. Ер участкаларини бериш тартиби ва шартлари қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

55-модда. Деҳқон хўжалиги юритиш учун фуқароларга ер участкалари бериш (реализация қилиш)

Деҳқон хўжалиги оилавий майда товар хўжалиги бўлиб, оила аъзоларининг шахсий меҳнати асосида, мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш учун оила бошлиғига берилган томорқа ер участкасида қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиради ва реализация қилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативи (ширкат хўжалиги) ҳар бир аъзосининг, бошқа қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари ҳар бир ходимининг оиласига, шунингдек қишлоқ жойларда яшовчи ўқитувчилар, шифокорлар ва бошқа мутахассисларнинг оилаларига деҳқон хўжалиги юритиш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга томорқа ер участкаси иморат ва ҳовли эгаллаган майдонни ҳам қўшганда суғориладиган ерларда 0,35 гектаргача ва суғорилмайдиган (лалмикор) ерларда 0,5 гектаргача ўлчамда, чўл ва саҳро минтақасида эса — суғорилмайдиган (лалмикор) ерларда 1 гектаргача ўлчамда берилади.

Қишлоқ хўжалиги кооперативлари (ширкат хўжаликлари) аъзоларининг, бошқа қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари ходимларининг, шунингдек узлуксиз беш йилдан ортиқ қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларида ишлаган ва ҳамон ишлаб келаётган ўқитувчилар, шифокорлар ва бошқа мутахассисларнинг оилаларига, улар яшаётган аҳоли пунктлари шаҳар таркибига ўтказилган тақдирда, уларнинг иш жойларидан, деҳқон хўжалиги юритиш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга, иморат ва ҳовли эгаллаган майдонни ҳам қўшганда ана шу кооперативлар (ширкатлар), корхоналар, муассасалар, ташкилотларда белгиланган ўлчамда ер участкаси берилиши мумкин.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун бериладиган ер участкаларининг ўлчамлари ер ресурсларининг мавжудлигига қараб ҳамда оиланинг жамоат ишлаб чиқаришидаги иштирокини ҳисобга олган ҳолда қишлоқ хўжалиги кооперативларида (ширкат хўжаликларида), бошқа жамоа қишлоқ хўжалиги корхоналарида — уларнинг юқори бошқарув органлари томонидан, бошқа қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари, ташкилотларида — уларнинг иш берувчиси (маъмурияти) қарори билан белгиланади, мазкур қарор асосида туман ҳокими тегишли қарор қабул қилади.

Фуқароларга деҳқон хўжалиги юритиш учун 0,06 гектар доирасида томорқа ер участкаларига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқи кимошди савдоси асосида реализация қилиниши мумкин.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун томорқа ер участкаларига эга бўлмаган ёки ушбу қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхонаси, муассасаси ҳамда ташкилотида белгиланганидан кам ўлчамдаги томорқа ер участкасига эга бўлган фуқароларга ана шу корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг эгалигидаги ёки фойдаланишидаги ерлардан белгиланган нормалар доирасида якка тартибдаги полизчилик учун фойдаланишга қўшимча ер участкалари берилади.

Қишлоқ жойларда яшовчи ва ўз мулкида чорва моллари бўлган фуқароларга пичан ўриш ва чорва молларини ўтлатиш учун вақтинча фойдаланишга ер участкалари берилиши мумкин.

Деҳқон хўжалиги юритувчи оилалар ўзлари етиштирган маҳсулотни тасарруф этишда мутлақ ҳуқуққа, шу жумладан уни истеъмолчиларга ўз хоҳишига кўра реализация қилиш ҳуқуқига эга.

Транспорт, алоқа, сув хўжалиги, балиқ хўжалиги, ўрмон хўжалиги, шунингдек халқ хўжалиги бошқа тармоқларининг корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотлари ўз эгалигидаги ёки фойдаланишидаги ерлардан айрим тоифадаги ўз ходимларига хизмат чек ерлари беради.

Деҳқон хўжалиги юритиш учун фуқароларга ер бериш (реализация қилиш) тартиби, шунингдек хизмат чек ерларини бериш тартиби ушбу Кодекс ва бошқа қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

56-модда. Жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилиги юритиш учун фуқароларга ер участкалари бериш

Шаҳарлар ва посёлкаларда, шунингдек қишлоқ аҳоли пунктларида яшовчи, деҳқон хўжалиги юритиш учун томорқа ер участкаларига эга бўлмаган фуқароларга корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг илтимосномасига биноан жамоа боғдорчилиги ва узумчилиги юритиш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга ёки жамоа полизчилиги учун вақтинча фойдаланишга ер участкаси туман ҳокими томонидан берилади.

Жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилигини ташкил этиш учун фуқаролар боғдорчилик-узумчилик ёки полизчилик ширкатларига бирлашадилар.

Боғдорчилик ва узумчилик учун ер участкалари шаҳарларнинг кўкаламзор зонасидан ёки бошқа аҳоли пунктлари чегарасидан ташқарида аҳоли пунктлари ҳудудининг кенгайиш истиқболларини эътиборга олиб, сув ресурслари ҳамда уларга лимитлар ажратиш имконияти мавжуд бўлган тақдирда заҳира ерлардан ва ўрмон фондининг дарахтзорга айлантириш мўлжалланмаган ерларидан ажратиб берилади. Жамоа боғдорчилиги ва узумчилиги учун яроқли заҳира ерлар ҳамда ўрмон фонди ерлари бўлмаган тақдирда, қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг қишлоқ хўжалигига мўлжалланмаган ерлари, корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ёрдамчи қишлоқ хўжалиги ерлари истисно тариқасида берилиши мумкин.

Жамоа полизчилиги учун вақтинча фойдаланишга ер участкалари сув ресурслари ҳамда уларга лимит ажратиш имконияти мавжуд бўлган тақдирда аҳоли пунктларининг ерларидан, яқин йиллар ичида бошқа мақсадларда фойдаланишга мўлжалланмаган заҳира ерлардан ва ўрмон фонди ерларидан берилади. Жамоа полизчилиги учун ноқишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг вақтинча фойдаланилмаётган ерлари, бундай ерлар бўлмаган тақдирда эса — қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг унумдорлиги паст ерлари берилиши мумкин.

Жамоа полизчилиги учун берилган ер участкаларидан сабзавот, картошка ва полиз экинлари етиштиришда фойдаланилади. Улардан уй-жой бинолари ва бошқа капитал иншоотлар қуриш учун фойдаланиш тақиқланади. Бундай участкаларда умумий фойдаланишдаги муваққат иморатлар ва иншоотларни қуришга ер участкаларини берган туман ҳокими рухсат бериши мумкин.

Жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилиги учун бериладиган ер участкалари кўчалар очиш, жамоат иморатлари ва иншоотлари қуриш зарурлиги ҳисобга олинган ҳолда боғдорчилик-узумчилик ширкатининг ҳар бир аъзосига 0,06 гектаргача ва полизчилик ширкатининг ҳар бир аъзосига 0,08 гектаргача ўлчамда белгиланади.

Жамоа боғдорчилиги, узумчилиги ва полизчилиги учун ер бериш ҳамда ундан фойдаланиш тартиби ва шартлари қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

57-модда. Ёрдамчи қишлоқ хўжалигини юритиш учун ер бериш

Ёрдамчи қишлоқ хўжалигини юритиш учун саноат, транспорт ҳамда бошқа ноқишлоқ хўжалик корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига ана шу корхоналар, муассасалар ва ташкилотларнинг ходимларини қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш, шунингдек ошхоналар, болалар муассасалари, мактаблар, касалхоналар, кексалар ва ногиронлар уйларини, санаторийлар, дам олиш уйлари ва шу кабиларни таъминлаш мақсадида вилоят ҳокими фойдаланилмаётган ёки самарасиз фойдаланилаётган ерларни, қонун ҳужжатларида назарда тутилган ҳолларда эса, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган бошқа ерларни ҳам доимий эгалик қилишга бериши мумкин.

58-модда. Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни қишлоқ хўжалиги ва бошқа йўналишдаги корхоналар, муассасалар ҳамда ташкилотларга бериш тартиби ва шартлари

Қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар қишлоқ хўжалиги ва бошқа йўналишдаги корхоналар, муассасалар ҳамда ташкилотларга ерлари олиб қўйилаётган ер эгаларининг розилигига кўра ва ердан фойдаланувчилар билан келишувга мувофиқ ерларни ажратиш лойиҳаларига асосан вилоят ҳокимининг қарорига биноан берилади.

Янги ташкил этилаётган қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг доимий эгалигидаги ерларни ҳамда қайта ташкил этилаётган, тугатилаётган қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг ерга эгалик қилиш ҳуқуқлари бекор қилинишини расмийлаштириш тегишинча уларни ташкил этиш, қайта ташкил этиш ёки тугатиш тўғрисида ваколатли орган томонидан қарор қабул қилинганидан кейин вилоят ҳокимининг қарорига биноан амалга оширилади.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерларни доимий эгалик қилиш учун бериш хўжалик фаолияти учун қулай чегараларда амалга оширилади. Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг эгалигидаги ерларнинг тарқоқ, ўзга ерларга суқулиб кирган бўлишига ва бошқа камчиликларга эга бўлишига, қоида тариқасида, йўл қўйилмайди.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг эгалигидаги ерларнинг тарқоқ, ўзга ерларга суқулиб кирган бўлиши ва бошқа камчиликларини бартараф этиш хўжаликлараро ер тузиш тартибида амалга оширилади.

7-БОБ. АҲОЛИ ПУНКТЛАРИНИНГ (ШАҲАРЛАР, ПОСЁЛКАЛАР ВА ҚИШЛОҚ АҲОЛИ ПУНКТЛАРИНИНГ) ЕРЛАРИ

59-модда. Шаҳарлар ва посёлкалар ерларининг таркиби

Шаҳарлар ва посёлкаларнинг маъмурий чегараларидаги барча ерлар шаҳарлар ва посёлкаларнинг ерлари жумласига киради. Бу ерлар таркибига қуйидагилар киради:

1) шаҳар ва посёлка қурилиши ерлари;

2) умумий фойдаланишдаги ерлар;

3) қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган ерлар ва бошқа ерлар;

4) дарахтзорлар эгаллаган ерлар;

5) саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар;

6) алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудларнинг ерлари;

7) сув фонди ерлари;

8) заҳира ерлар.

60-модда. Аҳоли пунктларининг чегараси. Шаҳар атрофи зоналари

Аҳоли пунктларининг чегараси — шаҳар, посёлка, қишлоқ аҳоли пункти ерларининг ташқи чегаралари бўлиб, улар ана шу ерларни бошқа ерлардан ажратиб туради.

Аҳоли пунктларининг чегарасини белгилаш тасдиқланган шаҳарсозлик ва ер тузиш ҳужжатлари асосида амалга оширилади. Аҳоли пунктларининг чегараси юридик ва жисмоний шахслар ер участкаларининг чегаралари бўйича белгиланиши лозим.

Шаҳар атрофи зоналари шаҳар билан ягона ижтимоий, табиий ва хўжалик ҳудудини ташкил этувчи шаҳар чегарасидан ташқаридаги ерларни ўз ичига олади. Шаҳар атрофи зоналарида шаҳар атрофидаги қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ҳудуди, аҳоли дам олиш зоналари, шаҳарни ривожлантириш учун заҳира ерлар ажратилади.

Шаҳар атрофи зоналарининг чегаралари ва ҳуқуқий режими қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

61-модда. Шаҳарлар ва посёлкаларда ер участкаларини бериш, олиб қўйиш ва қайта сотиб олиш тартиби

Шаҳарлар ва посёлкаларда ер участкалари туман ёки шаҳар ҳокимининг қарорига асосан берилади, бу қарорларда режалаштириш ва қурилиш олиб боришнинг тасдиқланган лойиҳаларига мувофиқ ерларни эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага бериш шартлари белгиланади.

Юридик шахслар ўзларига бириктириб қўйилган ерлардан туман ёки шаҳар ҳокимининг қарорига мувофиқ бошқа юридик шахсларга, фуқароларга ер участкаларини вақтинча фойдаланишга беришлари мумкин.

Шаҳарларда ва посёлкаларда ер участкаларини олиб қўйиш, қайта сотиб олиш ушбу Кодекснинг 37-моддасига мувофиқ амалга оширилади.

Шаҳарларда, посёлкаларда қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг қишлоқ хўжалиги мақсадлари учун фойдаланиладиган ерлари ва бошқа ерларини олиб қўйиш ушбу Кодекснинг 37-моддасида белгиланган тартибда туман, шаҳар ва вилоят ҳокимининг қарорлари билан тасдиқланади.

Фуқаролар эгалигидаги, кўп йиллик дов-дарахтлар эгаллаган ер участкаларини олиб қўйиш ёки фуқароларга мулк ҳуқуқи асосида қарашли бўлган уй-жойларни бузиш билан боғлиқ ҳолда ер участкаларини олиб қўйиш ушбу Кодекснинг 86-моддасига мувофиқ амалга оширилади.

62-модда. Шаҳар ва посёлка қурилиши ерлари

Шаҳар ва посёлка қурилиши ерларига уй-жой, коммунал-маиший, маданий-маърифий, саноат, савдо, маъмурий ва бошқа бинолар ҳамда иншоотлар қурилган ёки шундай бино ва иншоотлар қуриш учун берилган ҳамма ерлар киради.

Шаҳар ва посёлка қурилиши ерлари корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга уй-жой, маданий-маиший, саноат объектлари қуриш ва капитал қурилишнинг бошқа турлари учун фойдаланишга, фуқароларга эса, якка тартибда уй-жой қуриш ва уй-жойни ободонлаштириш учун мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилишга берилади.

Шаҳар ва посёлканинг қурилиш учун ажратилган, лекин вақтинча шу мақсадда фойдаланилмаётган ерлари енгил турдаги объектлар (савдо чодирлари, дўкончалар, реклама иншоотлари ва шу кабилар) қуриш ва ўзга эҳтиёжлар учун вақтинча фойдаланишга шаҳар ёки туман ҳокими қарори билан берилиши мумкин.

Ер участкасининг ёхуд ундаги иморатнинг у ёки бу қисми коммунал хизматдан (ёритиш, канализация, трубопровод, суғориш қурилмалари ва шу кабилар), ер участкаларининг эгалари ёки ундан фойдаланувчилар эса, мустақил равишда ўзича ёки транспортда кириб-чиқиш имконидан маҳрум бўлиб қоладиган бўлса, ер участкасининг бўлинишига йўл қўйилмайди.

Агар ер участкасига хўжалик бинолари (гараж, отхона, оғилхона, омборхона, ертўла ва шу кабилар) қуриш ушбу участкада жойлашган юридик шахслар ёки уй-жойларда яшовчи жисмоний шахсларнинг манфаатларига зарар келтирса, бундай қурилишни амалга оширишга йўл қўйилмайди.

Табиий офат ёки бошқа сабаблар билан иморат бузилган тақдирда бузилган иморатнинг мулкдори иморат бузилган кундан бошлаб икки йилдан кечиктирмасдан иморатни тиклашга ёки ана шу участкада янги иморат қуришга киришса, бузилган иморат мулкдорининг ер участкасига эгалик қилиш ёки ундан фойдаланиш ҳуқуқи сақланиб қолади, шаҳарни ёки посёлкани режалаштириш ва уни қуриш лойиҳасида ана шу ер участкасидан бошқача тарзда фойдаланиш назарда тутилган ҳоллар бундан мустасно. Бундай ҳолларда бузилган иморатнинг мулкдорига ушбу шаҳар, посёлка чегараси доирасида бошқа ер участкаси ёки бошқа обод уй-жой берилади.

63-модда. Кўп квартирали уйлар атрофидаги ер участкалари

Кўп квартирали уйлар атрофидаги ер участкалари мазкур уйлар бошқарувини амалга оширувчи ташкилотларга доимий фойдаланиш учун берилади.

Кўп квартирали уйлар атрофидаги ер участкаларидан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

64-модда. Аҳоли пунктларининг умумий фойдаланишдаги ерлари

Аҳоли пунктларининг умумий фойдаланишдаги ерларига қуйидагилар киради:

майдонлар, кўчалар, тор кўчалар, йўллар, суғориш тармоғи, соҳил бўйи ерлари ва шу каби ерлар;

аҳолининг маданий-маиший эҳтиёжларини қондириш ва дам олиши учун фойдаланиладиган ерлар (дарахтзорлар, боғлар, сайилгоҳлар, хиёбонлар, шунингдек ариқ тармоқлари эгаллаган ерлар);

коммунал-маиший аҳамиятга молик ерлар (қабристонлар, чиқиндиларни зарарсизлантириш ва улардан фойдаланиш жойлари ва бошқа шу каби жойлар).

Умумий фойдаланишдаги ерлар муайян юридик ва жисмоний шахсларга бириктириб қўйилмайди ҳамда бевосита шаҳар, туман давлат ҳокимияти органларининг ихтиёрида бўлади.

Аҳоли пунктларидаги сув ҳавзаларининг соҳил бўйи ерлари ва қирғоқ минтақасида биринчи навбатда дам олиш ва спорт мақсадларида фойдаланилади.

Умумий фойдаланишдаги ерларда бу ер қайси мақсадга хизмат қилса, фақат шунга мос келадиган иморат ва иншоотлар қуришга рухсат берилади.

Йўллар ва ариқ тармоқлари эгаллаган ерлардан ташқари умумий фойдаланишдаги ерлардан туман ёки шаҳар ҳокимининг қарорига биноан юридик шахслар ва фуқароларга енгил иморат ва иншоотлар (савдо чодирлари, дўкончалар, реклама иншоотлари ва шу кабилар) қуришда вақтинча фойдаланишга ижара шартлари асосида ер участкалари берилиши мумкин.

65-модда. Шаҳарлар ва посёлкалардаги қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган ва бошқа ерлар

Шаҳарлар ва посёлкалардаги қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган ва бошқа ерларга қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ҳамда ташкилотларининг эгалигидаги ҳайдаладиган ерлар, боғлар, узумзорлар, тутзорлар, мевазорлар, полизлар, питомниклар, яйловлар, пичанзорлар, суғориш, зах қочириш ва йўл тармоғи, иморатлар, ҳовлилар, майдонлар эгаллаб турган ва бошқа ерлар киради.

Шаҳарлар ва посёлкаларнинг чегарасидаги қишлоқ хўжалигида фойдаланиладиган ва бошқа ерларга қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари уй-жойлар, маданий-маиший ҳамда ишлаб чиқариш иморатлари қуришни шаҳар ёки туман ҳокими билан келишилган ҳолда амалга оширадилар.

66-модда. Шаҳарлардаги дарахтзорлар эгаллаган ерлар

Шаҳарлардаги дарахтзорлар эгаллаган ерлар аҳолининг дам олишини ташкил этишга, шаҳардаги микроиқлимни, атмосфера ҳавосининг ҳолатини ва санитария-гигиена шароитларини яхшилашга, аҳолининг маданий-эстетик эҳтиёжларини қондиришга, шаҳар ҳудудини сув ва шамол эрозиясидан муҳофаза қилишга мўлжалланади. Улар таркибидаги, дарахтзорлар эгалламаган ер участкаларидан спорт майдончалари ташкил этиш ва бошқа эҳтиёжлар учун фойдаланилади.

67-модда. Шаҳарлар ва посёлкалардаги саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ҳамда бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар

Шаҳарлар ва посёлкалардаги саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ҳамда бошқа мақсадларга мўлжалланган ерларга тегишли вазифаларни бажариш учун корхоналар, муассасалар, ташкилотларга ва фуқароларга берилган ерлар киради.

Фойдаланиш учун бериладиган ер участкасида жойлаштирилиши лозим бўлган иморат ва иншоотлар рўйхати ер участкаси ажратиш учун талабнома бериш чоғидаги бошланғич маълумотларда белгиланади. Фойдаланиш даврида қўшимча иморатлар ва иншоотларни жойлаштириш шаҳар ёки туман ҳокими ана шу ишлар хусусида қўшимча қарор қабул қилганидан кейин амалга оширилади.

68-модда. Қишлоқ аҳоли пунктларининг ерлари

Қишлоқ аҳоли пунктларининг ерларига ер тузиш тартибида ана шу пунктлар учун белгилаб қўйилган чегаралар доирасидаги ҳамма ерлар киради.

Қишлоқ аҳоли пунктларининг ерлари жумласига қуйидагилар киради:

1) қишлоқ аҳоли пунктларининг қишлоқлар ва овуллар ҳудудидаги ерлари;

2) қишлоқ аҳоли пунктларининг қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ҳудудидаги ерлари.

Қишлоқ аҳоли пунктларининг чегараси туманларнинг давлат ҳокимияти органлари томонидан уларни режалаштириш, қуриш ҳамда ички хўжалик ер тузиш лойиҳаларига мувофиқ белгиланади ва ўзгартирилади.

Қишлоқ аҳоли пунктларининг ерларидан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Қишлоқ аҳоли пунктларининг қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ҳудудидаги ерлари шаҳар чегарасига киритилган тақдирда, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар таркибидан чиқарилади ва шаҳарнинг тегишли ерлари таркибига киритилади. Бунда айрим бинолар ва иншоотлар, уларни ободонлаштириш учун зарур бўлган ер участкалари билан бирга, қишлоқ хўжалиги ҳамда ўрмон хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг хоҳишига кўра ўзларида доимий фойдаланиш учун қолдирилиши мумкин, қолган бинолар ва иншоотларнинг қиймати ҳамда шу аҳоли пунктлари ҳудудида қилинган бошқа харажатлар эса ер эгаларига ва ердан фойдаланувчиларга маҳаллий бюджетдан тўланади.

8-БОБ. САНОАТ, ТРАНСПОРТ, АЛОҚА, МУДОФАА ВА БОШҚА МАҚСАДЛАРГА МЎЛЖАЛЛАНГАН ЕРЛАР

69-модда. Саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерларнинг таркиби

Саноат мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига саноат корхоналарига, шу жумладан кон саноати, энергетика корхоналарига ишлаб чиқариш ва ёрдамчи бинолар ҳамда иншоотлар қуриш учун доимий фойдаланишга берилган ерлар киради.

Транспорт мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига темир йўл, ички сув транспорти, автомобиль, ҳаво ва трубопровод транспорти корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига транспорт иншоотлари, қурилмалари ва бошқа объектларидан фойдаланиш, сақлаш, қуриш, реконструкция қилиш, таъмирлаш, такомиллаштириш ва ривожлантириш соҳасида улар зиммасига юклатилган вазифаларни амалга ошириш учун доимий фойдаланишга берилган ерлар киради.

Алоқа мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига алоқа линияларини ҳамда уларга тегишли иншоотларни жойлаштириш учун алоқа, радиоэшиттириш, телевидение ва ахборот корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига доимий фойдаланишга берилган ерлар киради.

Транспорт мақсадларига мўлжалланган ерларга, кабель, радиореле ва алоқа ҳаво линиялари ва электр узатиш линиялари ўтган ерларга туташ ерларда қонун ҳужжатлари билан белгиланадиган тартибда муҳофаза зоналари ўрнатилади.

Қуролли кучлар, чегара, ички ишлар ва темир йўл қўшинларининг ҳарбий қисмлари, ҳарбий ўқув юртлари, корхоналари, муассасалари ва ташкилотларининг жойлашуви ҳамда доимий фаолияти учун берилган ерлар мудофаа эҳтиёжлари учун мўлжалланган ерлар деб эътироф этилади.

Бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар жумласига корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар фойдаланиб келаётган, қишлоқ хўжалигига мўлжалланган ерлар, аҳоли пунктларининг ерлари, саноат, транспорт, алоқа, мудофаа, табиатни муҳофаза қилиш, соғломлаштириш, рекреация мақсадларига мўлжалланган ва тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар, шунингдек ўрмон ва сув фондлари ерлари таркибига кирмаган қолган барча ерлар киради.

Саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлардан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

70-модда. Саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа йўналишдаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ер бериш

Саноат, транспорт, алоқа, мудофаа ва бошқа йўналишдаги корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга фойдаланиш учун ер бериш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Саноат, транспорт, алоқа ва халқ

(Давоми 5-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ ЕР КОДЕКСИ

(Давоми. Боши 2,3, 4-бетларда).

хўжалиги бошқа тармоқларининг корхоналари, муассасалари ва ташкилотлари ўзлари фойдаланмаётган ерларни туман ва шаҳар ҳокимларининг қарорига биноан қонун ҳужжатларида белгиланадиган тартибда ва шартларда юридик ва жисмоний шахсларга вақтинча фойдаланишга берадилар.

9-БОБ. АЛОҲИДА МУҲОФАЗА ЭТИЛАДИГАН ҲУДУДЛАРНИНГ ЕРЛАРИ

71-модда. Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудлар ерларининг таркиби

Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудларнинг ерлари жумласига қуйидагилар киради:

1) табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжалланган ерлар;

2) соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерлар;

3) рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар;

4) тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар.

Алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудларнинг ерларини бошқа тоифага ўтказиш, улардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

72-модда. Табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжалланган ерлар

Табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига давлат қўриқхоналари, миллий ва дендрология боғлари, ботаника боғлари, заказниклар (овчиликка мўлжалланган ерлар бундан мустасно), табиат ёдгорликларининг белгиланган тартибда корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга махсус мақсадлар учун берилган ерлари киради. Мазкур ерларда уларнинг белгиланган мақсадига зид бўлган фаолият тақиқланади.

Давлат қўриқхоналари, миллий ва дендрология боғлари, ботаника боғлари, заказниклар (овчиликка мўлжалланган ерлар бундан мустасно), табиат ёдгорликлари режимини таъминлаш учун муҳофаза зоналари таъсис этилиб, ушбу зоналарнинг ерларида уларнинг режимига риоя этилишини таъминлашга зарарли таъсир этадиган фаолият тақиқлаб қўйилади.

Табиатни муҳофаза қилиш мақсадларига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

73-модда. Соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерлар

Соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерлар жумласига табиий шифобахш омилларга эга бўлган, касалликларнинг олдини олиш ва даволашни ташкил этиш учун қулай, белгиланган тартибда тегишли муассасалар ва ташкилотларга доимий фойдаланишга берилган ер участкалари киради.

Аҳолининг даволаниши ва дам олиши, шунингдек табиий шифобахш омилларни муҳофаза қилишнинг зарур шарт-шароитини таъминлаш учун соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерларда санитария муҳофазаси округлари белгиланади. Ана шу округлар доирасида табиий шифобахш хоссаларни ва аҳолининг дам олиши учун қулай шароитни муҳофаза қилишга зид фаолият тақиқланади.

Соғломлаштириш мақсадларига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш ҳамда санитария муҳофазаси округларини белгилаш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

74-модда. Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар

Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлар аҳолининг оммавий дам олиши ва туризмни ташкил этиш учун тегишли муассасалар ва ташкилотларга берилган ерлардир.

Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерларда улардан белгиланган мақсадда фойдаланишга халақит берадиган фаолият тақиқланади.

Рекреация мақсадларига мўлжалланган ерлардан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

75-модда. Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар

Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерлар жумласига тарихий-маданий қўриқхоналар, мемориал боғлар, мозорлар, археология, тарих ва маданият ёдгорликларининг тегишли муассасалар ва ташкилотларга доимий фойдаланишга берилган ерлари киради. Бу ерларда уларнинг белгиланган мақсадига зид бўлган ҳар қандай фаолият тақиқланади.

Тарих ва маданият ёдгорликлари атрофида муҳофаза зоналари ва бинолар қуришни тартибга солиш зоналари белгиланади.

Тарихий-маданий аҳамиятга молик ерларни ажратиш ва бундай ерлардан фойдаланиш, улар атрофида муҳофаза зоналари ҳамда бинолар қуришни тартибга солиш зоналарини белгилаш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

10-БОБ. ЎРМОН ФОНДИ, СУВ ФОНДИ ЕРЛАРИ ВА ЗАХИРА ЕРЛАР

76-модда. Ўрмон фонди ерлари

Ўрмон хўжалиги эҳтиёжлари учун берилган ерлар ўрмон фонди ерлари деб эътироф этилади.

Бошқа мақсадларга мўлжалланган ерлар ўрмонзорлар барпо этиш, жарликларнинг кенгайишини тўхтатиш, шаҳарлар ва саноат марказлари атрофида иҳота ўрмонзорлар ва кўкаламзор зоналар яратиш учун белгиланган тартибда ўрмон фонди ерлари таркибига ўтказилиши мумкин.

Туман ҳокими ўрмон хўжалиги давлат органлари билан келишиб, ўрмон фонди ерларини қишлоқ хўжалиги юритиш учун қишлоқ хўжалиги корхоналари, муассасалари ва ташкилотларига вақтинча фойдаланишга ижара шартлари асосида бериши мумкин.

Ўрмон фонди ерларидан фойдаланиш тартиби махсус қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

77-модда. Сув фонди ерлари

Сув ҳавзалари (дарёлар, кўллар, сув омборлари ва шу кабилар), гидротехника ва бошқа сув хўжалиги иншоотлари эгаллаб турган, шунингдек сув ҳавзаларининг ва бошқа сув объектларининг қирғоқлари бўйлаб ажратилган минтақадаги сув хўжалиги эҳтиёжлари учун корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга белгиланган тартибда берилган ерлар сув фонди ерлари жумласига киради.

Дарёлар, магистрал каналлар ва коллекторлар, сув омборлари ва бошқа сув ҳавзаларининг, шунингдек ичимлик ва рўзғор сув таъминоти, аҳолининг даволаш ҳамда маданий-соғломлаштириш эҳтиёжларига хизмат қиладиган манбалар қирғоғи бўйлаб қонун ҳужжатларида белгиланадиган тартибда сувни муҳофаза қилиш зоналари ва қирғоқ бўйи минтақалари ажратилади.

Дарёлар, магистрал каналлар, коллекторлар, сув омборлари ва бошқа сув ҳавзаларининг қирғоқ бўйи минтақалари табиатни муҳофаза қилиш эҳтиёжлари учун ер эгаларидан ва ердан фойдаланувчилардан олиб қўйилиши мумкин.

Сув фонди ерларида сув объектларига салбий таъсир кўрсатадиган хўжалик фаолияти юритиш ва қурилиш ишлари олиб бориш тақиқланади.

Сув фонди ерларидан фойдаланиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

78-модда. Захира ерлар

Юридик ва жисмоний шахслар эгалигига ҳамда фойдаланишига, ижарага берилмаган, мулк этиб реализация қилинмаган барча ерлар захира ерлардир. Бундай ерлар жумласига эгалик қилиш ва фойдаланиш ҳуқуқи, ижарага олиш ҳуқуқи, мулк ҳуқуқи ушбу Кодекснинг 36-моддасига мувофиқ бекор қилинган ерлар ҳам киради.

Захира ерлар туман, шаҳар давлат ҳокимияти органларининг тасарруфида бўлади ва ушбу Кодексга мувофиқ асосан қишлоқ хўжалиги мақсадлари учун эгалик қилишга, фойдаланишга ва ижарага беришга мўлжалланади.

11-БОБ. ЕРЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ

79-модда. Ерларни муҳофаза қилишнинг мазмуни ва тартиби

Ерларни муҳофаза қилиш улардан белгиланган мақсадда, оқилона фойдаланиш, тупроқ унумдорлигини, ўрмон фонди ерларининг самарадорлигини тиклаш ва ошириш, қишлоқ хўжалик оборотидан ва алоҳида муҳофаза этиладиган ҳудудларнинг ерлари таркибидан ерларнинг асоссиз равишда олиб қўйилиши олдини олиш, уларни зарарли антропоген таъсирдан ҳимоя қилишга қаратилган ҳуқуқий, ташкилий, иқтисодий, технологик ва бошқа тадбирлар тизимини қамраб олади.

Ерларни муҳофаза қилиш ерларга мураккаб табиий ҳосилалар (экотизимлар) тарикасида, уларнинг зона ва минтақа хусусиятларини эътиборга олган ҳолда атрофлича ёндашиш асосида амалга оширилади.

Ерлардан оқилона фойдаланиш тизими табиатни муҳофаза қилиш ва ресурсларни тежаш тарзида бўлиши ҳамда тупроқнинг сақланишини, ўсимлик ва ҳайвонот дунёсига, геология жинсларига ва атроф муҳитнинг бошқа таркибий қисмларига таъсир ўтказишни чеклашни назарда тутиши керак.

Ерларнинг муҳофаза қилинишини таъминлаш мақсадида ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар:

ҳудудни оқилона ташкил этадилар;

тупроқ унумдорлигини, шунингдек ернинг бошқа хоссаларини тиклайдилар ва оширадилар;

ерларни сув ва шамол эрозиясидан, селлардан, сув босишдан, захлашдан, қайта шўр босишдан, қақраб қолишдан, заранглашишдан, ишлаб чиқариш чиқиндилари, кимёвий ва радиоактив моддалар билан ифлосланишдан, хароб қиладиган бошқа жараёнлардан ҳимоя қиладилар;

қишлоқ хўжалик ерларини бута ва майда дов-дарахтлар, ёввойи ўтлар босиб кетишидан ва ерларнинг маданий-техникавий ҳолатини ёмонлаштирувчи бошқа жараёнлардан ҳимоя қиладилар;

ҳосилдан қолган қишлоқ хўжалик ерларидаги тупроқ унумдорлигини бошқа усуллар билан қайта тиклашнинг иложи бўлмаса, бу ерларни консервация қиладилар;

бузилган ерларни қайтадан экинзорга айлантирадилар, уларнинг унумдорлигини ва бошқа фойдали хоссаларини оширадилар;

ерларни бузиш билан боғлиқ бўлган ишларни амалга ошириш чоғида тупроқнинг унумдор қатламини сидириб оладилар, ундан фойдаланадилар ва уни сақлаб қоладилар.

Давлат органлари ерларни муҳофаза қилиш юзасидан республика дастури ва ҳудудий дастурлар доирасида зарур чора-тадбирларни кўрадилар.

Ҳосилдан қолган қишлоқ хўжалик ерларини консервация қилиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

80-модда. Объектлар, иморатлар ва иншоотларни жойлаштириш, лойиҳалаш, қуриш ва улардан фойдаланишга оид экологик талаблар

Объектлар, иморатлар ва иншоотларни жойлаштириш, лойиҳалаш, қуриш ва улардан фойдаланишга оид экологик талаблар табиатни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

Янги ҳамда реконструкция қилинадиган объектларни, иморатлар ва иншоотларни жойлаштириш, лойиҳалаш, қуриш ва ишга тушириш, шунингдек ерларнинг ҳолатига салбий таъсир кўрсатадиган янги технологияларни жорий этиш чоғида ерларни муҳофаза қилиш тадбирлари назарда тутилади ва амалга оширилади.

Ерларнинг ҳолатига ишга туширилаётган объект ёки жорий этилаётган технологиянинг салбий таъсирини ҳамда ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш юзасидан назарда тутилган тадбирларнинг самарадорлигини баҳолаш экология экспертизаси асосида ўтказилади.

Ерларни ҳосилдан қолишдан ёки бузилишдан ҳимоя қилиш чоралари билан таъминланмаган ҳамда экология экспертизасининг ижобий хулосаси бўлмаган объектларни фойдаланишга топшириш ва бундай технологияларни қўллаш тақиқланади.

Ерларнинг ҳолатига таъсир кўрсатадиган объектларни жойлаштириш қонун ҳужжатларида белгиланадиган тартибда ер тузиш, табиатни муҳофаза қилиш органлари ва бошқа органлар билан келишиб олинади.

81-модда. Кимёвий ёки радиоактив моддалар билан ифлосланган ерлардан фойдаланиш

Кимёвий ёки радиоактив моддалар билан ифлосланиш натижасида экология ва санитария-гигиенага оид белгиланган талабларга жавоб берадиган маҳсулот олиш таъминланмаётган ер участкалари қишлоқ хўжалиги оборотидан чиқарилиши лозим ва консервация қилиш учун уларни захира ерлар жумласига ўтказиш мумкин. Бундай ерларда қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштириш ва реализация қилиш тақиқланади.

Кимёвий ёки радиоактив моддалар билан ифлосланган ерлардан фойдаланиш, муҳофаза зоналари белгилаш, бундай ерларда уй-жойларни, ишлаб чиқариш ва ижтимоий-маданий аҳамиятга молик объектларни сақлаш, уларда мелиорация ва агротехника ишларини ўтказиш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

82-модда. Ерлардан оқилона фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни иқтисодий рағбатлантириш

Ерлардан оқилона фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни иқтисодий рағбатлантириш ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг тупроқ унумдорлиги сақланиши ва тикланишидан, ерларни ишлаб чиқариш фаолиятининг салбий оқибатларидан ҳимоя этилишидан манфаатдорлигини оширишга қаратилган бўлиб, ўз ичига қуйидагиларни олади:

янги ўзлаштирилаётган ва мелиоратив ҳолатини яхшилаш жараёнида турган мавжуд суғориладиган ерларга қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ер солиғи бўйича имтиёзлар бериш;

ерларни муҳофаза қилиш ва қайта тиклаш бўйича фаолиятни амалга ошираётган юридик ва жисмоний шахсларга кам чиқит ва ресурсларни тежовчи технологияларни жорий этишда солиққа, кредитга оид ва бошқа имтиёзлар бериш;

ерларнинг сифатини яхшилашни, илмий асосланган алмашлаб экишни жорий этишни, қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалигига мўлжалланган ерларнинг унумдорлигини оширишни, экологик соф маҳсулот етиштиришни рағбатлантириш;

ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг айби бўлмаган ҳолда бузилган ерларни қайта тиклаш учун, зарурат бўлган тақдирда, республика бюджетидан ёки маҳаллий бюджетдан маблағлар ажратиш, агротехника, ўрмон мелиорацияси тадбирлари ва тупроқни ҳимоя қилиш юзасидан бошқа тадбирлар ўтказиш;

ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг айби бўлмаган ҳолда бузилган ер участкаларини вақтинча консервация қилиш натижасида улардан келадиган даромаднинг камайишини давлат бюджети маблағлари ҳисобидан қисман қоплаш;

қонун ҳужжатларида назарда тутилган бошқа тадбирлар.

Ерлардан оқилона фойдаланишни ва уларни муҳофаза қилишни иқтисодий рағбатлантириш билан боғлиқ тадбирларни амалга ошириш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

12-БОБ. ЕРЛАРДАН ФОЙДАЛАНИШ ҲАМДА УЛАРНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ УСТИДАН НАЗОРАТ

83-модда. Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни амалга оширишнинг асосий вазифалари

Ерлардан фойдаланиш ва уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни амалга оширишнинг асосий вазифалари юридик ва жисмоний шахслар, давлат бошқарув органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти органларининг қонун ҳужжатлари талабларига риоя этишларини таъминлашдан иборатдир.

84-модда. Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни амалга оширувчи органлар

Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини маҳаллий давлат ҳокимияти органлари, шунингдек махсус ваколатга эга бўлган давлат органлари амалга оширадилар.

Ерлардан оқилона фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органлари ўз ваколатлари доирасида амалга оширадилар.

Табиатни муҳофаза қилиш жамиятлари, илмий жамиятлар ва бошқа жамоат бирлашмалари, шунингдек фуқаролар ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни амалга оширишда давлат органларига ва посёлка, қишлоқ, овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларига кўмаклашадилар.

85-модда. Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга ошириш тартиби

Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширувчи давлат органлари ўз ваколатлари доирасида қуйидаги ҳуқуқларга эга:

ерлардан оқилона фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш масалалари юзасидан текширувлар ўтказиш, мазкур масалалар бўйича барча зарур ҳужжатларни ва материалларни олиш, тупроқнинг кадастр маълумотларига мослигини аниқлаш мақсадида тупроқни текшириш;

ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилишининг сабаблари ва бунга олиб келган шарт-шароитларни бартараф этишга қаратилган, барча юридик ва жисмоний шахслар томонидан бажарилиши шарт бўлган кўрсатмалар (ёзма буйруқлар) бериш;

айбдор мансабдор шахслар ва фуқароларни маъмурий жавобгарликка тортиш, ер тўғрисидаги қонун ҳужжатлари бузилиши туфайли етказилган зарарнинг ўрнини қоплаш бўйича даъволар тақдим этиш, айбдор шахсларни жавобгарликка тортиш учун тегишли корхоналар, муассасалар ва ташкилотларга ҳамда ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларига тақдимномалар юбориш;

ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун ер участкаларини олиб қўйиш, шу жумладан ерларни ижарага бериш шартномаларини муддатидан олдин бекор қилиш ҳақидаги, шунингдек ерлардан фойдаланишни чеклаш ва тўхтатиб қўйишга доир материалларни Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасига, маҳаллий давлат ҳокимияти органларига ҳамда посёлка, қишлоқ ва овул фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларига тақдим этиш;

ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш масалалари бўйича юридик ва жисмоний шахслардан зарур ахборотлар олиш, мазкур масалалар юзасидан давлат органлари, корхоналар, муассасалар, ташкилотлар раҳбарларининг ҳисоботлари ва ахборотларини эшитиш;

ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини олиб бориш ишларида қатнашиш учун мутахассисларни белгиланган тартибда жалб қилиш.

Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан давлат назоратини амалга оширувчи давлат органлари ва мансабдор шахслар:

ер участкаларидан белгиланган мақсадда фойдаланилишини, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар томонидан ерларни муҳофаза қилиш тўғрисидаги қонун ҳужжатларига риоя этилишини белгиланган тартибда текширишлари;

йўл қўйилаётган камчиликларни бартараф этиш ҳамда айбдор шахсларни жавобгарликка тортиш юзасидан ўз вақтида чоралар кўришлари;

ерлардан оқилона фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш билан боғлиқ тадбирлар юзасидан ўз ваколатлари доирасида кўрсатмалар беришлари шарт.

Юридик ва жисмоний шахсларнинг ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш борасидаги фаолияти бир йилда кўпи билан бир марта текширилиши мумкин. Агар орган ерлардан оқилона фойдаланмаслик ва уларни муҳофаза қилмаслик сабабларини бартараф этиш юзасидан кўрсатмалар берган бўлса, у белгиланган муддатда мазкур тадбирларни текширишга ҳақлидир.

Ерлардан фойдаланиш ҳамда уларни муҳофаза қилиш устидан назоратни амалга оширувчи органлар ва мансабдор шахслар ўз фаолиятларининг тўғри ташкил этилиши ва амалга оширилиши учун қонун ҳужжатларига мувофиқ жавобгар бўладилар.

13-БОБ. ЕР ЭГАЛАРИ, ЕРДАН ФОЙДАЛАНУВЧИЛАР, ЕР УЧАСТКАЛАРИ ИЖАРАЧИЛАРИГА ВА МУЛКДОРЛАРИГА ЕТКАЗИЛГАН ЗАРАР ҲАМДА ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ ВА ЎРМОН ХЎЖАЛИГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШИ НОБУДГАРЧИЛИКЛАРИНИНГ ЎРНИНИ ҚОПЛАШ

86-модда. Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачиларига ва мулкдорларига етказилган зарар ўрнини қоплаш

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачиларига ва мулкдорларига етказилган зарарнинг ўрни (шу жумладан, бой берилган фойда) қуйидаги ҳолларда тўла ҳажмда қопланиши керак:

ерлар олиб қўйилган, қайта сотиб олинган ёки вақтинча эгаллаб турилганда;

давлат қўриқхоналари, заказниклар, миллий табиат боғлари, табиат ёдгорликлари, маданий-тарихий ёдгорликлар, сув ҳавзалари, сув таъминоти манбалари, курортлар теварагида, дарёлар, каналлар, сув ташламалари, йўллар, трубопроводлар, алоқа линиялари ва электр узатиш линиялари бўйлаб муҳофаза, санитария ва иҳота зоналари белгиланиши муносабати билан уларнинг ҳуқуқлари чекланганда;

сув ҳавзалари, каналлар, коллекторлар, шунингдек қишлоқ хўжалиги экинлари ва дов-дарахтлар учун зарарли моддалар чиқарадиган бошқа объектлар қуриш ва улардан фойдаланишнинг таъсири ҳамда юридик ва жисмоний шахсларнинг ҳосил қамайишига ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг сифати ёмонлашувига олиб борадиган бошқа хатти-ҳаракатлари оқибатида ерларнинг сифати ёмонлашган тақдирда.

Зарарнинг ўрни олиб қўйилаётган ер участкалари ажратиб бериладиган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар томонидан, шунингдек фаолияти ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ер участкалари ижарачилари ва мулкдорларининг ҳуқуқлари чекланишига ёки яқин атрофдаги ерларнинг сифати ёмонлашувига олиб борган корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар томонидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда қопланади.

87-модда. Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрнини қоплаш

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон ерларини, шу жумладан, жисмоний шахслар эгалигидаги ва фойдаланишидаги қишлоқ хўжалиги ерларини қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалигини юритиш билан боғлиқ бўлмаган мақсадларда фойдаланиш учун олиб қўйиш, ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачиларнинг ҳуқуқлари чекланиши ёки корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар фаолиятининг таъсири оқибатида ерларнинг сифати ёмонлашуви туфайли қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрни ушбу Кодекснинг 86-моддасида назарда тутилган зарарлар ўрнини қоплашдан ташқари қопланади.

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришининг нобудгарчиликлари қуйидагилар томонидан қопланади:

қишлоқ ва ўрмон хўжалигини юритиш билан боғлиқ бўлмаган эҳтиёжлар учун олиб қўйилаётган қишлоқ хўжалиги ва ўрмон ерлари ажратиб бериладиган юридик ва жисмоний шахслар;

ерларини қишлоқ хўжалиги ва ўрмон ерлари оборотидан чиқариб ёки у қадар қийматга эга бўлмаган ерлар тоифасига ўтказган ҳолда объектлари атрофига муҳофаза, санитария ва иҳота зоналари ўрнатиладиган юридик ва жисмоний шахслар.

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришининг нобудгарчиликлари қуйидаги ҳолларда қопланмайди:

ер участкалари якка тартибдаги уй-жой қурилиши ҳамда уй-жойни ободонлаштириш учун олиб қўйилганда;

ер участкалари мактаблар, интернатлар, болалар уйлари, мактабгача тарбия ва даволаш муассасалари қуриш учун олиб қўйилганда;

ер участкалари сув хўжалигига мелиоратив объектлар ва гидротехник иншоотлар қурилиши учун ажратилганда.

Қонунларда юридик ва жисмоний шахслар қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқаришининг нобудгарчиликларини қоплашдан озод қилинадиган ўзга ҳоллар ҳам белгиланиши мумкин.

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг қопланиши лозим бўлган ўрни миқдори ва уни аниқлаш тартиби қонун ҳужжатлари билан белгиланади.

88-модда. Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрнини қоплаш тартибида тушадиган маблағлардан фойдаланиш

Қишлоқ хўжалиги ва ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрнини қоплаш тартибида тушадиган маблағлардан қуйидаги белгиланган мақсадга кўра фойдаланилади:

янги ерларни ўзлаштириш ва суғориладиган ерларни комплекс реконструкция қилиш;

тупроқ унумдорлигини ошириш;

коллектор-дренаж тармоқларини қуриш ва қайта қуриш, суғориладиган ерларни капитал режалаштириш ва уларнинг сув билан таъминланиш даражасини ошириш;

пичанзорлар ва яйловларни тубдан яхшилаш;

ерлар олиб қўйилиши ва ажратилиши муносабати билан бузилган ер тузиш бўйича лойиҳа ва бошқа ҳужжатларни тузатиш ёки тайёрлаш.

Ушбу модданинг биринчи қисмида кўрсатилган маблағлардан вилоят ҳокимининг қарорига биноан қишлоқ хўжалиги маҳсулоти етиштиришни кўпайтиришга қаратилган бошқа тадбирларни амалга оширишда ҳам фойдаланилиши мумкин.

Ўрмон хўжалиги ишлаб чиқариши нобудгарчиликларининг ўрнини қоплаш тартибида тушадиган маблағлар алоҳида ҳисобга олиб борилади ҳамда улардан ўрмонлар ва ўрмон-мевали дарахтзорларни барпо этиш ва тиклаш, қумли ерлар, сув ҳавзалари ҳамда дарёларнинг қирғоқ бўйи минтақаларида дарахтзорлар барпо этиш, шунингдек ўрмон ерлари ҳолатини яхшилашга қаратилган бошқа тадбирларни амалга ошириш учун фойдаланилади.

14-БОБ. ЕР ХУСУСИДАГИ НИЗОЛАРНИ ҲАЛ ЭТИШ ҲАМДА ЕР ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ҲУЖЖАТЛАРИНИ БУЗГАНЛИК УЧУН ЖАВОБГАРЛИК

89-модда. Ер хусусидаги низоларни ҳал этиш

Юридик ва жисмоний шахслар ўртасидаги ер хусусидаги низолар суд томонидан қонун ҳужжатларида белгиланган тартибда ҳал этилади.

90-модда. Ер тўғрисидаги қонун ҳужжатларини бузганлик учун жавобгарлик

Ер эгалари, ердан фойдаланувчилар ва ижарачилар томонидан амалга оширилган ер участкалари олди-сотдиси, уларни ҳадя қилиш, гаровга қўйиш (ер участкасига мерос қилиб қолдириладиган умрбод эгалик қилиш ҳуқуқини, шу жумладан, ким ошди савдоси асосида олинган шундай ҳуқуқни, шунингдек ер участкасини ижарага олиш ҳуқуқини гаровга қўйиш бундан мустасно), ер участкаларини ўзбошимчалик билан айирбошлаш ҳақиқий эмас деб ҳисобланади. Бундай битимларни амалга оширишда айбдор шахслар қонунга биноан жавобгар бўладилар.

Қуйидаги ҳолатларда ҳам айбдор шахслар қонунда белгиланган тартибда жавобгар бўладилар:

ерлардан белгиланган мақсадда фойдаланмаганликда;

ер участкаларини ўзбошимчалик билан эгаллаб олганликда;

қишлоқ хўжалиги ерларини ва бошқа ерларни яроқсиз ҳолга келтирганликда, уларни кимёвий ва радиоактив моддалар, ишлаб чиқариш чиқиндилари ва оқова сувлар билан ифлослантирганликда;

ерларнинг ҳолатига салбий таъсир кўрсатадиган объектларни жойлаштирганликда, қурганликда, лойиҳалаштирганликда, фойдаланишга топширганликда;

ерлардан фойдаланишнинг табиатни муҳофаза қилишга оид талабларини бажармаганликда;

вақтинча эгаллаб турилган ерларни қайтариш муддатини бузганликда ёки ерларни белгиланган мақсадда фойдаланишга яроқли ҳолатга келтиришга оид мажбуриятларни бажармаганликда;

ер эгалари, ердан фойдаланувчилар, ижарачиларга ва мулкдорларга қарашли ер участкаларининг марза белгиларини йўқ қилганликда;

давлат ер кадастри маълумотларини бузиб кўрсатганликда;

ўзбошимчалик билан пичан ўрганликда ва чорва моллар боққанликда;

ёввойи ўтлар ва зараркунандаларга қарши кураш чораларини кўрмаганликда;

ерлардан хўжасизларча фойдаланганликда, ерларнинг ҳолатини яхшилаш ҳамда тупроқни сув ва шамол эрозиясидан ва тупроқ ҳолатининг ёмонлашувига олиб келадиган бошқа жараёнлардан сақлаш мажбуриятларини бажармаганликда;

ер участкалари бериш тўғрисидаги аризаларни кўриб чиқишнинг белгиланган муддатлари ва тартибини бузганликда.

91-модда. Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ерларни қайтариш

Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкалари уларга ғайриқонуний равишда эгалик қилинган ва фойдаланилган вақтда қилинган сарф-харажатлар қопланмаган тарзда тегишлилигига кўра қайтарилади.

Ер участкаларини фойдаланиш учун яроқли ҳолатга келтириш, шу жумладан, ундаги иморатларни бузиш ер участкаларини ўзбошимчалик билан эгаллаб олган шахслар ҳисобидан амалга оширилади.

Ўзбошимчалик билан эгаллаб олинган ер участкасини ер эгасига, ердан фойдаланувчига, ижарачига ёки ер участкаси мулкдорига қайтариш тегишли туман, шаҳар, вилоят ҳокимининг қарорига биноан ёки суднинг ҳал қилув қарорига кўра амалга оширилади.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг

ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикасининг Ер кодексини амалга киритиш тартиби тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси **ҚАРОР ҚИЛАДИ**:

1. Ўзбекистон Республикасининг Ер кодекси 1998 йил 1 июлдан амалга киритилсин. Мазкур Кодекснинг амалга киритилиши Ўзбекистон Республикаси Президентининг 1998 йил 18 мартдаги Фармони билан тасдиқланган "1998-2000 йиллардаги даврда қишлоқ хўжалигидаги иқтисодий ислоҳотларни чуқурлаштириш дастури"да назарда тутилган муддатлар ва тадбирларга мувофиқ равишда таъминлансин.

2. Белгилаб қўйилсинки, қонун ҳужжатлари Ўзбекистон Республикасининг Ер кодексига мувофиқлаштирилгунига қадар Ўзбекистон Республикаси амалдаги қонун ҳужжатларининг мазкур Кодексга зид бўлмаган қисми қўлланилаверади.

3. Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси:

Ўзбекистон Республикасининг қонунларини Ўзбекистон Республикасининг Ер кодексига мувофиқлаштириш тўғрисидаги таклифни Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисига тақдим этсин;

ҳукумат қарорларини Ўзбекистон Республикасининг Ер кодексига мувофиқлаштирсин, вазирликлар ва идоралар мазкур Кодексга зид бўлган ўз норматив ҳужжатларини қайта кўриб чиқишлари ва бекор қилишларини таъминласин.

4. Иловага мувофиқ Ўзбекистон Республикасининг қонунлари 1998 йил 1 июлдан тўла ёки қисман ўз кучини йўқотган деб ҳисоблансин.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Раиси

Э. ХАЛИЛОВ.

Тошкент шаҳри,
1998 йил 30 апрель.

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг 1998 йил 30 апрелдаги қарорига и л о в а

Ўзбекистон Республикасининг тўла ёки қисман ўз кучини йўқотган қонунлари РЎЙХАТИ

1. Ўзбекистон Республикасининг 1990 йил 20 июнда қабул қилинган «Ер тўғрисида»ги Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг Ахборотномаси, 1990 йил, № 16-18, 294-модда).

2. Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг 1990 йил 20 июнда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг «Ер тўғрисида»ги Қонунини кучга киритиш тартиби ҳақида»ги қарори (Ўзбекистон Республикаси Олий Советининг Ахборотномаси, 1990 йил, № 16-18, 295-модда).

3. 1991 йил 20 ноябрда қабул қилинган «Ер тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1992 йил, № 2, 84-модда).

4. 1993 йил 7 майда қабул қилинган «Ер тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикасининг Қонуни (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1993 йил, № 6, 243-модда).

5. 1994 йил 6 майда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонуни 1 бўлимининг 4-банди (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, № 5, 161-модда).

6. 1994 йил 23 сентябрда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг VI бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгашининг Ахборотномаси, 1994 йил, № 11-12, 285-модда).

7. 1995 йил 6 майда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг II бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, № 6, 118-модда).

8. 1995 йил 31 августда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартишлар ва қўшимчалар киритиш тўғрисида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг VIII бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1995 йил, № 9, 193-модда).

9. 1996 йил 26 апрелда қабул қилинган «Ўзбекистон Республикасининг айрим қонунларига ўзгартиш ва қўшимчалар киритиш ҳақида»ги Ўзбекистон Республикаси Қонунининг I бўлими (Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг Ахборотномаси, 1996 йил, № 5-6, 69-модда).

ҒАЛЛА МУСТАҚИЛЛИГИ ВА УРУҒЧИЛИК

Самарқандда ана шу мавзуда минтақавий семинар-кенгаш бўлиб ўтди. Унда Самарқанд, Навоий ва Бухоро вилоятлари қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармалари раҳбарлари, олимлар ва мутахассислар иштирок этди.

Анжуман қатнашчилари дастлаб Самарқанддаги Ўзбекистон — Ирландия "Элита" қўшма корхонасида бўлдилар. Пайариқ туманидаги "Самарқанд", "Навбаҳор", "Пахтакор" жамоа хўжаликлари ва Тайлоқ туманидаги Мирзо Улуғбек номли хўжалик далаларида ғаллачиликни ривожлантириш, уни юксак агротехника талаблари асосида экиш ва парваришлаш, серҳосил нав уруғлар яратиш тажрибаси билан танишдилар. Қўшма корхона мутахассислари олимлар билан ҳамкорликда яратган истиқболли навлар барчада катта қизиқиш уйғотди. Илмий ва технологик тавсияларга қаттиқ риоя этилаётганлиги, минерал ўғитлардан самарали фойдаланилаётгани, суғориш ишларининг намунали ўтказилиши туфайли янги навлар баравж ўсмоқда. Улар орасида маҳаллий шароитга мос "Шердор", "Улуғбек" навлари деҳқонларда айниқса катта қизиқиш уйғотмоқда.

Эндиликда сифатли ва сара уруғлик тайёрлаш билангина чекланиб қолиш мумкин эмас. Юқори самарадорликка эришиш учун замонавий уруғ тозалаш, саралаш ҳамда уни қадоқлаш корхоналарига эга бўлиш зарур. Тайлоқ туманида дастлабки ана шундай йирик иншоот қуриб битказилди. Семинар-кенгаш қатнашчилари бу корхонанинг очилиш маросимида иштирок этди.

Шундан кейин ялпи йиғилиш бўлди. Уни вилоят ҳокими А.Мардиев очди. Сўзга чиққанлар мамлакатимизда ғалла мустақиллигига эришиш, бунинг асосий омилларидан бири — уруғчиликни ривожлантиришга катта аҳамият берилаётганини таъкидладилар. Самарқандда яратилаётган ғалла уруғчилиги мактаби бу борада бошқа вилоятлар учун ҳам дастлабки намуна бўлиб хизмат қилиши мумкин.

Кенгашда Бош вазир ўринбосари, республика давлат мулкини бошқариш ва тадбиркорликни қўллаб-қувватлаш Давлат қўмитаси раиси В.Чжен сўзга чиқди.

Анжуманда Бухоро ва Навоий вилоятлари ҳокимлари С.Ҳусенов ва Ҳ.Ғаффоров қатнашди.

Ҳ. ШУКУРОВ,
ЎзА мухбири.

ФАКТ ВА ШАРҲ

«СОВУҚ УРУШ»НИНГ ИССИҚ ЎЛКАЛАРДАГИ НАФАСИ

Покистонда ўтказилган ядро синови жаҳон жамоатчилигида қаттиқ норозилик ва ташвиш уйғотди. Ҳиндистон ядро синови ўтказганидан сўнг бутун дунё бундай мудҳиш воқеани қоралаш билан бирга Покистонни ана шундай синов ўтказмасликка даъват қилиб, иқтисодий ва молиявий ёрдам ваъда қилган эди. Покистон дунё назарида ҳар томонлама сиёсий устунликка эришиб, кўп нарсага Ҳиндистондан кўра маънавий ҳақлироқ эди. Жаҳон ҳамжамияти вужудга келган вазиятдан Покистон омилкорлик билан фойдаланади, тараққий этган хорижий давлатлар кўмагида иқтисодий ва сиёсий нуфузини мустаҳкамлаб олади, деган умидда эди. Афсуски, мамлакат жанубидаги полигонда ўтказилган ядро синови барча умидларни пучга чиқарди.

Ўзбекистон Республикаси Ташқи ишлар вазирлиги баёнотида, Покистон ўтказган ядро синови қораланиб, Жанубий Осиё минтақасидаги кескин вазиятдан ташвиш билдирилади: «Дунёнинг аҳоли энг зич жойлашган минтақаларидан бири — Марказий Осиё билан бевосита чегарадош бўлган Покистондаги ядро портлатишлари бутун жаҳон ҳамжамияти Ҳиндистонда ўтказилган шундай ядро синовларини қоралаганидан сўнг амалга оширилгани алоҳида ташвиш туғдирмоқда... Ўзбекистон БМТ Хавфсизлик Кенгашига мурожаат қилиб, махсус мажлис чақиришни ҳамда Жанубий Осиёдаги юз берган вазиятга баҳо беришни илтимос қилади».

Шу ўринда мамлакатимиз Президенти Ислом Каримовнинг Марказий Осиё ва унга туташ минтақалардаги кескин ижтимоий-демографик, иқтисодий ва ҳарбий муаммоларга жаҳон жамоатчилиги ва биринчи навбатда БМТ Хавфсизлик Кенгаши эътиборини жалб қилишга қаратилган саъй-ҳаракатларини эсга олмоқ зарурдир. Ҳозир минтақамиздаги учта глобал муаммо: қуролланиш, айниқса ядро қуролига эга бўлиш ҳаракати, наркотик моддаларни қонунсиз ишлаб чиқариш ва тарқатиш ҳамда диний ақидапарастлик — фақат Жанубий ва Марказий Осиё минтақасидаги давлатларгагина эмас, бутун дунёга хавф солаётганлиги, бу хатар йўлига бугун тўсиқ қўйилмаса, эртага кеч бўлишини Президентимиз юксак минбарлардан бир неча бор таъкидладилар.

Жанубий минтақалардаги тўқнашувлар ва ўзаро низолар оловида «қўлини иситиб» олишни хомхаёл қилган айрим сиёсатчилар бу «олов» уларнинг ўзларини ҳам куйдириб кул қилишини — ўтказилган ядро синовлари тимсолида кўрган бўлсалар, ажабмас.

«Жанубий Осиёдаги ядро қуроли пойгаси авж олгани муносабати билан БМТ Хавфсизлик Кенгаши доимий аъзоси бўлган бешта давлат пойтахтларида қилинаётган кўз ёшларни бу сафар мунофиқона иккиюзламачилик деб бўлмайди», деганида сиёсий шарҳловчи Константин Эггерт нимага шаъма қилаётганлигини тусмол қилмасдан, давлатларнинг «совуқ уруш» йилларидаги ўзаро муносабатларини эслайлик. Маълумки, узоқ йиллар мобайнида собиқ СССР Ҳиндистонга ядро дастури бўйича мутахассислар тайёрлашга кўмак бериб келди. Чунки ўша пайтда собиқ иттифоққа қарама-қарши лагерда турган давлатлар Покистонга айни шу йўналишда ёрдам бермоқда эди. «Совуқ уруш» йилларининг эпкинлари бу икки давлат ўтказган ядро синовларига муносабат билдиришда ҳам яққол сезилди. Кузатувчилар ва матбуотнинг фикрича, БМТ Хавфсизлик Кенгашидаги Россия ва Франция вакили Ҳиндистон ўтказган ядро синовига нисбатан муносабатни имкони борича енгиллаштиришга ҳаракат қилишган. Покистон ўтказган синовдан сўнг Хитой вакили ҳаракатларида ҳам айни шу нарса сезилган.

Америка Қўшма Штатлари Ҳиндистон ва Покистон танлаган йўлни қаттиқ қоралаб чиқди. Оқ уй матбуот котибининг айтишича, Покистонга нисбатан иқтисодий жазо чоралари ҳақидаги ҳужжатлар тайёр. Россиянинг иқтисодий санкцияларга муносабати ўзгача. Россия иқтисодий жиҳатдан энг ўткир муаммоларга дуч келаётган ва яхши ривожланмаган мамлакатларни жаҳон иқтисодидан узиб қўйиш ниҳоятда оғир оқибатларга олиб келиши мумкин, деган фикрни илгари сурмоқда.

Дунёдаги давлатлар қандай нуқтаи назарларни илгари суришмасин — уларнинг барчаси ядро қуролини тарқатмаслик ва синовларни ўтказмаслик ҳақидаги битимга Ҳиндистон ҳам, Покистон ҳам имзо чекиши шарт, деган фикрни қатъий билдирмоқдалар.

Жанубий Осиёда қуролланиш пойгасига сира ҳам йўл қўйиб бўлмаслигини барча мамлакатларда тушуниб туришибди. Биринчидан, аҳоли энг зич жойлашган ва миллионлаб одамлар қашшоқликда яшаётган, иккинчидан, демократик анъаналар эндигина шаклланиб келаётган, сиёсий раҳбариятдан кўра ҳарбийлар таъсири кучли бўлган ушбу икки давлатда ядро қуролининг пайдо бўлиши ўта хавфли ва хатарли воқеаларга олиб келиши мумкин.

Жаҳондаги бирор бир давлат ядро қуролига эга бўлиб ёки унинг синовларини ўтказиб (дунёда ҳозирча 2053 марта ядро синовлари ўтказилган бўлиб, шундан 1030 таси АҚШга, 716 таси собиқ СССРга, 210 таси Францияга, 45 таси Хитойга, 44 таси Буюк Британияга, 6 таси Ҳиндистонга тегишли) ҳали ўз хавфсизлигини тўла таъминлагани йўқ. Бошқача айтганда, бу қурол жаҳон цивилизацияси хавфсизлигини таъминлади эмас, аксинча унга таҳдид солувчи «Бир соч толасига боғланган шамшир» сифатида инсоният боши узра турибди.

Покистоннинг Ҳиндистонга «жавоб» тариқасида ўтказган ядро синови «стратегик манфаатлар» ва «таъсир доирасида ушлаб туриш» деган сиёсий қарашларни тубдан қайта идрок этишни талаб қилмоқда. Ҳар қандай муносабат — ҳоҳ у иқтисодий, ҳоҳ сиёсий бўлмасин, жаҳон ҳамжамияти ва бошқа давлатлар тинчлиги ва осойишталигига рахна солмаслиги даркор. Маълум бир давр ёки давлат манфаатига бўйсундирилган сиёсат эртага сайёрамиз хавфсизлигига кутилмаган зарба бўлиши, таъбир жоиз бўлса, бугун кимнингдир қўлига тутилган милтиқ эртага бомба бўлиб милтиқ эгасига қаратилишига яқин ва узоқ ўтмишдан, афсуски, кўплаб мисоллар келтириш мумкин. Тарихнинг бу сабоғини унутиб бўлмайди.

Жалолиддин САФОЕВ.

Ядро синовлари ҳақида жаҳон оммавий ахборот воситаларида кўп марта ёритилган қуйидаги маълумотларни келтиришни лозим топдик:

Ядро синови дунёда биринчи марта 1945 йил 16 июль куни АҚШнинг Нью-Мексико штатида ўтказилди.

1949 йил 29 август куни собиқ СССР ҳам ўзининг биринчи ядро синовини ўтказди.

1952 йил Австралиянинг шимолий-ғарбий соҳилидаги Монте-Белло оролида Буюк Британия ядро синовини ўтказди.

1960 йил 13 февраль куни Саҳрои кабирда Франция ўзининг биринчи ядро синовини ўтказди.

1961 йил 30 октябрь куни собиқ СССР Янги ер оролида илк бор водород бомбасини синаб кўрди.

1964 йил 16 октябрь куни Хитой биринчи марта ядро синовини ўтказди.

1974 йил 18 май куни Ҳиндистон ўзининг биринчи ядро синовини ўтказди.

1998 йил 11-13 май кунлари Ҳиндистон Покхран полигонида ядро синови ўтказди.

1998 йил 28 май куни Покистон бешта ядро синовини ўтказди.

1991 йил 26 октябрь куни Россия Президенти ядро синовларига мораторий эълон қилди ва унга бугунги кунгача амал қилинмоқда.

1992 йил 1 октябрь куни АҚШ барча ер ости ядро синовларига мораторий эълон қилди, 1995 йили Президент Билл Клинтон мораторий муддатини узайтирди.

ҲАФТАЛИК ТЕЛЕДАСТУР

СЕШАНБА, 2

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.40 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Ассалому аллайкум, азизларим!». 8.55 «Биржа ва банк хабарлари». 9.10 «Ўргимчак тўри». Телесериал. **10.00, 12.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.** 10.05 «Оҳангга тўлсин диёр». Мусиқий дастур. 10.30 Абитуриентлар, сизлар учун! Она тили. 11.00 Инглиз тили. 11.30 Абитуриентлар, сизлар учун! Математика.

*

12.05 «Олам ва одам».
12.25 «Ранглар жилоси».
12.40 Кундузги сеанс. «Қайнона». Бадиий фильм.
14.10—14.30 «Бола дунёни тебратар».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.10 «Ҳа, ҳа, ҳа». Ҳазил, ҳажвия, ҳангома. 18.35 «Биламиз-у, аммо...» 18.50 «Қалдирғочлар учиб келади». М. Абдуллажонова. 19.10 «Ислоҳот одимлари». **19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 22.00 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Миср мўъжизалари». 20.10 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Қўшиқла, ҳаёт гўзал». Мусиқий дастур. 21.30 «Акс-садо». 22.05 П. Қодиров. «Жон ширин». Видеофильм. 23.00 Теннис. Челленджер турнири. 23.15 «Вазият». 23.30 «Ахборот». 23.55—24.00 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи». 18.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.35 Ёввойи ҳайвонот олами. 19.10 «Онагинам». **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Мусиқий меҳмонхона». 20.15 «Болливудга нигоҳ». 20.30 «Ахборот». 21.00 Мусиқий лаҳзалар. 21.05 «Саҳрои кабир сири». Телесериал. 21.50 «Даракчи». 22.00 Спорт қитъаси. 22.30 Кундалик. 22.40 Оҳанглар ва эълонлар. 22.45 Кинонигоҳ. 00.45—00.50 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

17.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
6.30—8.00
* * *
17.20—20.40

*

20.40 «Абадият тимсоли». Телефильм.

*

Россия давлат телевидениеси
21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.
21.40 «Таваллуд».
21.50 Лайза Минелли «Кабарэ» фильмида. 1-серия.
22.50—23.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби. 18.50 «Мульттомоша». 19.05 «Сен ҳақингда ва сен учун». 19.20 Минг бир маслаҳат. 19.35 Мусиқий лавҳа. 19.40 «Солиқ ҳақида сабоқлар». 19.55, 21.55 Эълонлар. 20.00 «Муҳаббат тарихи». Телесериал. 20.45 «Мусиқий лавҳа». 20.50 «Очиқ дарс». 21.10 Ўйингоҳ. 21.25 Телефакт. 21.35 Хит-коллекция. 22.00 «Қувноқ кино». 23.20—23.30 «Хайрли тун!»

ЧОРШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Дилрабо садолар». Мусиқий дастур. 8.50 «Ҳамкорлик риштолари». 9.10 «Уч қирол жанги». Телевизион бадиий фильм. **10.00, 12.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.** 10.05 «Талаб ва таклиф». 10.30 Абитуриентлар, сизлар учун! Биология. 11.00 «Маърифат маскани».

*

11.20 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Фасли ёз». 11.30 «Акс-садо». 12.05 «Чемпион билан учрашув». Спорт дастури. 12.20 «Эл саломатлиги йўлида». 12.45 «Ёшлик» студияси. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 1-қисм. 13.30 «Зумраша». Ҳажвий киножурнал. 13.40 «Осон эмас бу майдон ичра». Адабий кўрсатув. 14.10—14.30 «Маслак ва мақсад».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.10 «Умид учқунлари». Тележурнал. 18.30 «Нуқтаи назар». 18.45 «Зилол-98». Фольклор-этнографик ансамблларининг концерти. 19.05 «Ўзбекистон ва жаҳон». **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Таълим-тарбия миллий дастури — амалда». 20.10 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Иқтисодиёт чорраҳаларида». 21.20 «Ёшлар» телеканали 1. Мулоҳаза, мунозара, муносабат. 2. «Нима учун?» 3. «Кулги-терапия». 22.20 «Севги сурури». Мусиқий дастур. 22.45 «Қонун ва биз». 23.20 Теннис. Челленжер турнири. 23.35 «Ахборот». 24.00 М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм. 8-кўй. 00.40—00.45 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи». 18.15 «Ёрилтош». Мульттўплам. 18.35 «XX аср жиноятлари». Телесериал. 19.05 «Дойче Велле» тақдим этади... **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Тарона». 20.10 «Билиб қўйган яхши». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Ҳудуд». Бўстонлиқ тумани. 21.30 «Келин-куёв». Телешоу. 22.20 «Даракчи». 22.30 Оҳанглар ва эълонлар. 22.45 Экранда — детектив. 24.00—00.05 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

16.40 Янгиликлар.
16.45 Болалар учун. «Эртакнамо чоршанба». Кинокўрсатув.

*

Россия жамоат телевидениеси
6.30—8.00
* * *
17.25—20.40

*

20.40 «Бахтли болалик». Телекўрсатув.

*

Россия давлат телевидениеси
21.00—21.30

*

21.30 Эълонлар.
21.35 «Кабарэ». Бадиий фильм. 2-серия.
22.35 «Шоҳсупа сари йўл». Спорт дастури.
22.55—23.15 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби. 18.50 «Мульттомоша». 19.05, 22.25 Эълонлар. 19.10 «Морена Клара». Телесериал. 19.55 «Мусиқий дақиқалар». 20.00 «Спорт-лотто». 20.10 «Парвоз». 20.25 «Шифокор қабулида». 20.35 «Ҳуқуқ ва бурч». 20.55 «Автосалтанат». 21.05 «Мезон». 21.25 «Нафосат гулшани». 21.55 «Дурдаршан». 22.30 Кинематограф «Қойилмақом жиноят». 23.55—00.05 «Хайрли тун!».

ПАЙШАНБА, 4

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.40 «Янгра, дутор, танбур». Мусиқий дастур. 9.10 «Уч қирол жанги». Телевизион бадиий фильм. **10.00, 12.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.** 10.05 «Инсон ва замин». Тележурнал. 10.30 Абитуриентлар, Сизлар учун! Адабиёт. 11.00 Янги алифбони ўрганамиз. 11.30 Абитуриентлар, Сизлар учун! Физика. 12.05 «Сарғайган саҳифалар». Адабий кўрсатув. 12.25 «Ажойиб гилам». Мультфильм. 12.35 «Иқтисодиёт чорраҳаларида». 12.55 «Ёшлик» студияси. «Оталар сўзи — ақлнинг кўзи». 2-қисм. 13.40—14.00 «Дунё адабиёти». Г. Лорка.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.10 Болалар учун. «Қўнғироқча». 18.25 «Харита». Халқаро шарҳ. 18.40 «Ажаб саодат эрур...». Бадиий-публицистик кўрсатув. 19.05 «Ҳидоят сари». **19.25, 20.25, 20.55, 21.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Юзма-юз». 20.10 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Ўзбекистон бастакорлари». Қ. Комилов. 21.30 «Мен нечун севаман Ўзбекистонни...». Қизилқумнинг олтин тонги. 22.00 «Оила — маънавият бешиги». 22.30 Теннис. Челленджер турнири. 22.45 «Мулк ва муносабат». 23.00 «Ахборот». 23.25 «Сомон йўли». Маърифий-дунёвий кўрсатувлар мажмуаси 00.25—00.30 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи» (рус тилида). 18.15 «Жажжи даврa». Болалар учун концерт. 18.30 «2000 йилдан сўнг». Телесериал. 18.45 «Катта танаффус». Телеўйин. **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Бир жуфт қўшиқ». 20.05 «Табобат оламида». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Иймон». 21.30 «Мумтоз наволар». 21.45 «Саҳрои кабир сири». Телесериал. 22.30 «Олис ва яқин Ҳиндистон». 22.50 «Даракчи» (рус тилида). 23.00 Оҳанглар ва эълонлар. 23.05 Оилавий экран. 00.30—00.35 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

17.15 Янгиликлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
6.30—8.00
* * *
17.20—20.40

*

20.40 «Гўзал пари». Дам олиш дастури.

*

Россия давлат телевидениеси
21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.
21.40 «Ихтиро-98».
21.50 «Мутахассис». Бадиий фильм. Бош ролда — Сильвестр Сталлонэ.
23.30 «Теннис-клуб».
23.50—00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби. 18.50 «Мульттомоша». 19.05 «Суҳбатдош». 19.25 «7 дан 70 гача». 19.40 «02» тўлқинида. 19.55, 22.05 Эълонлар. 20.00 «Муҳаббат тарихи». Телесериал. 20.45 «Ҳамшаҳарлар». 21.05 «Ракурс». Бадиий-публицистик кўрсатув. 21.35 «Каталог». 21.45 «Ҳаммаси модо ҳақида». 22.10 «Киносалон». 23.30—23.40 «Хайрли тун!».

ЖУМА, 5

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Ёш хонандалар концерти. 8.50 «Юзма-юз». 9.10 «Уч қирол жанги». Телевизион бадиий фильм. **10.00, 12.00, 14.00, 18.00 — Янгиликлар.** 10.05 «Қишлоқ ҳаёти». 10.30 Абитуриентлар, сизлар учун! Кимё. 11.00 Немис тили. 11.30 «Камолот». 11.50 «Қора қуён». Мультфильм. 12.05 «Харита». Халқаро шарҳ. 12.20 «Жаҳон театри». 12.35 Кундузги сеанс. «Ҳаворанг атиргул». Бадиий фильм. 13.40 «Оламни асранг». 14.10—14.40 «Созга солдим Алпомишни...»

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.10 «Ҳикматнома». 18.25 «Фермер». Телетанлов. 18.45 «Қалб гавҳари». 19.05 «Етти иқлим садоси». **19.25, 19.50, 20.25, 20.55, 21.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Омонлик тилаймиз». 20.10 «Оқшом эртаклари». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Маърифатнома». 21.30 «Мен нечун севаман Ўзбекистонни...». «Тупроғинг бебаҳо Ватан». 22.00 «Ёр васфи». Мусиқий дастур. 22.25 М. Бобоев. «Кўнгил кўчалари». Видеофильм. 9-кўй. 23.05 Теннис. Челленжер турнири. 23.20 «Туркий қавмлар». 23.35 «Ахборот». **«Мунаввар дунё» дам олиш дастури** 24.00 «Азиз сиймолар». 00.20 Бадиий фильм. 01.45—01.50 Ватан тимсоллари.

II

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи». 18.15 «Бор экан-да, йўқ экан...». 18.35 «XX асрнинг улуғ жумбоқлари». Телесериал. 19.05 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам». 19.20 Доира зарби. **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Хуш келибсиз!». 20.20 «Туйғуларим». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Ҳар лаҳзада қўшиқ». Қўшиқ хусусида. 21.25 «Саҳрои кабир сири». Телесериал. 22.10 «Даракчи». 22.20 Оҳанглар ва эълонлар. 22.40 Саргузашт фильмлар экрани. 23.20 Бокс. Бокс. Бокс. 23.40—23.45 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

16.50 Киноафиша.
16.55 Янгиликлар.
17.00 Болалар учун «Бинафша».

*

Россия жамоат телевидениеси
6.30—8.00
* * *
17.20—20.40

*

20.40 «Мусиқа ҳамма учун». Мусиқий кўрсатув.

*

Россия давлат телевидениеси
21.00—21.35

*

21.35 Эълонлар.
21.40 «Телешифокор».
21.50 Оскар совриндорлари: «Бенгал суворийлари» (1937 й.). Бадиий фильм.
23.50—00.10 «Ахборот» (рус тилида).

IV

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби. 18.50 «Мульттомоша». 19.05, 22.20 Эълонлар. 19.10 «Морена Клара». Телесериал. 19.55 «Таъзим». 20.10 «Ўтмишсиз келажак йўқ». 20.30 «Бегойим». 20.55 «Дурдаршан». 21.25 «Бу бўстон аро». 21.50 Араб эстрадаси. 22.25 Кинематограф. «Ҳаёт учун хавфли». 23.55—24.00 «Мунаввар тонг истаб...».

ШАНБА, 6

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 Республика газеталарининг шарҳи. 8.40 «Мусиқа бўстони». Телеальманах. 9.00 «Зиёрат». 9.10 Болалар учун. «Яшил чироқ». Телемусобақа. 9.50 «Шоҳрух» клуби. **10.10 «Ёшлар» телеканали** 1. «Сиз ва биз». 2. «Йигит омон бўлса». 3. «Мен билган, билмаган дунё». 4. «Шу Ватанга бордир менинг керагим». 5. «Очиқ дарс». 12.10 «Умр мазмуни». 12.30 «Ватан, мадҳингни куйлайман». Мусиқий дастур. 12.50 «Оила ва жамият». 13.15 «Катта танаффус». Телевизион ўйин. 13.55 «Телевидение ва томошабин». 14.25—14.55 «Маънавият». Бадиий-публицистик кўрсатув.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 «Фламинго». Кинокўрсатув. 18.20 «Мувозанат». Ахборот-таҳлилий кўрсатув. 18.40 «Бахтли воқеа». **19.25, 20.25, 20.55, 21.50 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.50 «Оқшом эртаклари». 20.05 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 20.15 «Жаҳон спорти». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Ҳамма кўриши шарт... эмас». **21.55 Спорт дастури** 1. Теннис. Челленжер турнири. 2. Футбол тарихи.

*

22.30 «Келин-куёв». Телешоу. 23.20 «Ахборот». **«Тунги ёғду» дам олиш дастури** 23.45 «Куй ва тасвир». 00.05 «Оилавий бизнес». Бадиий фильм. 01.45—01.50 Ватан тимсоллари.

II

7.55 Кўрсатувлар дастури. 8.00 «Боланинг тили». 8.15 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Яна ўша Насриддин». 1-қисм. 9.05 «Янги ой чиққан кеча». 9.20 «Яхши дам олинг». 9.35 Спорт қитъаси. 10.05 «Лавжой». Телесериал. 10.55 «Мафтункор чеҳралар». 11.55 Болалар экрани. 13.00 «Жозиба». 13.15 «Муҳаббат тарихи». «Орзулар трамвайи». Телевизион бадиий фильм. 1-серия. 14.25 «Шарқ тароналари». 14.40 «Меҳри дарё: Сойиб Хўжаев». 15.25 «Сансет Бичнинг муҳаббати ва сирлари». Телесериал. 16.10 «Кўнгил кўнгилга пайванд». 16.40 Бокс. Бокс. Бокс. 17.00 «Санта-Барбара». Телесериал. 17.45 «Ёрилтош». Мульттўплам.

*

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи». 18.15 «У ким? Бу нима?». 18.30 Спорт қитъаси. 19.00 «Дилбарим». 19.20 Мусиқий лаҳзалар. **19.25, 19.50, 20.25, 20.55 — Эълонлар.** 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.55 «Бизнес-академия». 20.10 «Гулдаста». 20.30 «Ахборот». 21.00 «Даллас». Телесериал. 21.45 «ТВ ва театр». 22.05 «Хонадонингизга осойишталик тилаймиз». 22.35 «Даракчи». 22.45 Оҳанглар ва эълонлар. 23.00 Кинонигоҳ. 00.40—00.45 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

16.40 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
16.45 Ўзбекистон телерадиокомпанияси камер оркестрининг концерти.

*

Россия жамоат телевидениеси
17.15—20.35

*

20.35 Эълонлар. 20.40 «Дўст кулфатда билинади». Бадиий фильм (Чехия). 22.00 «Сиз учун». Дам олиш дастури. 22.35 «Теннис-клуб». 22.55—23.05 «Гўзаллик оламида». Телефильм.

IV

10.00 «Рақслар қанотида».
10.25 Эълонлар.
10.30 «Шанба эртаги».
11.40—12.10 «Кросс-Роудс» кафесига хуш келибсиз!». («Америкага бир назар» кўрсатувига илова: инглиз тили ҳамма учун)

*

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 Кўрсатувлар тартиби. 18.50 «Мульттомоша». 19.05 Авторейд. 19.15 «Далил ва шарҳ». 19.30 «Спектаклдан сўнг». 19.55, 21.45 Эълонлар. 20.00 «Муҳаббат тарихи». Телесериал. 20.45 «Чинсэн». 21.10 «Бу ажиб дунё». 21.25 Хит-коллекция. 21.50 Киносалон. 23.10 Спортмарказ. 23.40—24.00 «Хайрли тун!».

ЯКШАНБА, 7

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!».
8.00—8.25 «Ахборот».

*

8.25 «Камалак». Болалар учун кинодастур. **10.00 «Ёшлар» телеканали** 1. «Ватанимга хизмат қиламан». 2. «Талабалик йилларим». 3. «Маҳорат». 4. «Билим-ринг». 12.20 «Санъат олами». 12.40 «Қувноқ стартлар». Телемусобақа. 13.20 «Мунаввар даргоҳ». 13.40 «Қарсак». Мусиқий телешоу. 14.20 «Эл севган адиб». Шуҳрат. 15.20—16.00 Ўсмирлар учун. «Нурли келажак».

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Болалар учун. «Санъат ғунчалари». 18.30 «Қишлоқ ҳақида ўйлар». 18.50 «Ўзспортлотто». 19.00 «Ўзлик». Бадиий-публицистик кўрсатув. **19.25, 20.00, 20.25, 21.10 — Эълонлар.** 19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида). 20.05 «Оламга саёҳат». Кинокўрсатув. 20.30 «Таҳлилнома». 21.15 «Якшанба оқшомида». Дам олиш дастури. 21.55 «Телевизион миниатюралар театри». 22.30 ТВ-I намойиш этади. Телеанонс. **22.40 Спорт дастури** 1. Спорт, спорт, спорт. 2. Футбол тарихи. 3. Футбол майдонларида. 4. Теннис. Челленжер турнири. **«Аср мўъжизаси» кинодастури** 23.40 Кино янгиликлари. 23.55 Жаҳон киноси юлдузлари. 00.15 «Шарқий экспрессдаги қотиллик». Бадиий фильм. 2-серия. 01.25—01.30 Ватан тимсоллари.

II

7.55 Кўрсатувлар дастури. 8.00 «Бор экан-да, йўқ экан...». 8.20 «Ўзбектелефильм» намойиш этади: «Яна ўша Насриддин». 2-қисм. 9.10 «Сир». 9.25 «Нозик мўъжиза». 9.35 Саргузашт фильмлар экрани. 10.15 «Дойче Велле» тақдим этади... 10.35 «Лавжой». Телесериал. 11.25 «Кўл жанги санъати». 11.40 Дилнавоз садолар. 11.50 Болалар экрани.

*

«ЯКШАНБАДА ЯХШИ ДАМ» ДАСТУРИ

12.50 Кўрсатувлар дастури. 12.55 Хорижий эстрада. «АББА». 13.20 «Муҳаббат тарихи: орзулар трамвайи». Телевизион бадиий фильм. 2-серия. 14.25 Интер-футбол. 15.10 «Сансет Бичнинг муҳаббати ва сирлари». Телесериал. 15.55 Сиз ёқтирган қўшиқлар. 16.15 «Жосуслар». Ҳужжатли сериал. 16.45 «Мультипанорама». 17.15 «Санта-Барбара». Телесериал.

*

18.00 Кўрсатувлар дастури. 18.05 «Даракчи». 18.15 «Сувости дунёсига саёҳат». 18.40 «Бўш ўтирма». 19.00 «Нафосат». 19.10 Келгуси ҳафтада. 20.00, 21.10 — Эълонлар. 19.30 «Таҳлилнома» (рус тилида). 20.05 «Кенгга — кенг дунё». 20.20 Оҳанглар ва эълонлар. 20.30 «Таҳлилнома». 21.15 «Даллас». Телесериал. 22.05 «Даракчи». 22.15 «Қалб тaронаси». 22.35 Миллионлар ўйини. 22.55 Якшанба кинозали. 00.10—00.15 Тунингиз хайрли бўлсин!

III

17.30 Дастурнинг очилиши. Эълонлар.
17.35 «Цирк, цирк, цирк».

*

Россия жамоат телевидениеси
18.05—23.40

*

23.40 Эълонлар.
23.45—00.15 «Таҳлилнома» (рус тилида).

IV

9.00 «Хайрли тонг!». 9.30 «Парле ву франсэ?». 9.55 «Эртакларнинг сеҳрли олами». 11.35 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 11.45 Клип. 11.55 Эълонлар. 12.00 Киносалон. 13.30 Телефакт. 13.40 «Ҳаммаси мода ҳақида». 14.00 «Ракурс». Бадиий-публицистик кўрсатув. 14.30 «Жонли сайёра». 14.50 Клип антракт. 15.00 Кундузги сеанс. 16.40 Клип антракт. 16.50—17.10 «Сенинг вақтинг».

*

17.10—18.45 ТУРКИЯ ТЕЛЕВИДЕНИЕСИ

*

18.45 «Мульттомоша». 19.00, 21.50 Эълонлар. 19.05 «Кобра». Телесериал. 19.45 Клип-антракт. 19.55 «Бугунги кун мавзуси». 20.10 «Хайрли оқшом». 20.40 «Мусиқий Олимп». 21.00 «Иштирок этувчилар». 21.20 Жаҳон киноси янгиликлари. 21.55 Киносалон. 23.55—00.05 «Хайрли тун!».

«Тошкент» республика фонд биржаси касб маҳоратини аниқлаш комиссияси биржада рўйхатдан ўтган брокерларни аттестациядан ўтказишини эълон қилади.

Комиссия 1998 йил 4 июндан 11 июнгача соат 10.00 дан 17.00 га қадар ишлайди.

Комиссиянинг ишлаш жадвали:

Кунлар	Брокерлик идоралари
4.06.98 й.	БК 001-050
5.06.98 й.	БК 051-101
8.06.98 й.	БК 102-152
9.06.98 й.	БК 153-203
10.06.98 й.	БК 204-254
11.06.98 й.	БК 255-265

Аттестациядан ўтмаган брокерлар савдоларга қўйилмайди.

Маълумот учун тел: 133-09-83, 136-76-13.

700

"БЕШ ЁҒОЧ-ПИВО"

очиқ турдаги акционерлик жамияти

"БЕШ ЁҒОЧ-ПИВО"

масъулияти чекланган жамият деб ўзгартирилади.

Талаб ва эътирозлар эълон чоп этилгандан бошлаб, 15 кун мобайнида қабул қилинади.

"БЕШ ЁҒОЧ-ПИВО" акционерлик жамиятининг қайта тузилиши муносабати билан барча акционерлар ўз акцияларини эълон чоп этилгандан бошлаб 15 кун мобайнида топширишлари мумкин.

Акционерларнинг умумий йиғилиши 1998 йил 5 июнь куни 17.00 да "БЕШ ЁҒОЧ-ПИВО" ОТАЖ биносида ўтказилади.

701

Ўзбекистон Республикаси Давлат божхона қўмитаси раҳбарияти ва шахсий таркиби қўмита бўлими бошлиғи Пирмат Жўраевга онаси
САВРИ ая ЖЎРАЕВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Ўзбекистон фахрийларини ижтимоий қўллаб-қувватлаш «Нуроний» жамғармаси марказий кенгаши раҳбарияти кўп йиллар фахрийлар ташкилоти Андижон вилояти бўлимига раҳбарлик қилган
Турсуной КАРИМОВАнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила-аъзоларига чуқур таъзия изҳор этади.

Ўзбекистон Телерадиокомпанияси республика телевидениесининг жамоаси телеоператор Оқил Жакпаровга онаси
Меҳрихон ая ШОАКБАР қизининг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Ўзшаҳарлараро автотранс» республика ишлаб чиқариш бирлашмаси Бухоро автомобиль нақлиётидан фойдаланиш комбинати бошлиғи
Олим ИСКАНДАРХЎЖАЕВнинг
вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оила аъзоларига таъзия изҳор қилади.

Абу Райҳон Беруний номли Тошкент давлат техника университетининг маъмурияти, касаба уюшма қўмитаси «Инглиз тили» кафедрасининг катта ўқитувчиси Ўлмасхон Ғуломовага отаси
Жалил ҒУЛОМОВнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Тошкент давлат иқтисодиёт университети ректорати ва касаба уюшма қўмитаси «Статистика» кафедрасининг мудири Зоир Тошматовга отаси
ХУДОЙБЕРГАН отанинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

Бош муҳаррир
Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги 136-37-85
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 096, 34565 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.

Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.

Навбатчи муҳаррир — О. Раҳимов.
Навбатчи — Ф. Санаев.
Мусаҳҳиҳ — Ф. Усмонов.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 22.55 1 2 3 4 5 6